FAKTORI USPJEHA STUDENATA EKONOMSKOG FAKULTETA PRI ZAPOŠLJAVANJU

Katunarić, Davor

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:583177

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

FAKTORI USPJEHA STUDENATA EKONOMSKOG FAKULTETA PRI ZAPOŠLJAVANJU

Mentor: prof. dr. sc. Željko Mrnjavac **Student: struč. spec. oec. Davor Katunarić**

Split, siječanj 2020.

Sadržaj:

1. UVOD 1

1.1. Problem i predmet istraživanja 1

1.2. Ciljevi istraživanja 3

1.3. Hipoteze istraživanja 4

1.4. Metode istraživanja 5

1.5. Doprinos istraživanja 6

1.6. Struktura diplomskog rada 6

2. TEORIJSKI PRISTUP ZAPOŠLJAVANJU U HRVATSKOJ 7

2.1. Zapošljavanje i tržište rada 7

2.2. Institucionalni okvir tržišta rada u republici Hrvatskoj 9

2.3. Mjere za zapošljavanje u Hrvatskoj 10

2.4. Obrazovanje i tržište rada u Hrvatskoj 12

2.5. Efikasnost uvođenja kvota za ekonomiste u Hrvatskoj 16

2.6. Zapošljavanje ekonomista u Hrvatskoj 26

2.7. Broj diplomiranih ekonomista u odnosu na studente ostalih fakulteta u Hrvatskoj 29

3. TEORIJSKI PRISTUP OSTALIH AUTORA NA POLJU ZAPOŠLJAVANJA STUDENATA I STUDENATA EKONOMIJE 30

3.1. Zaključci ostalih stranih i domaćih autora u polju zapošljavanja studenata 30

4. EMPIRIJSKI DIO 36

4.1. Prikupljanje podataka i postupak istraživanja 36

4.2. Karakteristike ispitanika 37

4.3. Struktura i karakteristike trenutno nezaposlenih ispitanika 39

4.4. Struktura i karakteristike trenutno zaposlenih ispitanika 47

5. Zaključak 58

SAŽETAK 61

SUMMARY 63

LITERATURA: 65

POPIS TABLICA: 68

POPIS GRAFIKONA 69

PRILOG – ANKETNI UPITNIK 71

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Pitanje koje je samo po sebi dosta interesantno a tiče se toga što je to što utječe na uspjeh studenata pri zapošljavanju, zanimljivo je prvenstveno zbog toga što smo svakodnevno svjedoci toga da imamo vrlo raznolike situacije u kojima imamo studente koji su završili fakultete u roku te imaju odličan prosjek ocjena kao i situaciju da su ti isti studenti pohađali razne vrste izvan nastavnih aktivnosti te od njih po logici stvari očekujemo da će se prvi zaposliti no to često nije tako. S druge strane često možemo vidjeti situaciju u stvarnosti da prosječni studenti koji čak nisu ni fakultet završili u roku te se ne mogu pohvaliti velikim brojem izvan nastavnih aktivnosti upravo prvi dobivaju poslove na tržištu rada, ne možemo se zapravo zapitati zašto je to baš tako i da li postoji ikakva logika odnosno da li se mogu izdvojiti neke karakteristike studenata koje ga čine više zapošljivijim od ostalih. Naravno situacija bi bila uvelike kompleksnija ako bi promatrali sve vrste fakulteta jer onda imamo vrlo različite faktore koji bi utjecali na zapošljavanje studenata prvenstveno što se tiču tržišta rada odnosno ponude i potražnje za tom konkretnom vrstom posla. S druge strane ako kao u slučaju ovog istraživačkog rada imamo studente konkretnog fakulteta u ovom slučaju Ekonomski fakultet u Splitu (utemeljen je u Splitu, u sklopu Više ekonomske škole, još 1960., a samostalan Ekonomski fakultet dio je Sveučilišta u Splitu od 1974. Nalazi se u modernoj zgradi splitskog sveučilišnog kampusa i na njemu danas studira oko 4.500 studenata koji mogu birati između više studija na sve tri obrazovne razine – preddiplomskoj, diplomskoj i postdiplomskoj[1]) onda se možemo lakše orijentirati na konkretne faktore studenta koji će utjecati da se on lakše zaposli jer je tržište za njih jednako to jest ne postoje razlike s obzirom na potražnju za nekom konkretnom vrstom posla ali moramo paziti na to da promatramo uzorak za koji su vrijedili jednaki tržišni uvjeti u vrijeme ispitivanja odnosno anketiranja. To nam uvelike može utjecati na mogućnost zapošljavanja što nam u konačnici može utjecati na dobivanje iskrivljene slike o profilu studenta koji se prvi zapošljava, odnosno moramo obuhvatiti slične ako ne iste tržišne uvjete, jer se tržišni uvjeti svakodnevno mijenjaju pa moramo imati na pameti da obuhvatimo uzorak sličnog vremenskog razdoblja odnosno sličnih tržišnih uvjeta. Nadalje ono što se još nameće kao problem u ovom radu o čemu svjedoče i neki radovi s ovog područja je i utjecaj ljepote na zapošljavanje kao i utjecaj poznanstva jer o tome je vrlo teško dobiti podatke iz ankete najme

[1] http://www.fizzit.net/drustvo/znanost/4558-gdje-studirati-2-dio-ekonomski-fakultet-u-splitu

teško da će ispitanik/ispitanica sami za sebe procijeniti i priznati da ih je baš ljepota dovela do konkretnog posla te iz više razloga ne žele priznati isto, sram ih je, svjesni su ne neki način nepoštenja i tako dalje. Isto tako imamo i problem poznanstva i veza (koji ne mora nužno biti negativan najme ukoliko se radi o osobi koja zadovoljava uvjete za konkretno radno mjesto ali je zbog poznanstva prije uzeta u obzir, tu nema negativnih elemenata najme i to je jedan od oblika pronalaska posla jer je i poslodavcu u cilju dobiti osobu za koju ima preporuku da je kvalitetna ili ima povjerenja u nju zbog toga što mu je preporučio neki prijatelj ili član obitelji ili mu je i sama ta osoba koja se prijavljuje član obitelji pa stoga dobro poznaje njezine karakteristike) koji bi se sudeći po konkretnoj situaciji u Hrvatskoj mogao smatrati najvažnijim faktorom pri zapošljavanju sudeći po istraživanjima koja ukazuju na veliku razinu nepotizma i korupcije pri zapošljavanju, što je također nešto teže anketno ispitati jer je navedeno kažnjivo djelo stoga bi malo tko čak i da su ankete anonimne bio spreman priznati da se poslužio navedenim. Na ovaj problem ukazuje i istraživanje austrijske online agencije - Take koja je istražila kako Hrvati smatraju da su u usporedbi sa razvijenim zemljama Zapadne Europe, nepotizam, korupcija i mito ogroman problem tržišta rada u Hrvatskoj, te je po njima više od polovine spremno u potrazi za dobrim poslom napustiti Hrvatsku[2]. Tako da ćemo se za potrebe ovog rada koncetrirati na legalne faktore i profesionalne faktore pri zapošljavanju upravo zbog problema ispitivanja nelegalnih i neprofesionalnih faktora. Ono što dodatno otežava istraživanje je činjenica da Hrvatska sa stopom nezaposlenosti od 12,6% (prema podacima Državnoga zavoda za statistiku za rujan 2008.)[3] namjerno nisu korišteni svježiji podaci jer sada situacija ispada bolja u smislu veće zaposlenosti što je nerealno uzimati za pokazatelj ako znamo poražavajuće podatke o iseljavanju mladih, ova slika doista ne pruža dobre perspektive društvenoj integraciji mladih, pogotovo ako uzmemo u obzir da njihova stopa nezaposlenosti iznosi vrlo visokih 30,4%[4], što znači da je trećini radno sposobnih mladih onemogućeno stjecanje radnoga iskustva. Zapošljavanje po završetku odabranoga stupnja obrazovanja cilj je većine odraslih pojedinaca, a njeno se ostvarenje ne povezuje samo uz ekonomske nagrade i izgrađivanje samostalnoga života nego i uz uspjeh pri ostvarenju različitih osobnih potencijala, ili samoaktualizaciju[5]. Mada se broj upisanih studenata marginalno smanjio u posljednjih nekoliko godina, ono što se vrlo brzo da opaziti tijekom boravka na Ekonomskom fakultetu u

[2] http://www.rep.hr/vijesti/zaposljavanje/prepreke-pri-zaposljavanju-u-hrvatskoj-su-korupcija-nepotizam-i-seksizam/907/
[3] https://www.dzs.hr/
[4] http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Godisnjak2007-HR-web.pdf
[5] Potočnik, D.(2008.) Izbor studija: motivacijska struktura upisa i očekivani uspjeh u pronalasku željenoga posla, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/31808

Splitu jest ne beznačajan broj studenata koji ovaj fakultet nisu upisali zbog stvarnog interesa za akademskim usavršavanjem iz područja ekonomije i želje za napredovanjem u karijeri već zbog stjecanja studentskih prava ili naprosto vođeni silom inercije koju su im nametnuli prijatelji i članovi obitelji. Jasno je da se takav pristup studiranju negativno odražava i na one s ozbiljnim ambicijama, što u konačnici ima implikacije i na perspektivu javnosti o fakultetu pa stoga ne treba čuditi saznanje da poslodavci često s omalovažavanjem promatraju nečiji uspjeh na ovom visokom učilištu. Uprava fakulteta također nije uložila potrebne napore kako bi provela analizu uspješnosti studiranja te povezanosti upisnih kriterija i kompetencija koje su budućem diplomantu potrebne u njegovoj karijeri i pronalasku budućeg posla. Zbog svega gore navedenog možemo procijeniti da se studiranje na Ekonomskom fakultetu u Splitu može usporediti sa šetnjom glavnom gradskom ulicom s povezom na očima – uzbuđenje je tu ali budućnost je neizvjesna, a faktori na kojima se temelji uspjeh su vlastita sposobnost snalaženja i puka sreća. Na internetskim stranicama Ekonomskog fakulteta u Splitu, kao ni nekim drugim putem, ne mogu se pronaći ni definirani ishodi učenja, ni na razini studijskih programa niti na razini pojedinih kolegija[6]. Zbog toga je nemoguće provesti ozbiljniju procjenu postignuća studenta i uspješnosti nastavnog procesa, a također je otežana i povezanost studija s tržištem rada, što ovo istraživanje čini još zanimljivijim.

1.2. Ciljevi istraživanja

Cilj rada je ispitati koji faktori danas najjače utječu na dobivanje posla po završetku studiranja na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Na taj način planira se objasniti zašto netko tko možda i nema najbolji prosjek ocjena ili možda nije završio fakultet u roku dobiva posao prije nekog tko zadovoljava navedeno. Cilj je nadalje točno izdvojiti karakteristike takvih studenata te ih poredati po snazi utjecaja tako da će one koje se najčešće pojavljuju kod studenata koji se prvi zapošljavaju biti na vrhu liste karakteristika. U te karakteristike ubrojat će se duljina studiranja i prosjek ocjena, stručna praksa, erasmus, studentsko demonstriranje, izvan nastavne aktivnosti povezane sa studiranjem (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama,), izvan nastavane aktivnosti nepovezane sa studiranjem (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom), završen još jedan studij ili paralelno studiranja na još jednom studiju te aktivnosti koje nisu spomenute ali student smatra da su ga dovele do bržeg zapošljavanja te će se i one ukoliko se budu značajno ponavljale kod

[6] http://www.fizzit.net/drustvo/znanost/4558-gdje-studirati-2-dio-ekonomski-fakultet-u-splitu

ispitanika uvažiti i postaviti kao jedan od kriterija po snazi utjecaja ovisno o njihovoj pojavnosti.

1.3. Hipoteze istraživanja

Na temelju prethodno opisanog predmeta i problema istraživanja, te na temelju postavljenih ciljeva ovog rada, u daljnjem djelu ovog rada postavit će se hipoteze koje će se kao rezultat prevedene ankete i analize prihvatiti ili odbaciti.

H_1: Duljina studiranja i prosjek ocjena najznačajnije utječu na brzinu zapošljavanja, s tim da se duljina studiranja odnosi na što kraće studiranje i kao takvo očekujemo da će imati pozitivan i jak utjecaj na brzinu zapošljavanja, kao i prosjek ocjena očekujemo da će studenti s većim prosjekom ocjena brže pronaći posao dakle očekujemo pozitivnu i jaku vezu.

$H_{2.1}$: Stručna praksa za vrijeme studiranja također se pretpostavlja da utječe na brzinu zapošljavanja studenata, očekuje se pozitivna i srednje jaka veza, te se očekuje se da će dio studenata koji su bili kvalitetni na praksi na njoj i ostati kao stalno zaposleni.

$H_{2.2}$: Erasmus za vrijeme studiranja također utječe na brzinu zapošljavanja, očekuje se da će student na erasmusu steći poznanstva kao i što mu se mogu otvoriti prilike za rad vani, stoga se očekuje pozitivna i srednje jaka veza između erasmusa i brzine zapošljavanja.

$H_{2.3}$: Studentske demonstrature za vrijeme studiranja također utječu na mogućnost bržeg zapošljavanja stoga što se takvim studentima pruža i prilika da ostanu raditi na fakultetu kao i što takvi studenti time imaju i bolji životopis koji ih izdvaja od stalih kandidata pri traženju posla, u ovom slučaju očekuje se pozitivna i srednje jaka veza između studentskih demonstratura i brzine zapošljavanja.

$H_{2.4}$: Izvan nastavne aktivnosti povezane sa studiranjem (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama) također utječu na brzinu zapošljavanja jer obogaćuju životopis te ostavljaju mogućnost za trajno zapošljavanje, kao i što pružaju mogućnost za stvaranje poznanstava koje može pripomoći pri zapošljavanju, te se stoga očekuje jaka i pozitivna veza između izvan nastavnih aktivnosti povezanih sa studiranjem i brzinom zapošljavanja.

$H_{2.5}$: Izvan nastavane aktivnosti nepovezane sa studiranjem (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom), također povećavaju mogućnost za zapošljavanje jer obogaćuju životopis pojedinca

koji ih je obavljao kao i što stvaraju priliku za ostajanje u zaposlenju na takvim aktivnostima i priliku za stvaranje poslovnih poznanstava, pa se time očekuje pozitivna i jaka veza između izvan nastavnih aktivnosti nepovezanih sa fakultetom i brzinom zapošljavanja.

$H_{2.6}$: Završen još jedan studij ili paralelno studiranja na još jednom studiju iste vrste ili druge vrste također stvara mogućnost za veći obujam obavljanja poslova zbog šireg obrazovanja, također stvara veći obujam poznanstava i potencijalnih preporuka pa se stoga mora pretpostaviti očekivanje jake i pozitivne veze između brzine zapošljavanja i paralelnog studiranja na još jednom studiju iste ili druge vrste.

Dobiveni rezultati empirijskog dijela istraživanja bit će osnova za donošenje odluke o odbacivanju ili prihvaćanju hipoteza. Ono što je još važnije dobiveni rezultati će pomoći u otkrivanju uzroka što je to što čini da se neki student ekonomije prije zaposli u odnosu na ostale, ovdje veza između faktora koji utječu na zapošljavanje i samog zapošljavanja nje jasna jer nije uvijek potvrđeno da se studenti sa nekom određenom karakteristikom prvi zaposle što možemo vidjeti u svakodnevnom životu. Slične ankete su se već provodile na fakultetu samo za vrijeme drugačijih tržišnih uvjeta, misli se na rad o rezultatima ankete o zadovoljstvu studenta studijskim programima i spremnosti na tržište rada[7], također u vrijeme pisanja imamo po prvi puta na stranicama fakulteta anketu o praćenju karijernih kretanja studenata efst-a[8], tako da bi ovaj rad trebao uvelike pomoći studentu ekonomije da dobije smjernice što mora raditi kako bi što prije dobio posao, u sadašnjim tržišnim uvjetima, mada nikad ne možemo biti sto posto sigurni pošto se tržišni uvjeti svakodnevno mijenjaju. Plan je napraviti anketno istraživanje na bazi podataka iz fakulteta koja sadrži 1007 studenata koji su diplomirali akademske godine 2015/2016 te 2016/2017 kako bi nam istraživanje bilo reprezentativno, te kako bi se sa relativnom sigurnošću moglo potvrditi koji su to faktori koji izdvajaju studenta koji je uspješan u pronalasku posla. Očekuje se da će pristati na anketu te je do kraja ispuniti 200 studenta.

1.4. Metode istraživanja

U ovom radu koristit će se metoda deskripcije kojom će se opisivati već ispitani primjeri ovog problema pronalaska posla nakon fakulteta posebice u ekonomiji, nadalje koristit će se i metoda kompilacije kojom se uz pravilno referenciranje žele preuzeti i prokomentirati slični zaključi

[7]https://www.studij.hr/public/upload/Rezultati_ankete_o_zadovoljstvu_studenata_studijskim_programima_i_spremnosti_za_tr%C5%BEi%C5%A1te_rada.pdf
[8] http://www.efst.unist.hr/o-fakultetu/novosti/sve-novosti/pracenje-karijernih-kretanja-diplomiranih-studenata-efst-a

autora u polju anketiranja i faktora koji su bitni za pronalaženje posla u ekonomiji, koristiti će se i metoda generalizacije kojom će se iz rezultata anketiranja uzorka izvoditi općeniti zaključci o zapošljavanju za cjelovitu grupu to jest za sve studente ekonomskog fakulteta, koristit će se i metoda indukcije kojom će se na temelju uzorka od 200 diplomiranih studenata Ekonomskog fakulteta donositi opći sud o uspješnosti zapošljavanja nakon studiranja na Ekonomskom fakultetu u Splitu, koristiti će se i metoda uzoraka koja predstavlja ispitivanje dijela skupa na temelju slučajnog izbora jedinica što je upravo slučaj u ovom istraživačkom radu, bit ove metode u ovom radu je da se na temelju manjeg uzorka mogu izvoditi zaključci za cijelu skupinu. Još će se koristiti i statističke metode bez kojih ne bi bilo moguće napraviti ovaj rad u prvom redu koristiti će se grafičko i tabelarno prikazivanje te metode deskriptivne statistike kojima će se detaljno objašnjavati karakteristike i obilježja statističkih skupova te izvoditi zaključci o skupu i cjelini.

1.5. Doprinos istraživanja

Ovim istraživanjem želi se pomoći studentima ekonomskog fakulteta a i srodnim fakultetima i ostalim fakultetima (pošto možemo pretpostaviti da će slične karakteristike dovoditi do bržeg zapošljavanja i na ostalim fakultetima pogotovo one karakteristike koje imaju najveći intenzitet pojavnosti) da studenti shvate što ih čini zapošljivijim na današnjem zahtjevnom i promjenjivom tržištu rada te da sukladno tome mogu kvalitetno planirati svoj rad i zalaganje na fakultetu kako bi sutra bili zapošljiviji. Ovim radom želi se točno istaknuti koja je to grupa karakteristika koje nekog studenta ili studenticu čine zapošljivijim kako bi ih posebice mladi studenti prve godine ali i studenti kasnijih godina studiranja mogli primijeniti u svom obrazovanju i kako bi im se tako omogućilo lakše zapošljavanje pogotovo danas kada smo svjesni da se sve veći broj ljudi opredjeljuje za studiranje stoga imamo veću konkurenciju na tržištu rada kao i na fakultetu. Studentima više nije dovoljno biti dobar student već je potrebno imati i određene druge karakteristike koje su potrebne za tržište rada.

1.6. Struktura diplomskog rada

U uvodnom dijelu rada definirat će se problem i predmet rada navest će se i ciljevi, hipoteze, metode i doprinos istraživanja rada. U drugom poglavlju govorit će se o zapošljavanju u Hrvatskoj postojećim sličnim istraživanjima u Hrvatskoj i o zaključcima takvih istraživanja u Hrvatskoj, kao i što će se empirijski istražiti koliko studenata je diplomiralo ekonomske studije

u Hrvatskoj u razdoblju od 2014. godine do 2017. godine te ujedno i proučiti utjecaj uvođenja kvota na broj diplomiranih studenata, nadalje u istom dijelu rada istražiti će se i koliko se od tih diplomiranih studenata u periodu od 2016. do 2017. i zaposlilo kao i što će se zaključiti koji studiji u Hrvatskoj broje najviše studenata. U sljedećem poglavlju govorit će se o postojećim sličnim istraživanjima na području zapošljavanja studenata i studenata ekonomije u svijetu i o provedenim anketama na tom polju**.** U četvrtom poglavlju prikazat će se način kako se pristupilo istraživanju kao i podaci vezani uz izradu ankete te analizirati podaci vezani uz uzorak koji se anketira, odnosno provesti će se istraživanje iz ankete čiji će rezultat biti dobivanje podataka koji su to faktori koji utječu na brzinu zapošljavanja te će se poredati prema jakosti i značaju, što će biti osnova za davanje odgovora na postavljenje hipoteze. U završnom dijelu rada dati će se zaključak rada kao rezultat obavljenog istraživanja i ostvareni ciljevi rada.

2. TEORIJSKI PRISTUP ZAPOŠLJAVANJU U HRVATSKOJ

2.1. Zapošljavanje i tržište rada

Zapošljavanje je proces koji je dio poslovne strategije, baš kao i financijski plan ili neki drugi dugoročni aspekt poslovanja. Zaposliti kvalitetan kadar znači početi ostvarivati kompetitivnu prednost u vrlo kratkom roku. Ako tvrtka to jest poslodavac želi minimalizirati rizik ostajanja „kratkih rukava“ kad je u pitanju kvalitetna (i uvijek tražena) radna snaga, morat će procesu regrutacije pristupiti strateški[9]. Osim pojma zapošljavanja i zapošljivosti, važno je definirati i pojam percipirane zapošljivosti. Percipirana zapošljivost označuje pojedinčevu percepciju vlastite mogućnosti ostvarenja održiva zaposlenja, koje je u skladu s postignutom razinom kvalificiranosti, odnosno stručnom spremom. Ona je važna za određivanje slijeda tranzicija vezanih uz posao te za formiranje strategija nošenja s nestabilnosti posla[10]. U procesu zapošljavanja cilj je kroz proces selekcije dobiti ne samo kompletnu sliku kandidatovog znanja, iskustva i vještina, već je i cilj pružiti informacije o kompaniji i oglašenom radnom mjestu, kako bi kandidat imao što bolju predodžbu o tome na koji se način radi i koje su odgovornosti radnog mjesta za koje kandidat aplicira. Posao zapošljavanja smatra se uspješno odrađenim ukoliko imamo zadovoljstvo na strani zaposlenika i poslodavca. Proces zapošljavanja trebao bi biti vođen tom idejom te bi mu cilj trebao biti da kroz selekcijske korake uspostavi otvoren i

[9] https://www.moj-posao.net/Vijest/60206/Zaposljavanje-proces-ili-dogadjaj/6/
[10] file:///C:/Users/Davor/Downloads/di130_03mazalin.pdf

iskren dijalog s kandidatom. Također je bitno da svi kandidati dobiju pravovremenu informaciju o statusu aplikacije[11]. Važno je shvatiti kako je rad jedan od najvažnijih faktora ljudskog života i izravno utječe na odluke o razvoju samog stanovništva, odnosno na ponašanje pojedinca i donošenje njegove odluke o osnivanju obitelji kao temeljne jedinice društva, migracijama, školovanju, izboru zanimanja, načinu života te samom prihvaćanju određenih stavova i vrijednosti. Danas, rad dobiva novu dimenziju. Ne radi se više samo o jednostavnom fizičkom radu, već o radu temeljenom na znanju. To dovodi i do stvaranja intelektualnog kapitala koji postaje čimbenikom natjecateljskih sposobnosti unutar globalnog gospodarskog sustava. Upravo to nam ukazuje na važnost razumijevanja odnosa i samog sadržaja tržišta rada. Naglasak ove analize tržišta rada je na teorijskom pristupu koji želi doprinijeti razumijevanju problematike fenomena tržišta rada. Što se tiče aktivnosti na području zapošljavanja tu se obuhvaćaju mjere koje imaju zadatak izravno zapošljavanje nezaposlenih i povećanje njihove zapošljivosti, a provode ih javni uredi za zapošljavanje. Aktivne mjere politike zapošljavanja su:

- Obrazovanje
- Prekvalifikacija
- Dokvalifikacija
- Stručno osposobljavanje
- Potpore za zapošljavanje

Što se tiče istraživanja za potrebe ankete ovog diplomskog rada koncetrirati ćemo se na dva glavna faktora koja se najviše odnose na zapošljavanje studenata ekonomskog fakulteta a tu su pitanje daljnjeg obrazovanja i korištenje stručnog osposobljavanja te će se ispitati i ostali faktori kroz anketno istraživanje. Naglasak je na daljnjem obrazovanju i stručnom osposobljavanju zbog toga jer je kroz razgovor s kolegama studentima koji su se zaposlili, kao i s kolegama koji su zaposleni a završili su druge fakultete upravo stručno osposobljavanje kao i daljnje obrazovanje primijećeno kao najčešći nastavak (u smjeru zapošljavanja) nakon završetka fakulteta. Daljnje obrazovanje je samo po sebi dosta logičan smjer kojeg mnogi studenti upražnjavaju bilo formalno ili neformalno kako bi bili što bolji na poslu ili kako bi bili spremniji za poslovne izazove te kako bi bolje razumjeli tekuće obveze na poslu. Dokaz za to je i istraživanje koje je provedeno na visokoj školi Empirica gdje je anketirano ukupno 25 studenata. U tom istraživanju dokazano je da kvaliteta visokog obrazovanja utječe na

[11] http://www.asbis.hr/Proces_zaposljavanja

zadovoljstvo studenata i njihovu namjeru daljnjeg obrazovanja[12]. Stručno osposobljavanje se također može izdvojiti iz ostalih navedenih mjera poticanja zapošljavanja jer se sve više i više koristi. Kao mjera poticanja zapošljavanja uvedeno je 2011 godine. Ova mjera aktivne politike zapošljavanja financiraju se iz nacionalnih i europskih izvora. O učinkovitosti stručnog osposobljavanja kao mjere za zapošljavanje najbolje svjedoče sljedeći podatci, dakle gotovo 60 posto mladih bez posla, koji su u periodu od 2010. do 2013. godine prošli kroz stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa uz naknadu koja je tada iznosila 1600 kuna, imalo je posao godinu dana nakon što su završili stručno osposobljavanje. Krajnji je cilj svake mjere aktivnog zapošljavanja pronalazak posla nakon završetka mjera te se učinak stručnog osposobljavanja čini zadovoljavajućim. Međutim, svako radno mjesto ostvareno zahvaljujući stručnom osposobljavanju iz proračuna je plaćeno nešto više od 292 tisuće kuna. U sljedećim je godinama, pretpostavlja se, taj trošak dodatno uvećan jer je i naknada povećana za 50 posto, s 1600 na 2400 kuna[13].

Aktivnim politikama zapošljavanja nastoji se povećati zapošljivost određenih skupina nezaposlenih u koje se ubrajaju žene, nekvalificirani radnici, mladi bez radnog iskustva, radnici iz starijih dobnih skupina i osobe s umanjenom radnom sposobnošću. Temeljna mjera aktivne politike zapošljavanja je cjeloživotno obrazovanje, odnosno prihvaćanje tog vida obrazovanja kako bi nezaposlene osobe postale konkurentnije na tržištu rada te širile svoja znanja, vještine i kvalifikacije te se tako lakše prilagodile dinamičnim uvjetima na tržištu rada. Kroz aktivne politike zapošljavanja trebalo bi ostvariti pristupačnije tržište rada, ojačati privlačnost zaposlenja, osigurati prihvatljivo kretanje troškova rada te zadovoljiti odgovarajuće potrebe tržišta[14].

2.2. Institucionalni okvir tržišta rada u republici Hrvatskoj

Pravno uređenje rada i radnih odnosa, odnosno prava i obveza, ovlasti i dužnosti, koji postoje u radnim odnosima važno je društveno pitanje. Pri samom određivanju institucionalnog okvira djelovanja tržišta rada potrebno je uzeti u obzir i uskladiti gospodarske, socijalne i ekonomske politike s politikom tržišta rada. Zakoni koji reguliraju radne odnose, a posebno kolektivno pregovaranje, predstavljaju značajan institucionalni faktor koji utječe na nadnice, zaposlenost i

[12]https://www.researchgate.net/publication/315798623_Utjecaj_kvalitete_i_zadovoljstva_studenata_na_namjeru_daljnjeg_koristenja_usluga_visokog_obrazovanja_na_primjeru_Visoke_skole_eMPIRICA

[13] https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/analiza-strucnog-osposobljavanja-bez-zasnivanja-radnog-odnosa-s-mrsicevim-mjerama-posao-dobilo-35-mladih-vise-ali-svaki-je-kostao-292.463-kune/104176/

[14] Bušelić, M. (2014): Tržište rada teorijski pristup, Pula, str. 46

alokaciju resursa. Republika Hrvatska je radno zakonodavstvo preuzela od prethodne državne tvorevine pretvorivši savezne zakone u republičke u 90-tih godina dvadesetog stoljeća. Osim Zakona o radu, u Republici Hrvatskoj, na snazi je još nekoliko zakona koji reguliraju odnose na tržištu, a to su: Zakon o posredovanju pri zapošljavanju, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o mirovinskom osiguranju i Zakon o zdravstvenom osiguranju[15].

2.3. Mjere za zapošljavanje u Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj od 50-tih godina dvadesetog stoljeća, službe za zapošljavanje u suradnji sa sindikatima i poduzećima donose mjere za učinkovito zapošljavanje. Krajem 50-tih godina dvadesetog stoljeća, službe za zapošljavanje rade na organizaciji tečajeva prekvalifikacije i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba. Od 1960. godine, kada je donesen Zakon o službi za zapošljavanje prekvalifikacija radnika i stručno osposobljavanje postaju značajna funkcija službi za zapošljavanje. Programima prekvalifikacija bile su obuhvaćene i zaposlene osobe kojima je prijetio gubitak posla, pa su ga na taj način zadržale. Službe za zapošljavanje su pored navedenih mjera donosile i mjere za poticanje zapošljavanja mladih pripravnika, koje su bile potrebne zbog izraženog problema nezaposlenosti mladih. Početkom 90-tih godina dvadesetog stoljeća značajno su smanjene mogućnosti zapošljavanja u Hrvatskoj. Kako bi se pomoglo kategorijama stanovništva koje su jače pogođene nezaposlenošću, te potaklo na individualnu inicijativu rješavanja nezaposlenosti, bilo je potrebno intervenirati na tržištu rada.
Tijekom razdoblja 1998. do 2000. godine nezaposlenost je u Republici Hrvatskoj značajno porasla te je prosječan broj nezaposlenih 1998. iznosio 287762 osobe. Osim ovih, uvedene su i mjere koje su predviđale i programe kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva, obrta poljoprivrednih domaćinstava te kućne radinosti kako bi se omogućilo otvaranje novih radnih mjesta i zadržavanje postojećeg broja zaposlenih. Također, osmišljeni su i programi kreditiranja samozapošljavanja, programi javnih radova i program zbrinjavanja viška zaposlenika. Godišnji plan poticanja zapošljavanja za 2006. godinu usuglašen je sa smjernicama Europske strategije zapošljavanja, odnosno odnosi se na sufinanciranje zapošljavanja, obrazovanja i samozapošljavanja, a u provedbi plana su sudjelovala i mjerodavna ministarstva (Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Mjere su

[15] Bušelić, M. (2014): Tržište rada teorijski pristup, Pula, str. 48

bile usmjerene na zapošljavanje i obrazovanje dugotrajno nezaposlenih osoba, mladih osoba bez radnog iskustva, osoba starije radne dobi i osoba niže razine obrazovanja. Dio operativnih mjera se odnosio i na promoviranje integracije i borbu protiv diskriminacije osoba koje se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada, naročito manjina, pomoću mjera sufinanciranja zapošljavanja i uključivanja u programe javnih radova koje provode jedinice lokalne samouprave. Gospodarskim rastom (5,6%) ostvarenim u razdoblju od 2007.-2008. godine smanjen je i broj nezaposlenih. Tada stopa anketne nezaposlenosti iznosi 9,5%. No, nastupom svjetske ekonomske krize, visoka i trajna nezaposlenost postaju ponovno jedan od ključnih problema hrvatskog gospodarstva koje bilježi negativne stope rasta i porast broja nezaposlenih. Aktivno provođenje mjera zapošljavanja postaje od iznimne važnosti. U tu svrhu osmišljen je i Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja (2009-2010), Nacionalni plan za mlade 2009.-2013. Novi zakon o poticanju zapošljavanju (NN 57/12) koji je stupio na snagu 31. svibnja 2012. godine razrađuje uvjete za ostvarivanje prava poslodavca na olakšice pri zapošljavanju nezaposlenih osoba, nadzor nad ispunjavanjem tih uvjeta, način prestanka prava na olakšicu te postupanje nadležnih tijela i razmjena podataka te razrađuje uvjete i način korištenja sredstava za provođenje mjere stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, praćenje i kontrola provedbe ove mjere te raskid ugovora i povrat isplaćenih sredstava.

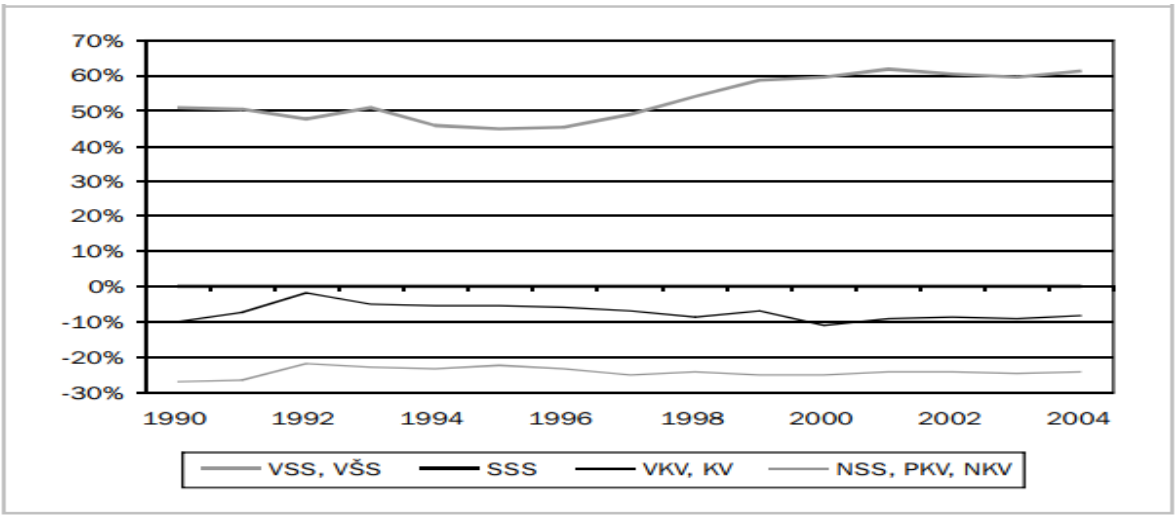
Potpore obuhvaćaju mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe (odnosno osobe koje se u evidenciji HZZ-a nalaze duže od 12 mjeseci), osobe iznad 50 godina života, osobe s invaliditetom te posebne skupine nezaposlenih (hrvatski branitelji, roditelji s 4 i više malodobne djece, samohrani roditelji, liječeni ovisnici, itd.). Uvedena je i posebna potpora za očuvanje radnih mjesta. Hrvatski zavod za zapošljavanje od 2006. godine provodi projekte s potporom Europske unije, provedbom projekta CARDS i PHARE. Ti projekti namijenjeni su decentralizaciji, restrukturiranju i jačanju kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Tijekom 2011. koriste se sredstva Instrumenata pred pristupne pomoći (IPA) koji su namijenjeni potpori: tranziciji i izgradnji institucija (jačanju kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, njegovoj pripremi za EURES i prekograničnoj suradnji) te razvoju ljudskih potencijala (Lokalna partnerstva za zapošljavanje, Mladi na tržištu rada, Poticanje uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada, Žene na tržištu rada)[16].

[16] Bušelić, M. (2014): Tržište rada teorijski pristup, Pula, str. 40

2.4. Obrazovanje i tržište rada u Hrvatskoj

Veza između obrazovanja i tržišta rada u posljednje vrijeme ulazi u žarište političkih rasprava. Više je čimbenika zbog kojih je obrazovanje stavljeno u takav položaj. Kao prvo, obrazovanje je jedan od glavnih čimbenika važnih za stvaranje suvremenih gospodarstava utemeljenih na znanju. Uzme li se u obzir učinak više razine obrazovanja na stopu participacije na tržištu rada i stopu nezaposlenosti, mogući utjecaj na ukupan BDP još je i nešto veći. Nadalje, uz pozitivne učinke za rast i razvoj, obrazovanje se ističe kao prioritet i zbog njegova potencijala za "socijalno uključivanje", odnosno za pružanje dodatnih prilika isključenima, nezaposlenima i siromašnima. Drugim riječima, drži se kako brži preustroj i ekspanzija formalnoga i neformalnog obrazovanja mogu umanjiti probleme visoke nezaposlenosti i rastuće društvene polarizacije u razvijenim zemljama. Društvene koristi od obrazovanja uz sve navedeno uključuju i koristi kao što su niže stope kriminala, bolje zdravlje populacije, jačanje društvene kohezije te povećanje kvalitete političkih procesa zbog bolje obaviještenosti građana. S aspekta pojedinca računica o koristima obrazovanja nešto je jednostavnija nego s aspekta društva. Bolje obrazovane osobe imaju više nadnice od drugih osoba sličnih karakteristika, ali slabijeg obrazovanja te češće i dulje participiraju na tržištu rada. Bolje obrazovani lakše pronalaze posao te imaju manji rizik pada u nezaposlenost. Obrasci koji su zamijećeni u razvijenim zemljama učvrstili su se i u Hrvatskoj u razdoblju tranzicije. Tijekom posljednjih desetak godina nadnične premije za obrazovanje postupno su rasle, što je bilo osobito vidljivo potkraj 1990-ih godina. Dok su osobe s višom ili visokom stručnom spremom sredinom 1990-ih, apstrahirajući sve ostale razlike među njima koje mogu utjecati na zarade, u prosjeku zarađivale 45 posto više od osoba sa srednjom stručnom spremom, do 2002. godine ta se premija stabilizirala na otprilike 60 posto nadnica osoba sa srednjom stručnom spremom. Širenje jaza istodobno je bilo vidljivo i na nižoj strani obrazovne ljestvice, odnosno između osoba sa srednjoškolskim obrazovanjem i onih koji imaju samo osnovnu školu ili niti nju. Rastuće nadnične premije za obrazovane radnike nisu specifične samo za Hrvatsku ili tranzicijske zemlje, već je do porasta nadničnih premija tijekom posljednja dva desetljeća došlo i u razvijenim zemljama, što se uglavnom povezuje s tehnološkim progresom. Kao što je to slučaj i u drugim zemljama, i u Hrvatskoj osobe s višom i visokom stručnom spremom općenito imaju veću vjerojatnost da će participirati na tržištu rada, a njihov je radni vijek često duži od osoba s manje obrazovanja. Osobe s višom i visokom stručnom spremom tako u Hrvatskoj imaju bitno višu stopu participacije od osoba sa srednjom, a posebno je izražena razlika u participaciji u odnosu na osobe sa osnovnom školom ili bez škole. Istodobno, stope nezaposlenosti za osobe s nižom i srednjom stručnom

spremom otprilike su dvostruko više od stopa nezaposlenosti osoba s višom i visokom školom. Tako možemo uočiti koliko je visoko obrazovanje bitno pa tako i visoko obrazovanje ekonomske struke. Tako uz višu razinu nadnica i visoka nezaposlenost mladih, posebno slabije obrazovanih, predstavlja jedan je od snažnih dodatnih motiva za studiranje u Hrvatskoj. Dilema nakon srednje škole često nije participirati na tržištu rada ili studirati, jer alternativa studiranju nije zapošljavanje nego uglavnom dugo razdoblje nezaposlenosti[17].

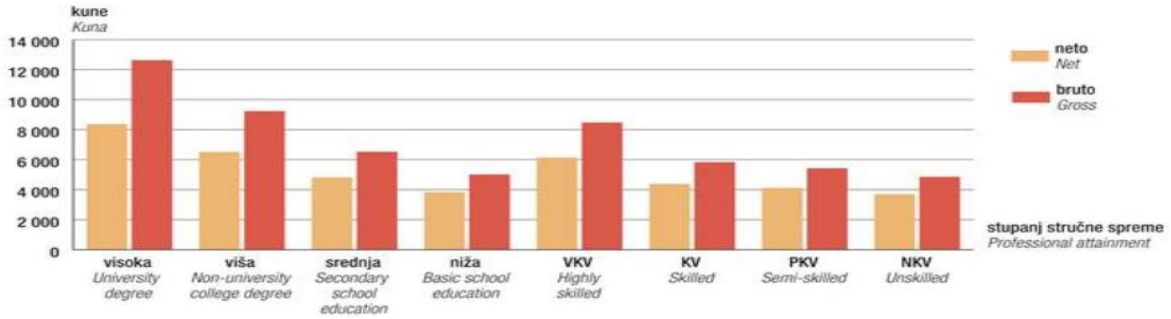

Grafikon 1: Nadnične premije prema obrazovanju, u odnosu na radnike sa srednjom stručnom spremom

Izvor: Babić, Z., Matković, T., Šošić, V.(2006.) Strukturne promjene visokog obrazovanja i ishodi na tržištu rada

Grafikon 2. prikazuje i stanje u 2016. godini, gdje imamo svježije podatke koji mogu poslužiti za usporedbu sa stanjem iz prethodnog Grafikona 1.

[17] Babić, Z., Matković, T., Šošić, V.(2007) Strukturne promjene visokog obrazovanja i ishodi na tržištu rada, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=17910

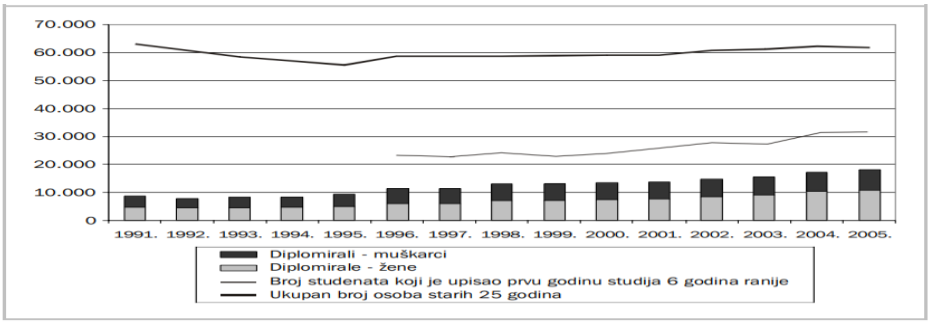

Grafikon 2: Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća prema stupnju stručne spreme u republici Hrvatskoj u 2016.

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Iz Grafikona 1. i 2. vidimo da se stanje u posljednjih 26. godina nije mnogo promijenilo što se tiče strukture obrazovanih koji imaju najveće plaće. I na Grafikonu 1. i 2. vidimo da su to najzaposleniji sa fakultetskom diplomom. Također vrijedi da kod evidentiranih osoba s nižom razinom obrazovanja je bio više rasprostranjen fenomen neprijavljenog rada, kao i da te osobe često postaju obeshrabreni radnici, odnosno da odustaju od aktivne potrage za poslom, što je povezano sa slabijom perspektivnom pronalaženja posla, ali se ne odjavljuju iz evidencije HZZ-a. Struktura evidentiranih osoba bez radnog iskustva uglavnom je bila vrlo slična ukupnoj registriranoj nezaposlenosti, što znači da i mlade osobe, iako u relativno većem broju prisutne u evidenciji HZZ-a, imaju slične teškoće pri zapošljavanju kao i starije osobe iz iste obrazovne skupine. Relativno nizak udio nezaposlenih s fakultetom i višom školom, kako u ukupnoj nezaposlenosti, tako i među onima koji prvi put traže posao, ne mora značiti kako te osobe istodobno s lakoćom pronalaze posao. Za takav bi zaključak trebalo razmotriti neke pokazatelje dinamike njihovog zapošljavanja, odnosno tokova na tržištu rada. Stope zapošljavanja, koje se računaju kao udio novozaposlenih osoba kroz određeno vremensko razdoblje u odnosu na ukupan broj tražitelja posla u tom razdoblju, odnosno omjer novozaposlenih i tražitelja zaposlenja u referentnom razdoblju, relativno su jednostavan pokazatelj zapošljivosti pojedinih kategorija. Osobe sa završenim fakultetom ili višom školom kontinuirano su imale značajno više stope zapošljavanja od osoba sa srednjom školom ili nižom razinom obrazovanja, čak i kada bi se nazivnik pokazatelja prilagodio anketnom razinom nezaposlenosti koji bi podvostručio stope zapošljavanja za osobe s osnovnom školom. Stope zapošljavanja upućuju da se i fakultetski obrazovane osobe susreću sa značajnim zaprekama pri zapošljavanju - manje od polovice onih koji prema evidenciji traže posao zaposli se unutar godine dana. No, kako ćemo kasnije pokazati, postoje velike razlike u zapošljivosti unutar kategorije osoba s višom školom i fakultetom, ovisno o pojedinim

programima. Ukupno razdoblje traženja posla za fakultetski obrazovane u značajnoj mjeri može biti pod utjecajem neodgovarajuće strukture obrazovanja koja "proizvodi" neodgovarajuće profile zanimanja. No, duže razdoblje traženja posla nije jedini trošak neodgovarajuće strukture obrazovanja. Osobe koje duže vrijeme ne nađu posao često su prisiljene zaposliti se izvan struke. Nadalje što se tiče samog studiranja u Hrvatskoj ono predstavlja veliki trošak; kako za institucije čiji su djelatnici dužni pružati adekvatne usluge studentima tijekom studija, tako još više samim studentima koji snose najviše direktnih i indirektnih troškova studiranja. Čim studij dulje traje, troškovi su veći, a u slučaju nezavršavanja, gubici (i javni i osobni) su golemi. U Republici Hrvatskoj značajan broj upisanih studenata nikada ne završava studij koji su upisali, a oni koji studij završe studiraju relativno dugo. Prema statističkim izvješćima DZS-a, studenti koji su diplomirali 2004. godine u prosjeku su studirali 5,8 godina, pri čemu ovaj broj varira od 6,9 godina za sveučilišne studije do 4,5 godina za veleučilišta i visoka učilišta. Ni trendovi kroz vrijeme nisu jednoznačno povoljni. U usporedbi sa studentima koji su diplomirali 1996., trajanje sveučilišnog obrazovanja produžilo se za jedan mjesec, dok se trajanje studiranja na stručnim studijima i visokim učilištima skratilo za 2 mjeseca. Već i podaci o prvoj godini ukazuju na nepovoljnu dinamiku studiranja: u proteklih sedam akademskih godina između 20 i 27 posto studenata ponavlja prvu godinu studija, pri čemu je prisutan trend rasta ponavljača. Kroz proteklih petnaestak godina obilježje je hrvatskog visokoobrazovnog sustava da u zadanome roku, bez ponavljanja godina, studij završi tek oko 15 posto diplomiranih studenata. Ipak, ukupna je stopa završavanja značajno veća. Po navedenim podacima Hrvatska spada u razinu zemalja OECD-a s nižom stopom završavanja studija, po ovom indikatoru izjednačenu s Francuskom 1998. i boljom od Italije. Unatoč samo blagom rastu stope rasta završavanja studija, kroz proteklih petnaest godina, radi velikog porasta broja upisanih studenata, broj studenata koji su završili studij je u stalnom porastu. Iako i dalje tek manji dio generacije završava visoko obrazovanje, taj je udjel kroz čitav tranzicijski period u rastu, te se više nego udvostručio sa 13.7% posto 1991. na 29,4% generacije 2005. S druge strane činjenica da je stopa završavanja studija relativno konstantna i niska (50-55 posto) ukazuje na velike gubitke, osobne i javne do kojih dolazi u sustavu. Dakle u situaciji da svi maturanti kada završe četverogodišnju srednju školu krenu na neki studij (što nije daleko od stvarnog stanja), tek će nešto više od polovice njih završiti visoko obrazovanje. Što znači da će u situaciji izostanka reformi u sustavu visokog obrazovanja. Kada se gleda međunarodna usporedba Hrvatska nema izuzetno velik udio studenata u populaciji, ali se može reći kako se sustav visokog obrazovanja kroz proteklih 15 godina postojano širio.

Grafikon 3: Broj osoba diplomiranih u visokim učilištima 1991-2005.

Izvor: Babić, Z., Matković, T., Šošić, V.(2006.) Strukturne promjene visokog obrazovanja i ishodi na tržištu rada

2.5. Efikasnost uvođenja kvota za ekonomiste u Hrvatskoj

Smjerovi kao Menadžment, financije, poduzetništvo, upravljanje prodajom, vodstvo, kontroling - samo su neki od ukupno 173 studijska programa ekonomije u Hrvatskoj. Ekonomija se rasprostrla na gotovo polovicu studijskih programa u društvenim znanostima. Uz četiri Ekonomska fakulteta u Splitu, Rijeci, Osijeku i Zagrebu na kojima studira oko 23 tisuće studenata, u posljednjih desetak godina otvoren je niz visokih škola vezanih uz razne grane ekonomije, a u državi gotovo da nema veleučilišta koje ne provodi po nekoliko ekonomskih studija. Dok su četiri velika državna fakulteta ekonomije u nekoj mjeri poslušala savjete Zavoda za zapošljavanje i Agencije za znanost i visoko obrazovanje o potrebi postupnog smanjenja godinama nagomilavanog broja upisanih studenata, i do danas su srezali broj upisanih za oko 6000 mjesta, kvote na većem broju visokih škola i veleučilišta rastu. Činjenica je kako su ekonomski fakulteti pa i neke visoke škole smanjivali kvote, no daljnji je problem što u sustavu ima starih studenata koji se vode studentima po deset i više godina. Na većini je ekonomskih fakulteta bio problem prevelik broj studenata u odnosu na broj nastavnika. Ekonomski fakultet u Splitu (utemeljen je u Splitu, u sklopu Više ekonomske škole, još 1960., a samostalan Ekonomski fakultet dio je Sveučilišta u Splitu od 1974. Nalazi se u modernoj zgradi splitskog sveučilišnog kampusa i na njemu danas studira oko 4.500 studenata koji mogu birati između više studija na sve tri obrazovne razine – preddiplomskoj, diplomskoj i postdiplomskoj[18]) smanjuje već duže vrijeme upisnu kvotu a smanjivat će je i dalje kako je kazao rektor Splitskog Sveučilišta Pavić, sve dok se ne dođe do standarda od 30 studenata na jednog profesora. Naime stvar treba promatrati i s druge strane nema smisla disciplinirati kvote na državnim fakultetima

[18] http://www.fizzit.net/drustvo/znanost/4558-gdje-studirati-2-dio-ekonomski-fakultet-u-splitu

ekonomije ako će se istodobno time otvarati mogućnost studentima da upisuju privatne ekonomske škole. Dok rektor Sveučilišta u Rijeci koje je u proteklih pet godina smanjilo kvotu upisa na ekonomiju za 30-40 posto, rješenje vidi u upisu više studenata na specijalistički diplomski studij iz ekonomije. Po njemu potreban je što veći broj ljudi sa specijalističkim znanjima iz područja ekonomije koja su potrebna tržištu rada, poput specijalista za projektni menadžment za europske fondove. Oni se mogu obrazovati na dvogodišnjem diplomskom studiju, te dodaje da je svrha diplomskih studija da brzo odgovaraju na potrebe tržišta rada[19]. Može se reći kako je u Hrvatskoj vidljiv veliki nedostatak istraživanja visokoškolskog obrazovanja kao i sustava odgoja i obrazovanja u cjelini, što se vidi iz analize temeljnih strateških dokumenata razvoja znanosti a to su strategija razvitka znanosti u Republici Hrvatskoj i obrazovanja a to je Bijeli dokument o hrvatskom obrazovanju-koncepcija promjena odgojno-obrazovnog procesa u Republici Hrvatskoj. Također čest je slučaj da se u spomenutim dokumentima zbog nedostatka istraživanja o navedenoj problematici pribjegava određenim procjenama, što u konačnici dovodi u pitanje kvalitetu „strategija“ razvoja znanosti i obrazovanja. Prema „zakonu o visokim učilištima“ dozvoljava se da visoko učilište upisuje broj studenata prema svojim kapacitetima, što je dokaz da se upisnim kvotama do sada nije pridavala velika pozornost. Može se konstatirati da upisna politika koja bi uvažavala zahtjeve tržišta rada ne postoji na razini temeljitijeg pristupa u određivanju upisnih kvota. Tome djelomično i pridonosi ne postojanje sustavnog mehanizma praćenja stopa zapošljavanja pojedinih visoko-obrazovanih profila i povratnog informiranja sustava visokog obrazovanja i šire javnosti. Navedenu vezu je potrebno uključiti jer studenti pri odabiru studija kao kriteriji vjerojatno uključuju i očekivanu mogućnost zapošljavanja nakon završetka određenog studija. Premda postoje određena ograničenja u vidu dostupnosti upisnih podataka za protekla razdoblja, ipak je moguće ilustrirati postojanje slabe ili gotovo nikakve veze između kretanja upisnih kvota u visoko obrazovanje i zapošljivosti po pojedinim strukama koje izlaze iz sustava visokog obrazovanja. Tako se unutar deset “najslabijih” zanimanja s obzirom na mogućnosti zapošljavanja svih godina pojavljuju diplomirani politolog i diplomirani novinar a u većini godina profesor filozofije, diplomirani socijalni radnik, diplomirani kineziolog i diplomirani kriminalist. Sa druge strane isto tako postoji određena (ali ipak sa većim varijacijama od prve skupine) stabilnost kod deset “najboljih” zanimanja s obzirom na mogućnosti zapošljavanja. Kako prikazuju podaci u ta zanimanja u svim promatranim godinama su bili magistri farmacije, diplomirani inženjeri arhitekture, a u većini

[19] https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/otkrivamo-imamo-cak-52.000-studenata-ekonomije-na-173-studija/850408/

godina diplomirani inženjeri građevinarstva i diplomirani informatičari[20]. Što se tiče ekonomske struke u Hrvatskoj za početak je najbolje prokomentirati podatke iz tablice, gdje prvo prikazujemo podatak o broju diplomiranih ekonomista u 2014. godini koja nam neće biti korištena u bazi podataka za anketiranje studenata ekonomskog fakulteta u Splitu za utvrđivanje njihove zapošljivosti, već je uzimamo u ovom dijelu rada kako bi mogli utvrditi utjecaj uvođenja kvota za upise na ekonomske fakultete te da bi po broju upisanih studenata od 2014. te usporedbom sa ostalim godinama kasnije mogli doći do zaključka o učinkovitosti uvođenja kvota. Jer kako navode izvori u akademskoj godini 2013./2014. porast broja upisnih kvota na Sveučilištima zabilježen je jedino u području biomedicinskih znanosti zbog povećanja broja studenata na Medicinskom i Veterinarskom fakultetu dok je na svim ostalim fakultetima zabilježeno smanjivanje broja upisnih kvota. Može se zaključiti kako je u posljednjih pet godina na najvećem sveučilištu u Hrvatskoj najviše smanjen broj upisanih studenta na području društvenih (2,5 posto) i humanističkih znanosti (0,5 posto). Manje smanjenje broja upisanih studenta u području prirodnih i tehničkih znanosti dogodilo se na fakultetima za koje je utvrđeno da su se i smanjile potrebe na tržištu rada. Treba također uzeti u obzir da se navedena smanjenja ne mogu napraviti 'preko noći' te se postepeno odvijaju posljednjih pet godina usklađujući sa potrebama tržišta[21].

[20] Babić, Z., Matković, T., Šošić, V.(2007) Strukturne promjene visokog obrazovanja i ishodi na tržištu rada, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=17910
[21] http://www.poslovni.hr/hrvatska/upisne-kvote-ne-mogu-se-preko-noci-uskladiti-s-potrebama-trzista-305377

Tablica 1: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (visoka učilišta ekonomija)

	Ukupno *Total*		
	svega *All*	studenti *Male students*	studentice *Female students*
Visoka učilišta	33 741	13 531	20 210
Visoke škole	1 980	1 038	942
Visoka tehnička škola, Bjelovar	86	23	63
Visoka tehnička škola, Pula – Pola	81	70	11
Visoka škola za sigurnost, Zagreb	240	180	60
Visoko gospodarsko učilište, Križevci	85	48	37
Američka visoka škola za management, Dubrovnik	53	22	31
Visoka poslovna škola, Višnjan	49	15	34
Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb	378	168	210
Visoka škola tržišnih komunikacija Agora, Zagreb	26	9	17
Visoka poslovna škola Minerva, Dugopolje	29	13	16
Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb	321	119	202
Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb	129	58	71
RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb	23	9	14
Međunarodna diplomska škola za poslovno upravljanje, Zagreb	30	19	11
Visoka poslovna škola Par, Rijeka	12	7	5
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Zagreb	18	7	11
Visoko učilište Effectus – Visoka škola za financije i pravo, Zagreb	43	13	30

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 2: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (stručni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	180	63	117
Ekonomski fakultet, Split	304	76	228
Ekonomski fakultet, Zagreb	136	43	93

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 3: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (sveučilišni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	844	321	523
Ekonomski fakultet, Rijeka	801	227	574
Ekonomski fakultet, Split	523	173	350
Ekonomski fakultet, Zagreb	2 015	616	1 399

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 4: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (visoka učilišta ekonomija)

	Ukupno *Total*		
	svega *All*	studenti *Male students*	studentice *Female students*
Visoka učilišta	33 741	13 531	20 210
Visoke škole	1 980	1 038	942
Visoka tehnička škola, Bjelovar	86	23	63
Visoka tehnička škola, Pula – Pola	81	70	11
Visoka škola za sigurnost, Zagreb	240	180	60
Visoko gospodarsko učilište, Križevci	85	48	37
Američka visoka škola za management, Dubrovnik	53	22	31
Visoka poslovna škola, Višnjan	49	15	34
Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb	378	168	210
Visoka škola tržišnih komunikacija Agora, Zagreb	26	9	17
Visoka poslovna škola Minerva, Dugopolje	29	13	16
Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb	321	119	202
Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb	129	58	71
RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb	23	9	14
Međunarodna diplomska škola za poslovno upravljanje, Zagreb	30	19	11
Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, Virovitica	78	24	54
Visoka škola za informacijske tehnologije, Zagreb	39	36	3
Visoka policijska škola, Zagreb	153	124	29
Visoka škola za menadžment i dizajn Aspira, Split	19	16	3
Visoka poslovna škola Par, Rijeka	15	5	10
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Zagreb	84	33	51
Visoko učilište Effectus – Visoka škola za financije i pravo, Zagreb	50	15	35
Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment, Split	16	11	5
Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Nikola Šubić Zrinski, Zagreb	23	10	13

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 5: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (stručni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	89	29	60
Ekonomski fakultet, Split	267	71	196
Ekonomski fakultet, Zagreb	321	92	229

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 6: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (sveučilišni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	666	249	417
Ekonomski fakultet, Rijeka	593	175	418
Ekonomski fakultet, Split	515	165	350
Ekonomski fakultet, Zagreb	2 035	615	1 420

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 7: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (visoka učilišta ekonomija)

	Ukupno *Total*		
	svega *All*	studenti *Male students*	studentice *Female students*
Visoka učilišta	32 895	13 177	19 718
Visoke škole	1 884	1 115	769
Visoka tehnička škola, Bjelovar	95	28	67
RIT Croatia, Dubrovnik	89	49	40
Visoka poslovna škola Minerva, Dugopolje	8	6	2
Visoko gospodarsko učilište, Križevci	85	42	43
Adventističko teološko visoko učilište u Maruševcu	1	1	-
Politehnika Pula – Visoka tehničko-poslovna škola, Pula – Pola	33	30	3
Visoka poslovna škola Par, Rijeka	25	16	9
Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment, Split	31	14	17
Visoka škola za menadžment i dizajn Aspira, Split	31	20	11
Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, Virovitica	72	23	49
Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment	42	15	27
RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb	12	1	11
Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik", Zagreb	21	4	17
Visoka policijska škola u Zagrebu	184	148	36
Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb	95	38	57
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Zagreb	72	28	44
Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Nikola Šubić Zrinski, Zagreb	29	11	18
Visoka škola za informacijske tehnologije u Zagrebu	45	42	3
Visoka škola za sigurnost, Zagreb	444	350	94
Visoka škola tržišnih komunikacija Agora, Zagreb	16	3	13
Visoko učilište Algebra, Zagreb	69	63	6
Visoko učilište Effectus – Visoka škola za financije i pravo, Zagreb	104	43	61
Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb	281	140	141

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 8: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (stručni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	49	15	34
Ekonomski fakultet, Split	297	76	221
Ekonomski fakultet, Zagreb	266	74	192

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 9: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (sveučilišni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	655	242	413
Ekonomski fakultet, Rijeka	435	131	304
Ekonomski fakultet, Split	448	138	310
Ekonomski fakultet, Zagreb	2 114	697	1 417

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 10: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (visoka učilišta ekonomija)

	Ukupno *Total*		
	svega *All*	studenti *Male students*	studentice *Female students*
Visoka učilišta	32 728	13 185	19 543
Visoke škole	1 799	1 022	777
Adventističko teološko visoko učilište u Maruševcu	3	2	1
Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment	44	8	36
Politehnika Pula – Visoka tehničko-poslovna škola, Pula – Pola	32	30	2
RIT Croatia, Dubrovnik	117	57	60
RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb	26	5	21
Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik", Zagreb	9	4	5
Visoka policijska škola u Zagrebu	176	130	46
Visoka poslovna škola Minerva, Dugopolje	7	7	-
Visoka poslovna škola Par, Rijeka	9	4	5
Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb	115	49	66
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Zagreb	54	14	40
Visoka škola tržišnih komunikacija Agora, Zagreb	22	15	7
Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Nikola Subić Zrinski, Zagreb	47	20	27
Visoka škola za informacijske tehnologije u Zagrebu	51	44	7
Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment, Split	40	27	13
Visoka škola za menadžment i dizajn Aspira, Split	20	14	6
Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, Virovitica	95	30	65
Visoka škola za sigurnost, Zagreb	298	236	62
Visoka tehnička škola, Bjelovar	105	36	69
Visoko gospodarsko učilište, Križevci	89	52	37
Visoko učilište Algebra, Zagreb	60	58	2
Visoko učilište Effectus – Visoka škola za financije i pravo, Zagreb	102	35	67
Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb	278	145	133

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 11: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (stručni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	24	8	16
Ekonomski fakultet, Split	268	67	201
Ekonomski fakultet, Zagreb	299	78	221

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Tablica 12: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (sveučilišni studij ekonomija)

Ekonomski fakultet, Osijek	599	222	377
Ekonomski fakultet, Rijeka	444	128	316
Ekonomski fakultet, Split	445	147	298
Ekonomski fakultet, Zagreb	1 488	482	1 006

Izvor: Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/

Navedene tablice je potrebno sumirati po kategorijama ekonomskog studija i po godinama da bi lakše mogli donijeti sud o utjecaju uvođenja kvota na broj studenata koji diplomiraju na ekonomskim fakultetima u Hrvatskoj.

Tablica 13: Sumirani studenti koji su diplomirali na ekonomskim studijima po kategorijama studija u razdoblju od 2014. do 2017. godine

	Visoka učilišta	Verižni indeks (visoka učilišta)	Stručni studij	Verižni indeks (stručni studij)	Sveučilišni studij	Verižni indeks (sveučilišni studij)	Ukupno	Verižni indeks (ukupno)
2014.	1093	****	620	****	4183	****	5896	****
2015.	1145	104.76	677	109.19	3809	91.06	5631	95.50
2016.	585	51.09	612	90.40	3652	82.79	4849	86.11
2017.	489	83.58	591	96.57	2976	81.48	4056	83.64

Izvor: Obrada autora prema Državni zavod za statistiku

U Tablici 13. su izračunati verižni indeksi za pojedine vrste diplomiranih studenata na svim vrstama ekonomskog studija (visoka učilišta, stručni studiji, sveučilišni studiji), te za ukupan zbroj svih diplomiranih studenata. Iz verižnih indeksa možemo zaključiti da se broj svih

diplomiranih studenata na svim vrstama ekonomskih studija smanjuje i to stalno od početka promatranja tj. od 2014. godine pa nadalje. Jedino visoka učilišta i stručni studiji u početku rastu po broju diplomiranih studenata i to samo ta kategorija studija i to samo u periodu s 2014. na 2015. godinu, što se može pripisati procesu prilagodbe na upisne kvote. Može se reći da je ovo dobar pokazatelj te da je uvođenje kvota urodilo vidnim rezultatom u pogledu smanjenja broja diplomiranih studenata. Da bi bili precizniji osim izračunatih verižnih indeksa po godinama možemo izračunati i koliko se ukupno smanjenje apsolutnog broja diplomiranih studenata dogodilo u tom periodu od kada su kvote uvedene dakle 2014. godine bilo je 5896 diplomiranih studenata, dok ih je 2017. godine bilo 4056, dakle radi se o smanjenju od 1840 diplomiranih studenata u navedenom periodu ili o smanjenju od 31%. Ove brojke još dodatno potvrđuju uspjeh uvođenja kvota dakle vidimo da je skoro broj ekonomista smanjen za trećinu za samo četiri godine. Iako je očigledno kako se broj studenata smanjio u posljednjih nekoliko godina ono što je vidljivo i što predstavlja problem je to da na Ekonomskom fakultetu u Splitu postoji velik broj studenata koji navedeni fakultet nisu upisali zbog osobnog interesa za akademskim usavršavanjem iz područja ekonomije kao ni zbog napretka u karijeri već zbog stjecanja studentskih prava ili naprosto vođeni silom koja im je nametnuta od strane prijatelja ili članova obitelji. Jasno je da je takav način gledanja na studiranje negativan te tako ugrožava i one koji imaju ozbiljne ambicije, te sve navedeno ima negativne implikacije na perspektivu javnosti o fakultetu pa ne treba ni čuditi da poslodavci ne rijetko s omalovažavanjem gledaju na nečiji uspjeh na ovom visokom učilištu. Također uprava fakulteta nije uložila potrebne napore kako bi provela analizu uspješnosti studiranja te povezanosti upisnih kriterija i kompetencija koje su budućem diplomantu potrebne u njegovom pronalasku posla i razvoju karijere. Zbog navedenih faktora može se reći po riječima nekih da je budućnost nakon završavanja ekonomskog fakulteta u Splitu neizvjesna a faktori na kojima se temelji uspjeh su vlastita sreća kao i sposobnost snalaženja. Na samim stranicama fakulteta na interenetu, kao ni drugim putevima ne mogu se naći ni definirani ishodi učenja, ni na razini studijskih programa ali ni na razini pojedinih kolegija[22]. Zbog navedenih okolnosti nije moguće provesti ozbiljniju procjenu postignuća studenta i uspješnosti nastavnog procesa, a također je otežana i povezanost studija s tržištem rada. Ipak postoji i pozitivna strana, kao vrlo važnu zanimljivost ali i slučajnost kao i po mnogim mišljenjima po prvi put, baš u vrijeme pisanja ovog diplomskog rada provodi se istraživanje ne ekonomskom fakultetu u Splitu upravo vezano za tematiku ovog diplomskog rada odnosno zapošljavanje studenta Ekonomskog fakulteta i praćenje karijera

[22] http://www.fizzit.net/drustvo/znanost/4558-gdje-studirati-2-dio-ekonomski-fakultet-u-splitu

diplomiranih studenata ekonomskog fakulteta u Splitu. Dakle ekonomski fakultet je tijekom listopada 2018. godine krenuo u proces domaće reakreditacije koju provodi agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) te postupku stjecanja prestižne međunarodne akreditacije EPAS koju dodjeljuje međunarodno udruženje European Foundation for Management Development (EFMD). Jedan od zahtijeva obaju akreditacijskih postupaka je aktivno praćenje karijera bivših diplomiranih studenata. Dakle kako je i prije rečeno i ovdje se potvrđuje kako je fakultet trenutno bez aktivne službe putem koje bi pratili karijerno kretanje bivših studenata, ali je u planu njeno skoro uspostavljanje kroz jedan europski projekt, nadalje na stranicama fakulteta se i moli bivše studente da pristanu na anketu koja traje svega par minuta te da se time pomogne u dobivanju informacija o studentskim karijernim napredovanjima od dana kada je uspješno završen studij. Anketa za ovo istraživanje je vrlo kratka što je zapravo i cilj svake ankete ovakvog tipa kako bi se dobio što veći broj uzoraka jer što je anketa kraća imamo i veće šanse na veći broj ispunjenih primjeraka jer ispitanici najčešće odustaju zbog duljine trajanja ankete. Pitanja od kojih se anketa sastoji su sljedeća: Prvo imamo općeniti dio kao i u većini anketa uopće a to je dio koji se odnosi na ime i prezime i koje godine je prvi put upisan studij, daljnja pitanja su: koji ste diplomski studij završili, koji ste smjer na diplomskom studiju završili, u kojoj godini ste završili odabrani diplomski studij na Ekonomskom fakultet u Splitu, godina prvog zaposlenja nakon, naziv vašeg prvog poslodavca, naziv vašeg prvog radnog mjesta, naziv vašeg trenutnog poslodavca, naziv vašeg trenutnog radnog mjesta, grad, mjesto i država u kojem se nalazi vaše radno mjesto, sudjelovanjem u ovoj anketi dajem privolu da se podatci koje sam dao/dala analiziraju grupno za potrebe akreditacije Ekonomskog fakulteta u Splitu, i zadnje pitanje, zbog zahtjeva domaćih i međunarodnih akreditacija, ova istraživanja smo obvezni provoditi periodično (svakih 3-5 godina), ukoliko želite da vas kontaktiramo u sljedećem ciklusu molimo Vas da upišete adresu e-pošte na koju Vam možemo poslati buduće upite[23].

2.6. Zapošljavanje ekonomista u Hrvatskoj

No ono što je pravo pitanje je koliko se diplomiranih studenata u istinu i zaposli, da bi dobili odgovor na to pitanje zbrojili smo tablice koje prikazuju broj novozaposlenih po djelatnostima prema NKD-u, a uzeti ćemo u obzir samo tablice koje prikazuju novozaposlene u ekonomskim zanimanjima. Tu nam spadaju djelatnosti pod slovom K (financijske djelatnosti i djelatnosti

[23]https://www.studij.hr/public/upload/Rezultati_ankete_o_zadovoljstvu_studenata_studijskim_programima_i_spremnosti_za_tr%C5%BEi%C5%A1te_rada.pdf

osiguranja), pod slovom L (poslovanje nekretnina) i pod slovom N (administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti) od kojih smo uzeli u izračun djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing), također treba uočiti i da ostale djelatnosti mogu uključivati ekonomiste ali kako nije bilo moguće pronaći precizniji prikaz o zapošljavanju isključivo diplomiranih ekonomista moramo se zadovoljiti s ovim. Dakle navedene brojeve novozaposlenih ekonomista sa HZZO-a smo zbrojili za godine koje su nam relevantne i za anketno istraživanje dakle 2016 i 2017 i usporedili sa brojem diplomiranih studenata u istim godinama kako ni dobili broj diplomiranih studenta koji se uspio zaposliti.

Tablica 14: Postotak ukupno zaposlenih ekonomista od ukupnog broja diplomiranih ekonomista

Godina	Broj diplomiranih studenata na ekonomskim studijima	Broj novozaposlenih studenta ekonomije	Postotak zaposlenih od ukupnog broja diplomiranih ekonomista
2016	4849	3683	76%
2017	4056	3118	77%

Izvor: Obrada autora prema Državni zavod za statistiku

Iz Tablice 14. vidimo da situacija što se tiče zapošljavanja diplomiranih ekonomista u Hrvatskoj nije tako loša, vidimo da se od ukupnog broja diplomiranih studenata u 2016. godini to jest od njih 4849 zaposlilo njih 3683 ili 76% u istoj godini, te kasnije u 2017. godini vidimo da se od ukupnog broja diplomiranih ekonomista od njih 4056 zaposlilo 3118 studenta ili 77% studenata. Ovi očiti izračunati dokazi slažu se s izjavom dekana splitske ekonomije Željka Garače koji tvrdi kako su ekonomisti neopravdano stigmatizirani u javnosti jer realni podaci nezaposlenih ekonomista govore tek o jednoj generaciji koja je nezaposlena. Preko 80 posto diplomiranih splitskih ekonomista pronađe posao nakon godine dana, ali je zato jedan od većih problema trend odlaska nakon studija u Zagreb ili inozemstvo. To će se pokušati promijeniti studijem na engleskom koji će ciljati na domaću populaciju, ali i na studente izvan EU kojima bi Split zbog klime i kvalitete studija mogao biti zanimljiv. Nadalje dekan ističe kako je 2014. godine prema službenim podacima HZZO-a u promatranom periodu, u ciklusu od dvije godina u Hrvatskoj, novo prijavljenih diplomiranih ekonomista na burzi je bilo 4500, a njih 4300 je u tom periodu dobilo posao to jest 95% što se uklapa i u naše izračune za 2016. i 2017. godinu, što ne znači da su baš ti novo prijavljeni dobili posao, ono što još svjedoči o uspješnosti zapošljavanja

ekonomista je i Tablica 14. sa stranica hrvatskog zavoda za zapošljavanje točnije iz analitičkog biltena broj 3., što nam je korisno jer se naši podatci upravo odnose na to razdoblje, podatci za druge periode nisi bili dostupni jer zavod povremeno daje podatke o zapošljavanju po vrsti obrazovanja, ali ono što je bitno za zaključiti je da ekonomisti u konačnici brzo pronalaze posao[24].

Tablica 15: Udio zaposlenih u roku od 6 mjeseci u ukupnom broju novo prijavljenih u dobi do 29 godina prema studijskom programu na razini diplomskog sveučilišnog studija i radnom iskustvu (%)

Studijski program	Ukupno	S iskustvom	Bez iskustva
Farmacija	93,7	93,0	94,3
Medicina	91,9	93,0	90,5
Učiteljski studij	83,9	86,2	76,3
Predškolski odgoj	80,3	81,2	78,9
Engleski jezik i književnost	80,0	87,3	67,6
Poslovna ekonomija, računovodstvo i revizija	79,8	80,5	79,2
Hrvatski jezik i književnost	79,4	86,1	56,7
Dentalna medicina	78,0	76,5	79,7
Pedagogija	76,0	76,8	75,0
Socijalni rad	74,5	74,1	75,0
Geodezija i geoinformatika	74,5	65,7	79,4
Građevinarstvo, hidrotehnika	73,9	80,0	71,0
Računarstvo	73,6	73,8	73,5
Građevinarstvo	73,5	85,7	68,1
Računovodstvo i financije	71,6	76,0	62,5
Strojarstvo	71,2	90,5	67,6
Sestrinstvo	70,8	87,2	61,2
Arhitektura i urbanizam	69,8	76,3	66,9
Socijalna pedagogija	69,3	84,3	57,1
Povijest	68,9	75,8	57,5
Poslovna ekonomija, trgovina	68,3	65,2	71,7
Menadžment turizma i sporta	67,7	72,7	60,5
Poduzetništvo	67,5	72,5	58,6
Psihologija	67,2	65,2	69,6
Projektni menadžment	67,0	75,4	54,3
Teologija	66,7	82,9	44,0
Psihologija	66,3	67,8	64,8
Poslovna informatika	65,7	67,7	62,5
Prehrambena tehnologija	64,6	72,9	52,9
Menadžment	63,7	61,3	68,2
Komunikologija	63,0	66,0	60,0
Poslovna ekonomija, financije	62,4	64,7	60,0
Multimedija, oblikovanje i primjena	62,4	67,8	52,9
Kineziologija	61,4	65,5	56,1
Prehrambeno inženjerstvo	59,6	76,9	43,9
Radna terapija	59,3	59,5	58,9
Marketing	58,8	63,2	54,8
Novinarstvo	58,3	57,0	59,5
Cestovni promet	57,0	63,0	48,1
Pravo	56,7	58,8	55,1
Poduzetništvo	56,2	59,3	52,2
Fizioterapija	53,8	61,3	40,3
Sigurnost i zaštita, zaštita na radu	53,2	57,7	45,7
Politologija	52,9	55,6	50,0
Ekonomija	50,4	60,0	34,9
Javna uprava	49,1	48,8	50,0
Upravni studij	48,7	52,5	43,6
Hortikultura	40,9	40,9	40,9

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, raspoloživo na: http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Analiticki_bilten_2017-3.pdf

[24] https://srednja.hr/studenti/vijesti/dekan-efst-a-najvise-onih-koji-pronadu-posao-su-diplomirani-ekonomisti/

2.7. Broj diplomiranih ekonomista u odnosu na studente ostalih fakulteta u Hrvatskoj

Da bi usporedili broj studenata ekonomskih fakulteta u odnosu na broj studenata ostalih fakulteta u Hrvatskoj najbolje ih je usporediti preko tablice o broju diplomiranih studenata u 2017. godini prvenstveno zato što tu već imamo izražen utjecaj kvota tj. broj studenta je smanjen za 31% u odnosu na vrijeme kada su kvote za upisivanje na fakultete uvedene, a i podaci iz navedenog razdoblja se odnose i na razdoblje u kojem će se provesti anketa za empirijski dio istraživanja o faktorima uspjeha pri zapošljavanju studenta ekonomskog fakulteta u Splitu.

Tablica 16: Studiji s najviše diplomiranih studenata 2017. godine

Naziv studija	Broj studenata	Udio od ukupnog broja studenata u (%)
Ekonomski studiji u Hrvatskoj	4056	12,4%
Filozofski studiji u Hrvatskoj	2261	6,9%
Pravni studiji u Hrvatskoj	1739	5,31%

Izvor: Obrada autora prema Državni zavod za statistiku

Iz Tablice 16. vidimo da najviše diplomiranih studenta osim ekonomije čine studenti Filozofskih studija u Hrvatskoj pa odmah za njima Pravni studiji u Hrvatskoj. Što u konačnici ispada da diplomirani studenti na ekonomskim studijima čine 12.4% ukupnih diplomiranih studenta 2017. godine u hrvatskoj što je velik udio i nakon uvođenja kvota za upise 2014. godine, dok diplomirani studenti filozofskih studija čine udio od 6.9% ukupnog broja diplomiranih studenata te su na trećem mjestu studenti pravnih studija koji čine 5.31% ukupnog broja diplomiranih studenata u hrvatskoj 2017. godine.

3. TEORIJSKI PRISTUP OSTALIH AUTORA NA POLJU ZAPOŠLJAVANJA STUDENATA I STUDENATA EKONOMIJE

3.1. Zaključci ostalih stranih i domaćih autora u polju zapošljavanja studenata

Što se tiče empirijske literature o faktorima uspjeha prilikom zapošljavanja mnogi su autori nastojali objasniti svoja stajališta i dobivene rezultate svojih istraživanja. Za većinu pojedinaca koji stječu tercijarno obrazovanje od prijelomne je važnosti ulazak na tržište rada. Visoko obrazovanje iziskuje mnoge osobne resurse, a ključni razlog ulaganja u stjecanje visokog obrazovanja jest poboljšanje vlastite zapošljivosti[25]. Problematika prijelaza iz obrazovnoga sustava na tržište rada trenutačno je obilježena visokom stopom nezaposlenosti, nesigurnošću tržišta rada te produljenim razdobljem do stjecanja prvoga zaposlenja. Idealno, završetak visokog obrazovanja označavao bi dostupnost adekvatnih poslova za koje je stečena kvalifikacija, što bi osobi omogućilo ostvarivanje uvjeta za socioekonomsko osamostaljienje i samoaktualizaciju. Podaci u zadnjih nekoliko godina, od početka ekonomske krize, naznačuju drugačiju stvarnost. Iako negativan trend zapošljavanja zahvaća sve segmente radno sposobne populacije, mladi visokoobrazovani s tek stečenom višom ili visokom stručnom spremom (20-29 godina) posebno su osjetljiva skupina za navedenu problematiku[26]. Autori navode da se u Hrvatskoj nastupanjem ekonomske krize i recesijskog razdoblja od 2008. godine bilježi osjetan i kontinuiran porast nezaposlenosti visokoobrazovanih osoba te da njih više od 1/3 netom nakon tercijarnog obrazovanja završava na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ). Prema statističkim pokazateljima HZZ-a na početku recesije u 2008. i u idućim godinama, nezaposlenost visokoobrazovanih mladih osoba porasla je za više od 51%, s najvećim brojem nezaposlenih iz društvenoga, tehničkoga i humanističkoga znanstvenog područja, ali i ostalih tradicionalno lakše zapošljivih područja. Trenutačni trendovi zapošljavanja ne nagovještavaju brz oporavak, a podaci Eurostata o stopi nezaposlenosti mladih visokoobrazovanih osoba smještaju Hrvatsku u vrh EU-a, slijedeći Grčku i Španjolsku.[27] Ističe se i kako djeca mogu razumjeti informacije o karijeri vrlo rano, te da se njihov interes u vezi razumijevanja pojmova

[25] Saunders, V., Zuzel, K., (2010): Evaluating Employability Skills: Employer and student perceptions, Oxford str. 28
[26] Obadić, A., Majić, E., (2013): Analiza strukturne nezaposlenosti visokoobrazovanih osoba u republici Hrvatskoj i mjere za njezino smanjenje, Zagreb str. 40
[27] Mazalin, K., Kovačić, P.M., (2015.) Odrednice percipirane zapošljivosti studenata, Zagreb str. 509-510

vezanih uz karijeru povećava kroz napredak u školovanju[28]. Razne teorije naglašavaju važnost roditelja pri odluci o izboru zanimanja. Razvija se i model očekivane vrijednosti gdje naglašava važnost roditelja kao izvora ohrabrenja i informacija, te resursa i mogućnosti za svoju djecu[29]. Prikazuje se i važan utjecaj obitelji naročito u stavovima prema prirodnim i tehničkim znanostima[30]. Nadalje naglašava se i bitna ulogu koju ima društveno podrijetlo kao i roditeljski utjecaj na izbor smjera visokog obrazovanja a time i budućeg zapošljavanja[31]. Također pretpostavlja se da socijalno podrijetlo utječe na obrazovno postignuće a time i na buduće zapošljavanje na dva načina. Prvo nejednak pristup resursima koji su potrebni za učenje uzrokuje u akademskim kompetencijama, a koje nadalje utječu na obrazovno postignuće a time i na buduće zapošljavanje. Ovaj primarni utjecaj položaja u društvu može objasniti veliki dio nejednakosti u obrazovnim prilikama kao i u budućem zapošljavanju. Kao drugo društveni status obitelji utječe na strategije obrazovanja pa time i na kasnije zapošljavanje čak i ako djeca imaju jednake kompetencije[32]. Za ove sekundarne efekte se pretpostavlja da su rezultat iz statusno uvjetovanih percepcija uloženih u obrazovanje, te njihova povrata. Nadalje je i dokazano da muškarci i djevojke odabiru karijere na različite načine. U primjeru mladića vidimo da su skloniji izboru prirodnih i tehničkih znanosti, dok se kod djevojaka vidi da su sklonije umjetnosti, jezicima, i društvenim znanostima. Neki autori argumentirali su da tradicionalni naglasak na individualnim faktorima pri izboru karijere ne gleda u dovoljnoj mjeri na ograničenja društvenih okolnosti unutar koje adolescenti vrše svoje izbore[33], te naglašavaju da za mnoge adolescente „razvoj profesije ovisi više o strukturalnim mogućnostima nego o izboru“ što je ujedno i perspektiva koju naglašavaju i drugi autori[34]. Postoje nadalje sistemske i strukturalne barijere koje ograničavaju zapažanje stvarnih profesionalnih ciljeva adolescenata; istraživanja pokazuju da su već profesionalni ciljevi adolescenata od 13 godina ograničeni njihovom predodžbom o mogućnosti lokalnog zapošljavanja[35]. Istraživanja pokazuju vezu profesionalnih ciljeva studenata i stvarnih zanimanja, o tome da je vjerojatno da će studenti

[28] Wahl, K. H., Blackhurst A., (2000): Factors affecting the occupational and educational aspirations of children and adolescents, Missouri str. 32

[29] Eccles, J., (1983): Expectancies, values and academic behaviors, San Francisco str. 56
[30] Lyon, E. Reid G., (1996): Attention, Memory, and Executive Function, Baltimore str 80
[31] Woolnough, B. E., (1994): Effective science teaching, Buckingham str. 24
[32] Boudon, R., (1974): Education, Opportunity and Social Inequality, New York str. 82
[33] Schoon, I. i Parsons S., (2002): Teenage aspirations for future careers and occupational outcomes, London str. 62.
[34] Furlong, A. i Biggart A., (1999): Framing 'Choices': a longitudinal study of occupational aspirations among 13- to 16-year-olds, Glasgow str. 56
[35] Furlong, A. i Cartmel, F., (1995): Risk and uncertainty in the youth transition, London str. 78

izabrati studij koji će ih osposobiti za zanimanje sukladno njihovoj motivaciji za studij[36]. Također činjenica o očekivanju studenta u vezi akademskog uspjeha i očekivana zarada igra ključnu ulogu pri izboru odgovarajućeg studijskog smjera i budućeg zapošljavanja[37]. Nadalje u idućem dijelu daje se pogled na očekivanu situaciju očekivanja studenata u percepciji lakoće dobivanja posla da bi se mogla usporediti sa stvarnom situacijom nakon odrađene ankete u empirijskom djelu diplomskog rada. Što se tiče istraživanja iz stranih država treba istaknuti Reflex studiju koja govori o karakteristikama studenata iz Velike Britanije u odnosu na studente iz drugih dijelova Europe. Studenti iz Ujedinjenog Kraljevstva provode manje vremena na visoko obrazovanje i osjećaju se manje pripremnim za brzo zapošljavanje nakon završavanja studija nego oni iz ostalih europskih zemalja. Poslodavci iz Ujedinjenog kraljevstva provode općenito više vremena na treninge i usavršavanje te daju više pozornosti i nadzoru njihovih diplomiranih zaposlenika nego u većini ostalih država Europskog kontinenta. Također se može reći da su diplomirani studenti iz Ujedinjenog Kraljevstva više fleksibilni nego njihovi kolege i prihvaćaju to da prijelaz na posao nije jednostavan proces. Nadalje ovakve studije gdje se uspoređuju dvije zemlje mogu biti problematične zbog toga što može doći do problema u prijevodu ankete, također iste riječi mogu imati različito značenje u različitim zemljama. Autori ističu kako se povjesničari obrazovanja tradicionalno oslanjaju na Humboldtiansku Napoleonsku i na Anglo-Saxonsku tradiciju unutar Europskog visokog obrazovanja. Iako su se ovi modeli odnosili na sustav visokog obrazovanja više od jednog stoljeća, oni još imaju važnost za shvaćanje razlika između visokog obrazovanja i zapošljavanja u različitim državama. U Njemačkom modelu visokog obrazovanja postoji tenzija između izgradnje obrazovanja i prakse te je još uvijek predmet rasprave. Humboldtianske vrijednosti obuhvaćaju akademsku slobodu podučavanja učenja i proučavanja zajedno sa slobodom učenja bez političkog utjecaja. Ovakve vrijednosti su temelj jednom radnom sustavu obrazovanja skupa sa radno specifičnim kompetencijama te vode posebnim kvalifikacijama. U kontinentalnoj Europi, općenito stručno znanje i kvalifikacije teže što većem povezivanju sa područjem budućeg posla. Anglo-Saxonski model tercijarnog obrazovanja, karakteriziran je sa manje dobro razvijenim sistemom strukovnog obrazovanja i prakse i sa visokim sistemom edukacije koji uglavnom pruža široku obrazovnu osnovu sa manjim isticanjem specifičnih vještina i povezanih sadržaja. Kao cjelokupni izvještaj Reflex projekt je izvijestio sljedeće. Osim zemalja i područja studija

[36] Rochat, D. i Demeulemeester, J., (2001): Rational choice under unequal constraints: the example of Belgian higher education, Brussels str. 50

[37] Potočnik, D.(2008.) Izbor studija: motivacijska struktura upisa i očekivani uspjeh u pronalasku željenoga posla, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/31808 str. 28

koji su poznati iz ranijih istraživanja po stvaranju studenata koji često teško mogu pronaći posao koji odgovara njihovim sposobnostima (zemlje južne Europe), Velika Britanija se pojavljuje kao zemlja gdje mnogi studenti ne iskoriste potpuno svoje sposobnosti. Velika većina diplomiranih studenata u Velikoj Britaniji smatra da njihov prvi posao nakon diplomiranja zahtijeva treću razinu obrazovanja, zahtijeva studij u određenom području, te da su studenti razvili vještine ili znanja stečena za vrijeme studiranja. Ali kako istraživanje dalje pokazuje postoji samo slaba veza između prvog posla i visokog obrazovanja za trećinu ili više diplomiranih studenata. Jedna jako upečatljiva razlika između Velike Britanije i mnogih drugih Europskih zemalja je opseg u kojem se studenti odlučuju na pripravnički staž. Cjelokupno, više od 55% europskih studenata je iskoristilo pripravništvo za vrijeme studiranja, a u Finskoj, Njemačkoj i Nizozemskoj nadmoćna većina je iznosila oko 80%, dok je manje od trećine 29% studenata Velike Britanije prijavilo u anketi da su iskoristili pripravništvo za vrijeme studiranja. Studenti koji su pohađali neki oblik pripravništva za vrijeme studiranja vrednovali su program kao dobru osnovu za početak rada, no ipak nije pronađen neki konkretan utjecaj na šanse za zapošljavanje ili za zaradu. Ali jedno alternativno objašnjenje je da se studenti u Velikoj Britaniji dobro pripremaju za poslove preko drugih sredstava na primjer preko inicijalnog treninga kojeg obavljaju poslodavci. I naravno trening za posao ne prestaje nakon diplomiranja. Tako imamo opet zanimljivu usporedbu da 69% studenata iz Velike Britanije u odnosu na 63% studenata iz Europe su bili na nekoj vrsti obuke za posao u prethodnih 12 mjeseci. Nadalje postavlja se pitanje da li navedeno ukazuje da studenti u Velikoj Britaniji imaju veću potrebu za takvom obukom koja bi mogla održavati nedostatak relevantnih znanja i vještina ili je to pak želja poslodavca da zaposlenici razviju novi širi spektar znanja i vještina ne može se jasno zaključiti iz ovih podataka. Jedan od najvažnijih razloga koji su naveli studenti za poduzimanje takve obuke bio je unaprijediti svoje znanje za svoj trenutni posao, dok su studenti iz Velike Britanije manje spominjali ovaj navedeni razlog. Ovaj veći naglasak na poboljšanju karijere može odražavati, slabiju vezu između visokog obrazovanja i zapošljavanja tako da opet i nakon pet godina nakon diplomiranja mnogi studenti iz Velike Britanije imaju veću vjerojatnost da će se i dalje obrazovati i usavršavati. Reflexova studija pokazuje da su Britanski i Nizozemski studenti bili više izloženi fleksibilnosti na radnim zadacima što ističu autori. Takva fleksibilnost i tradicionalna opuštenost u Velikoj Britaniji u prilagodbi između višeg obrazovanja i zapošljavanja mogu zapravo imati pozitivan ishod i odgovarati objema stranama (zaposleni i poslodavci). To također može ukazivati na to da poslodavci u Velikoj Britaniji koriste visoko obrazovanje više kao izbor, nego kao alat za rad. Takvo promatranje uključuje niz pitanja koja proizlaze iz ispitivanja kao je li stvarna produktivnost studenata u Velikoj Britaniji drugačija

na bilo koji način od istih studenata u istim poslovima u drugim Europskim državama[38]. Nadalje što se tiče utjecaja na brzinu zapošljavanja i veličinu plaća velik utjecaj imaju poznavanje komunikacijskih i organizacijskih vještina. Ekonomija kao struka zahtijeva mnogo specifičnih znanja i vještina za određene vrste poslova stoga diplomirani studenti koji ih zadovoljavaju imaju daleko više prostora za zapošljavanje od ostalih, te da je ono što ih posebno ističe je znanje korištenja tih posebnih znanja i vještina u praksi. Vrlo je važno promatrati znanja i vještine u kontekstu specifičnosti konkretnog posla za koji će se koristiti. Čini se i da je potrebno uključiti i druge oblike obrazovanja i vještina u analizu jer postoji više varijacija u znanju i vještinama koje posjeduje studijska populacija.[39] Također došlo je do rasta broja diplomiranih studenata iz institucija visokog obrazovanja u Velikoj Britaniji što je dovelo do pitanja o sposobnosti tržišta rada da ih apsorbira. Naročito ako se uzme u obzir činjenica da se znatan broj diplomiranih studenata nalazi na poslovima na kojima nije potrebna njihova razina obrazovanja, tako da su neki čak izrazili zabrinutost što se tiče broja diplomiranih studenata. Reflex tu omogućava ne samo razlikovanje između više i niže razine obrazovanja i više i niže razine vještina nego i utjecaj navedenog na veličinu zarade i na zadovoljstvo na poslu, kao i što proučava zašto neki studenti odabiru određene poslove za koje nemaju diplomu li im nude neke kompenzacijske prednosti. Također studija izučava i problem kod kojeg pojedini muški zaposlenici imaju značajan gubitak plaća kao posljedicu prekvalificiranosti. Daljnji dio Reflex ankete se odnosi na pitanja o karakteristikama pojedinog posla, iz tog dijela jasno se vide određena obilježja posla na koje poslodavac stavlja naglasak.[40] Vrlo slično, i u Agendi za modernizaciju visokog obrazovanja u Europi Europske komisije, ističe se zahtjev za povećanjem broja visoko obrazovanih stručnjaka, smanjenje odustajanja od studija, poboljšanje kvalitete i relevantnosti visokog obrazovanja na način da studijski programi zadovoljavaju potrebe pojedinca, tržišta rada i omogućuju razvijanje karijera za budućnost te podršku izvrsnosti u istraživanju i poučavanju. Europska komisija prepoznaje da se ovom zahtjevu, između ostaloga, može udovoljiti ukoliko se studentima osiguraju mogućnosti za stjecanje dodatnih kompetencija njihovim sudjelovanjem u izvannastavnim aktivnostima i međunarodnoj razmjeni, što se ističe u ciljevima spomenute agende. Pored osiguravanja stjecanja dodatnih kompetencija sudjelovanjem u izvannastavnim aktivnostima, Europska komisija inzistira na jačanju veza obrazovanja, istraživanja i poslovnog sektora kako bi se

[38] Hick, R., Little, B., (1999) Reflex, Graduates in the Knowledge Society, Mastricht, str. 13-18
[39] Heijke, H., Ramaekers Ger., (1996) The Knowledge and skills of economics graduates and their significance on the labour market str. 19-23
[40] McGuinness, S., Sloane P., (2009) Labour market mismatch among UK graduates an analysis using REFLEX data, str. 30-39

promoviralo izvrsnost i inovacije. Imajući u vidu da budući poslovi, pored fundamentalnih znanja i praktičnih vještina, sve više zahtijevaju generičke kompetencije, kreativnost i inovativnost u radu, brojna europska visoka učilišta unaprjeđuju i obogaćuju svoje studijske programe, osmišljavajući pritom i izvannastavne aktivnosti, kao i mehanizme vrednovanja kompetencija koje studenti stječu angažmanom u takvim aktivnostima. Hrvatsko Nacionalno vijeće za konkurentnost još je 2003. godine u svom izvješću utvrdilo da obrazovni sustav ne priprema građane za izazove modernog društva, ističući nespremnost diplomiranih studenata za timski rad, projektni pristup, procjenu rizika i daljnje učenje. Identifciraju se kvalitete koje poslodavci traže u Hrvatskoj komunikacijske vještine, poznavanje rada na računalu, spremnost za daljnje usavršavanje, uočavanje i iskorištavanje prilika, nošenje s neizvjesnošću i sposobnost snalaženja u promjenjivom okruženju, sposobnost pronalaženja i iskorištavanja informacija i prilika, pronalaženje rješenja problema, stvaranje pretpostavki i procjena dokaza[41]. O pripremljenosti studenata za život odnosno rad nakon studija godinama se vode žustre akademske i stručne rasprave. Jesu li studenti pripremljeni za budućnost? Jesu li nakon diploma spremni za tržište rada koje se izrazito brzo mijenja? Analizirajući američki obrazovni sustav, identifcira se i nedovoljna pripremljenost studenata za izazove modernog društva, čiji uzrok naziva global achievement gap, a koji predstavlja jaz između onoga što škole podučavaju i onih znanja i vještina koje su potrebne za život u 21. stoljeću. Kvaliteta obrazovnog sustava svakako je bitna, ali ne i jedini čimbenik koji utječe na pripremljenost studenata za život i rad koji ih čeka nakon studija. Brze promjene koje nam donosi tehnologija, onemogućavaju planiranje i programiranje nastavnih sadržaja i aktivnosti koje će omogućiti potpunu pripremljenost studenata za neka određena radna mjesta, koja se u trenutku pripreme studijskih programa tek razvijaju ili možda uopće ne postoje. Kritičko razmišljanje i rješavanje problema, sposobnost umrežavanja, spretnost i prilagodljivost, inicijativa i poduzetnički duh, efektivna pisana i usmena komunikacija, informacijska pismenost, znatiželja i inovativnost, kompetencije su i osobine koje se traže danas, a završenim studentima često nedostaju. Brojna istraživanja koja ukazuju na dobrobiti izvannastavnih aktivnosti, u većem se broju odnose na populaciju osnovne i srednje škole, a tek onda i na studentsku, pri čemu se najveći broj istraživanja odnosi na američke učenike i studente. Neke su istraživačke studije još davno pokazale pozitivan utjecaj izvannastavnih aktivnosti na studente. Sudjelovanje studenata u izvannastavnim aktivnostima u pozitivnoj je korelaciji s upornošću u dovršavanju studija i akademskim postignućima kao i s

[41] Bejaković, P., (2004): Labor Force Competitiveness in Croatia: status and problems, Zagreb str. 47

kasnijim zapošljavanjem. Osim toga učestalost u volonterskim aktivnostima tijekom studiranja prediktor je sličnog ponašanja po završetku studija. Iskustvo vođenja (u studentskim organizacijama, kao i studentski koordinatori ili studenti-mentori) značajno koristi studentima viših godina u razvoju vještina važnih za razvoj karijere a volontiranje i pomaganje u zajednici razvija kompetencije potrebne za buduća radna mjesta[42]. Podaci o uključenosti studentske populacije u izvannastavne aktivnosti u Hrvatskoj se na nacionalnoj razini i razini visokih učilišta ne prikupljaju sustavno, a istraživanja rijetko i parcijalno provode. Istraživanje je pokazalo da se volontiranje pretežno ne prati i ne promiče kroz visokoobrazovni sustav. Kao što su neka istraživanja potvrdila uloga je visokih učilišta pomoći studentima da se što više uključe u nastavne i izvannastavne aktivnosti kako bi im doprinijele pri zapošljavanju[43]. Nadalje što se tiče rezultata empirijskih istraživanja oni pokazuju da vrsta obrazovanja ima značajan utjecaj na mogućnost diplomiranih studenata da pronađu posao. Također smatra se da će diplomirani studenti ekonomije najprije pronaći posao u svojoj profesionalnoj domeni. Zanimljivo je istaknuti da diplomirani ekonomisti muškarci više zarađuju od diplomiranih ekonomistica žena te da žene mogu zaraditi više ako radu u drugim poljima koja se ne tiču ekonomije. Također utvrđuje se i da studenti sveučilišnog obrazovanja zarađuju znatno više od studenata strukovnog obrazovanja bez obzira na vrstu ekonomskog posla koji rade. Rezultati upućuju na to da je sveučilišno obrazovanje u ekonomiji na višoj razini od stručnog obrazovanja u ekonomiji te time zahvaća i produktivnije radnike koji su bolje plaćeni. U konačnici poslodavci očito vide ženske studente ekonomije kao relativno manje produktivne od muškaraca, budući da zarađuju znatno manje u toj domeni od muških diplomiranih studenata. Zašto se to dešava nije u potpunosti objašnjeno[44].

4. EMPIRIJSKI DIO

4.1. Prikupljanje podataka i postupak istraživanja

U skladu s prethodno definiranim problemom i predmetom istraživanja, a za svrhu postizanja definiranih ciljeva, za prikupljanje potrebnih podataka koji su neophodni za ovaj rad kreiran je upitnik koji se sastoji od prosječno 15 pitanja jer je broj pitanja determiniran kategorijom

[42] Kuh, G., (2006): What Student Engagement Data Tell Us about College Readiness, Indiana str 45-57
[43] Kotlar, V., Ćulum, B., (2014), Vrednovanje izvannastavnih aktivnosti: pogled iz studentske perspektive, Rijeka str. 33-47
[44] Arents, M., Heijke, H., Koeslag, M., A comparison of the laboour market position of university education and higher vocational education in economics and business, Mastricht str. 12-14

ispitanika i brojem poslova koje je odradio, koji značajno variraju od studenta do studenta. Osnovni statistički skup koji se koristio za ovo istraživanje o faktorima uspjeha studenata Ekonomskog fakulteta pri zapošljavanju je baza podataka svih studenata koji su završili preddiplomske i diplomske studije svih smjerova na fakultetu uključujući i stručne i specijalističke studije u akademskoj godini 2015/2016. i 2016/2017. Pristup bazi podataka omogućio je dipl. ing. Velimir Skroza, član informatičke službe fakulteta koji je iz baze podataka izdvojio navedene podatke koji se odnose na navedene akademske godine te omogućio pristup istim kroz Excel radni list. Prikupljanje podataka se odvijalo od kolovoza do studenog 2019. godine. Bazu podataka sačinjavala su ukupno 1006 studenata, svi studenti koji su imali ispravan broj u bazi podataka bili su kontaktirani neki i više puta kako bi uspjeli odraditi anketni upitnik u njima prilagođenom terminu. Na kraju anketiranja dobio se konačan broj od 200 odrađenih anketa, dakle svaki peti student iz baze sa valjanim podacima, koji je dovoljan da bi istraživanje bilo reprezentativno. Pri provođenju istraživanja vodilo se računa da se provode osnovne faze istraživanja promatranje, grupiranje podataka i statistička analiza te interpretacija dobivenih rezultata. Anketni upitnik je u potpunosti anoniman te je služio u potpunosti za potrebe ovog istraživanja. Dalje postupak istraživanja obuhvatio je da se podaci statistički obrade u Microsoft Excelu kojima su se dobili kvantitativni podaci za daljnju obradu koji će prikazati tablicama i grafikonima.

4.2. Karakteristike ispitanika

Tablica 17: Raspodjela anketiranih studenata prema studijskim smjerovima

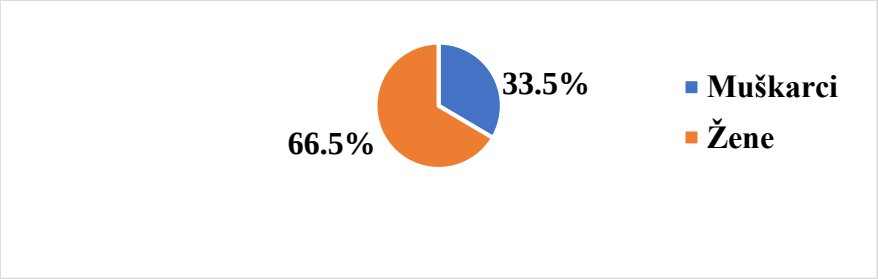
Studijski smjer	Broj sudionika	Zastupljenost u uzorku
(Ekonomija diplomski studij) Međunarodna ekonomija i europske integracije	10	5%
(Ekonomija diplomski studij) Ekonomska politika i financijska tržišta	12	6%
(Poslovna ekonomija diplomski studij) Financijski menadžment	28	14%
(Poslovna ekonomija diplomski studij) Informatički menadžment	9	4,5%
(Poslovna ekonomija diplomski studij) Menadžment	9	4,5%
(Poslovna ekonomija diplomski studij) Marketing	20	10%

(Poslovna ekonomija diplomski studij) Računovodstvo i revizija	**29**	**14.5%**
Diplomski studij Turizam i hotelijerstvo	**35**	**17.5%**
(Poslovna ekonomija preddiplomski studij) Poduzetništvo	**1**	**0,5%**
(Turizam preddiplomski studij) Menadžment u turizmu	**1**	**0,5%**
(Specijalistički diplomski stručni studij iz menadžmenta) Upravljanje projektima	**3**	**1,5%**
(Specijalistički diplomski stručni studij iz menadžmenta) Računovodstvo i revizija	**19**	**9,5%**
(Specijalistički diplomski stručni studij iz menadžmenta) Upravljanje financijama i porezima	**2**	**1%**
(Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) Financije	**8**	**4%**
(Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) Marketing	**2**	**1%**
(Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) Menadžment	**8**	**4%**
Preddiplomski stručni studij Turističko poslovanje	**4**	**2%**

Izvor: Izrada autora

Gornja Tablica 17. prikazuje nam broj studenata koji su sudjelovali u anketi za ovaj diplomski rad, iz tablice se vidi da je najveći broj studenata koji su odradili anketu sa smjera Turizam i hotelijerstvo (diplomski studij) njih 35, na drugom mjestu su studenti Računovodstva i revizije (poslovna ekonomija diplomski studij) njih 29 dok su na trećem mjestu studenti Financijskog managementa (poslovna ekonomija diplomski studij) i tako dalje. Nadalje najmanje studenta koji su odradili anketu dolazi sa smjera Poduzetništvo (poslovna ekonomija preddiplomski studij), Menadžment u turizmu (Turizam preddiplomski studij) i sa smjera Upravljanje financijama i porezima (Specijalistički diplomski stručni studij iz menadžmenta) sa svakog navedenog imamo samo po jednog studenta koji je odradio anketu. Razlog za navedeno je zato što su smjerovi Poduzetništvo (poslovna ekonomija preddiplomski studij) i Menadžment u turizmu (Turizam preddiplomski studij) preddiplomski studiji pa nema puno studenata koji su se zadržali samo na toj stepenici obrazovanja već su nastavili studiranje na nekom od diplomskih studija, te još imamo Upravljanje financijama i porezima (Specijalistički diplomski

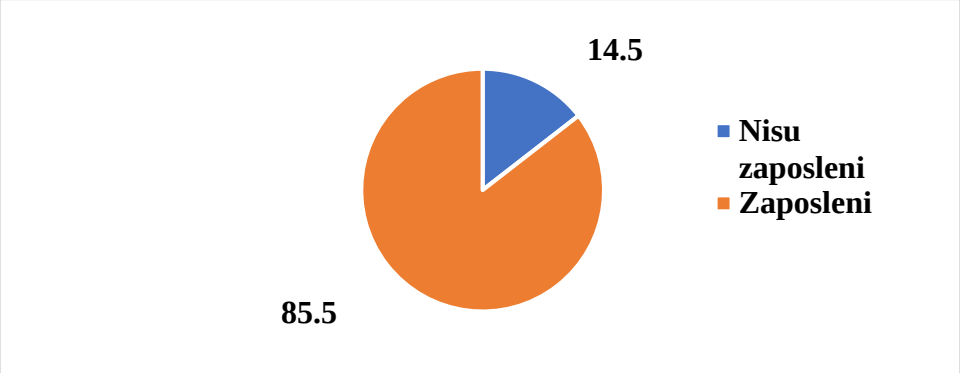
stručni studij iz menadžmenta) kao diplomski studij koji broji samo jednog studenta no razlog je tu zbog toga što malo studenata i upiše taj smjer tako da je i malo anketiranih studenata tog smjera. Dok studente sa smjerova Nacionalna i međunarodna ekonomija, Regionalna ekonomija i Novac i financije (Ekonomija preddiplomski studij), kao i studente sa smjerova Financijski menadžment, Informatički menadžment, Menadžment, Marketing te Računovodstvo i revizija (Poslovna ekonomija preddiplomski studij) te Menadžment u hotelijerstvu (Turizam preddiplomski studij) uopće nemamo kao anketirane iz već prije navedenog razloga stoga što ih većina nastavi sa studiranjem nakon preddiplomskog studija. Svi ispitanici su naravno s Ekonomskog fakulteta u Splitu, gdje imamo uključene sve smjerove na diplomskim, preddiplomskim, stručnim i specijalističkim studijima. Što se tiče spolne strukture iz Grafikona 4. se vidi da 33.5% ispitanika čine muškarci dok 66.5% čine žene, od navedenih 200 anketiranih studenata i studentica.

Grafikon 4: Struktura ispitanika prema spolu

Izvor: Izrada autora

4.3. Struktura i karakteristike trenutno nezaposlenih ispitanika

Grafikon 5: Struktura ispitanika prema radnom statusu

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 5. se vidi da je od ukupno 200 anketiranih studenata generacije 2015/2016 i 2016/2017 njih 171 zaposleno ili 85.5% što samo po sebi dovoljno govori o uspješnosti zapošljavanja studenata nakon studiranja na ekonomskom fakultet u Splitu, nisu zaposleni samo 29 studenta ili 14.5% iz navedenog razdoblja. Ono što nam je puno bitnije je zašto ti studenti nisu zaposleni sa kojeg su studijskog smjera i dali su ikada prije radili u struci ali i općenito traže li posao, koliko se trude u pronalasku posla i tako dalje sve su to bitne stavke koje nam mogu puno toga reći o naravi toga što nisu zaposleni koja može biti potpuno opravdana ili ne. Iz Tablice broj 18. vidimo da imamo najmanje studenata koji nisu zaposleni na studijskom programu Računovodstvo i revizija (Poslovna ekonomija diplomski studij) samo 6.89% studenta koji nisu zaposleni, na drugom nam je mjestu studijski program Marketing (Poslovna ekonomija diplomski studij) sa 10% studenta koji nisu zaposleni, na trećem mjestu studijski program Informatički menadžment (Poslovna ekonomija diplomski studij) sa 11.11% studenata koji nisu zaposleni, na četvrtom mjestu imamo studijski program Turizam i hotelijerstvo (diplomski studij) sa 14.28% studenta koji nisu zaposleni. Na petom mjestu imamo studijski program Menadžment (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) sa 25% studenata koji nisu zaposleni, na šestom mjestu imamo studijski program Ekonomska politika i financijska tržišta (Ekonomija diplomski studij) i studijski program Upravljanje projektima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) sa po 33% studenta koji nisu zaposleni, no moramo naglasiti da kod studijskog programa Upravljanje projektima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) imamo vrlo mali uzorak od samo tri studenta što može utjecati na relevantnost podataka. Na sedmom mjestu imamo studijski program Financije (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) i studijski program Marketing (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) sa po 50% studenata koji nisu zaposleni s tim da trebamo naglasiti kako se kod studijskog programa Marketing (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) radi o vrlo malom uzorku od samo četiri anketirana studenta tako da isto može utjecati na relevantnost podataka. Te na kraju na osmom mjestu imamo studijske programe Turističko poslovanje (preddiplomski stručni studij), Upravljanje financijama i porezima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) i Poduzetništvo (Poslovna ekonomija preddiplomski studij) svaki od navedenih sa 100% studenata koji nisu zaposleni, možemo reći kako su ovo studijski programi koji imaju najmanju zaposlenost vjerojatno iz razloga što se radi o stručnim studijima i preddiplomskim studijima pa su stoga manje konkurentni na tržištu rada te se svakako mora naglasiti da se radi o vrlo malim uzorcima od četiri i manje studenata na zadnje navedena tri programa koja imaju najveći broj studenata koji nisu zaposleni pa stoga i relevantnost može biti upitna. Studijski programi

koji nisu navedeni, nisu navedeni iz razloga što su na tim studijskim programima svi studenti koji zaposleni ili nisu bili obuhvaćeni ovim uzorkom jer je premalo studenata na tim studijskim programima uopće pa ih je i u samoj bazi bilo premalo.

Tablica 18: Broj i udio studenata koji trenutno nisu zaposleni po smjerovima

Vrsta studija s najviše nezaposlenih	Studijski program	Broj onih koji nisu zaposleni	Broj anketiranih	Udio onih koji nisu zaposleni u ukupno anketiranim s tog studijskog smjera
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Financije	4	8	50%
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Marketing	1	2	50%
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Menadžment	2	8	25%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Računovodstvo i revizija	2	29	6,89%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Marketing	2	20	10%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Informatički menadžment	1	9	11,11%
Turizam i hotelijerstvo (diplomski studij)		5	35	14,28%
Ekonomija (diplomski studij)	Ekonomska politika i financijska tržišta	4	12	33,33%
Turističko poslovanje (preddiplomski stručni studij)		4	4	100%
Menadžment (specijalistički diplomski stručni studij)	Upravljanje financijama i porezima	2	2	100%
Menadžment (specijalistički diplomski stručni studij)	Upravljanje projektima	1	3	33,33%
Poslovna ekonomija (preddiplomski studij)	Poduzetništvo	1	1	100%

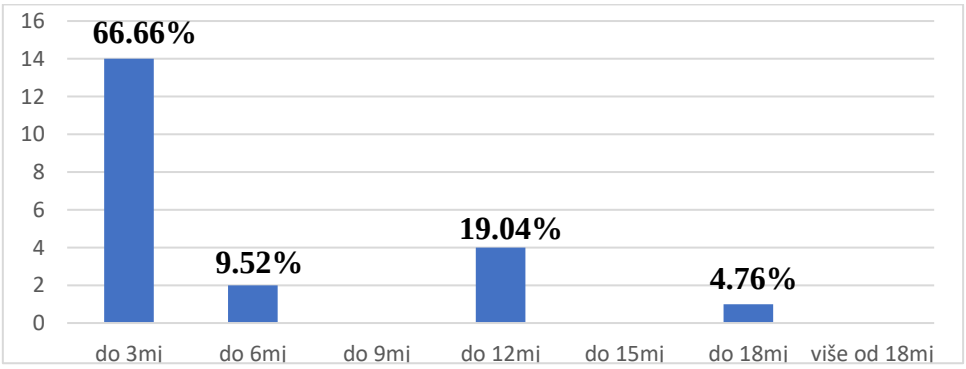
Izvor: Izrada autora

Tablica 19: Broj studenata koji trenutno nisu zaposleni po kategorijama nezaposlenosti

Zašto su nezaposleni	Broj ispitanika
Nezaposlen u potrazi za prvim zaposlenjem nakon diplomiranja	**2**
Nezaposlen u potrazi za novim zaposlenjem, prethodno je radio	**19**
Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog prvog posla prije nije radio	
Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog novog posla prethodno je radio	**2**
Ne radi niti traži posao jer je nesposoban za rad zbog bolesti ili invaliditeta	
Ne radi niti traži posao jer je na školovanju	**6**
Ne radi niti traži posao jer je domačica ili druge obiteljske obaveze	
Ukupno:	**29**

Izvor: Izrada autora

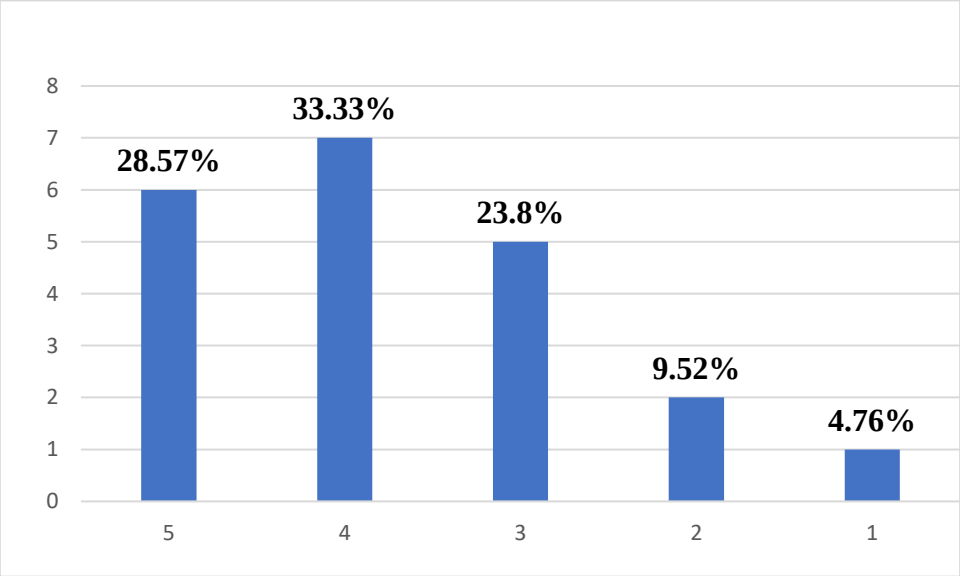
Iz gornje Tablice 19. se vidi raspodjela studenata koji nisu zaposleni po uzrocima njihove nezaposlenosti u konačnici vidimo da samo 2 od 23 odnosno 8.69% (čak 6 anketiranih možemo slobodno isključiti jer su nastavili školovanje na nekom fakultetu dakle možemo zaključiti da je 3% ukupno ispitanih studenata nastavilo studirati neki drugi studij) anketiranih nije nikada radilo nakon diplomiranja što je svakako odličan pokazatelj o njihovim mogućnostima za ubrzo ponovno zapošljavanje jer imaju iskustvo u radu pa su svakako atraktivniji za zapošljavanje od onih koji nisu nikada radili nakon diplomiranja a takvih je samo dvoje, čak 91.3% trenutno nezaposlenih studenata je prethodno radilo. Nadalje iz Grafikona 6. vidimo vrijeme koje je bilo potrebno studentima koji trenutno nisu zaposleni da dođu do prvog posla nakon diplomiranja, što nam ukazuje na njihovu želju za zapošljavanjem i aktivnost u potrazi za poslom, što bi svakako trebalo doprinijeti i njihovoj uspješnosti u pronalaženju idućeg posla. Svako treba ponovno naglasiti da je samo 2 od 23 studenta koja trenutno nisu zaposlena nikada nisu radili, naravno ako oduzmemo one koji su na školovanju.

Grafikon 6: Vrijeme potrebno za pronalazak prvog posla iz skupine anketiranih studenata koji trenutno nisu zaposleni

Izvor: Izrada autora

Iz gornjeg Grafikona 6. vidimo da je čak 14 studenata od 21 odmah dobilo poslove neposredno nakon diplomiranja tj. njih 66.66% ili su nastavili s poslom koji su već radili prije diplomiranja samo su promijenili status radnog ugovora sa studentskog na pravi poslovni ugovor. Ostalih 6 anketiranih studenata njih 28.57% su također u odličnoj poziciji što se tiče prvog zapošljavanja svi su dobili poslove u roku od 18 mjeseci, točnije imamo samo jednog studenta tj. 4.76% studenata koji su posao dobili nakon 18 mjeseci traženja posla. Dakle možemo zaključiti da su se anketirani studenti relativno jako brzo zaposlili usprkos činjenici da trenutno ne rade, naravno ovaj podatak nam je jako bitan i stoga što nam govori i to da ne samo što je malo studenata koji trenutno nisu zaposleni, nego i to da možemo smatrati kako se radi o studentima koji trenutno nisu zaposleni jer su ispitanici već radili što im daje puno veće šanse kod poslodavaca za ponovno brzo zapošljavanje. Ono što nam je dalje jako bitno je povezanost posla sa Ekonomskom strukom koju su ispitanici studirali, što će se razmatrati u sljedećem grafikonu, jer ispitani studenti koji trenutno nisu zaposleni imaju realno puno veće šanse za zapošljavanje ako su prethodno radili u struci.

Grafikon 7: Povezanost prvog posla kod studenata koji trenutno nisu zaposleni sa strukom od 1 do 5

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 7. možemo ponovno potvrditi da je i što se tiče ovog aspekta situacija sa studentima koji trenutno nisu zaposleni dobra. Najme od ispitanika se tražilo da ocjene prema Likertovoj skali od 1 do 5 koliko smatraju da je njihov prvi posao bio povezan sa ekonomskom strukom gdje imamo 1 kao nikakvu povezanost sa strukom i 5 kao potpunu povezanost sa strukom. Vidimo dakle da je najviše studenata radilo prvi posao koji je bio jako povezan sa

strukom i vrlo povezan sa strukom i srednje povezan sa strukom dakle ocjene od 3 do 5 na Likertovoj skali, čak njih 85.71% ili 18 studenata spada u tu kategoriju što je još jedan faktor koji bi studentima trebao pomoći u ponovnom zapošljavanju jer dakle imaju iskustvo u struci, dok samo tri studenta svoje radno iskustvo ocjenjuju ocjenama 1 i 2 dakle 14.28% studenata smatra kako njihovo radno iskustvo skoro uopće nema veze sa strukom.

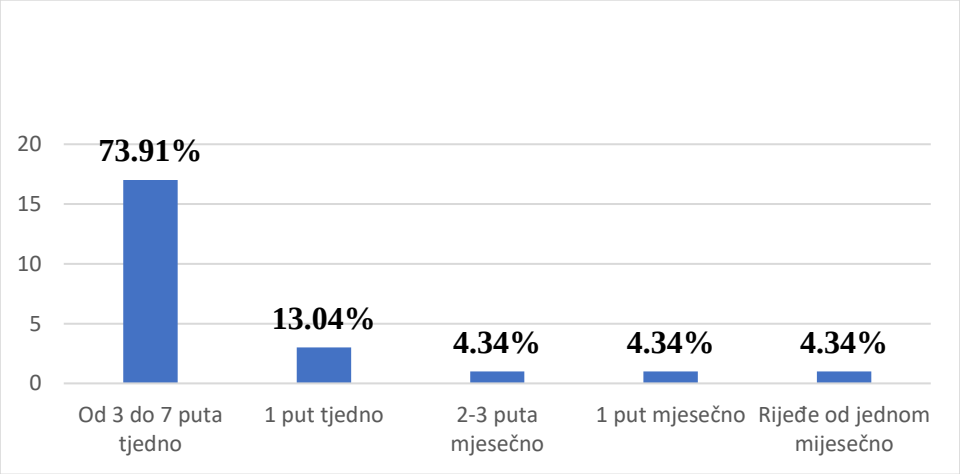
Iduće što nam je također važno je raspon plaće kod studenata koji su radili na prvom poslu koji je bio povezan sa strukom od 3 do 5 prema Likertovoj skali dakle onih koji su jako povezani sa strukom i onih koji nisu radili u poslovima povezanim sa strukom.

Tablica 20: Prosječna plaća trenutno nezaposlenih studenata u struci i van struke

Prosječna plaća nezaposlenih ispitanika u struci na prvom poslu	**3662.98 kn**
Prosječna plaća nezaposlenih ispitanika van struke na prvom poslu	**4400 kn**

Izvor: Izrada autora

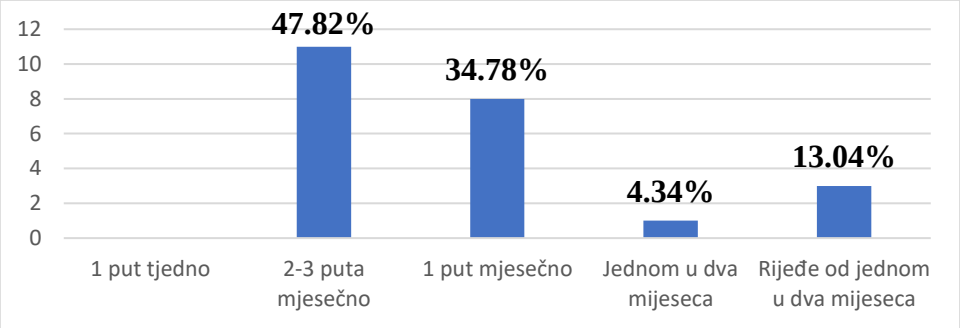
Iz Tablice 20. vidimo da je prosječna plaća onih ispitanika koji su radili u struci nešto manja od onih ispitanika koji nisu radili u struci, no ovi podaci se odnose na one studente koji trenutno nisu zaposleni te nam je mnogo važniji isti odnos kod zaposlenih ispitanika koji rade u struci i onih koji ne rade u struci što će se dati kasnije u nastavku kod obrade strukture i karakteristika zaposlenih ispitanika. Ono što nas dalje zanima kao bitna stavka koliko su ispitanici koji nisu zaposleni aktivni u potrazi za poslom, koliko aktivno traže posao, koliko često budu pozvani na razgovor za posao, dali su se dodatno obrazovali radi povećanja šanse za zapošljavanjem, da li traže i poslove van struke te koliko misle da je teško pronaći posao u ekonomskoj struci.

Grafikon 8: Aktivnost u potrazi za daljnjim zapošljavanjem studenata koji trenutno nisu zaposleni

Izvor: Izrada autora

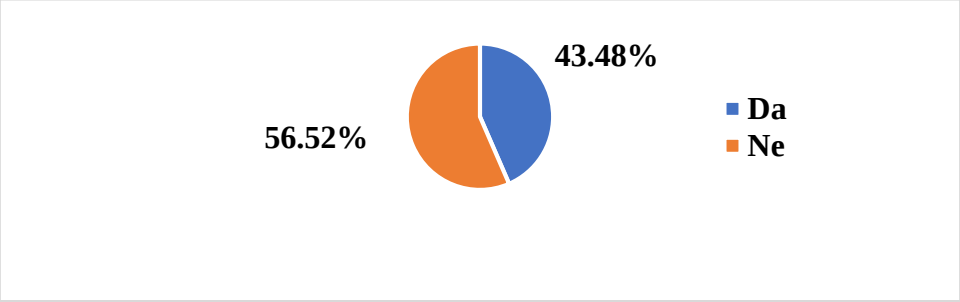
Grafikon 8. nam govori o aktivnosti studenata koji trenutno nisu zaposleni u potrazi za daljnjim zapošljavanjem vidimo da je situacija i kod ovog aspekta studenata koji trenutno nisu zaposleni obećavajuća, naime čak 17 od 23 studenta dakle 73.91% traži posao od 3 do 7 puta tjedno i adekvatno tome šalje molbe i prijave za posao, 3 studenta ili 13.04% traži posao jednom tjedno, dok samo tri studenta odnosno 13.02% traži posao 2-3 puta mjesečno ili rjeđe. Možemo komentirati da je aktivnost u potrazi za novim poslom kod ispitanih studenata koji nisu zaposleni jako velika većina ih traži poslove svaki tjedan po nekoliko puta.

Grafikon 9: Broj razgovora za posao studenata koji trenutno nisu zaposleni

Izvor: Izrada autora

Gornji grafikon 9. nam govori o tome koliko studenti koji nisu zaposleni budu često pozvani na razgovor za posao vidimo da je i ovdje situacija obećavajuća čak njih 19 od ukupno 23 dakle 82.60% studenata koji trenutno nisu zaposleni budu pozvani na razgovor za posao barem jednom u roku od mjesec dana, dok njih 11 dakle 47.82% bude pozvano čak i do 2-3 puta mjesečno, dok samo 3 studenta od njih 23 tj. 13.04% budu pozvani rjeđe od jednom u dva mjeseca. Možemo komentirati i da je ovdje situacija odlična odnosno imamo još jedan faktor ispunjen koji bi svakako morao dovesti do bržeg zapošljavanja.

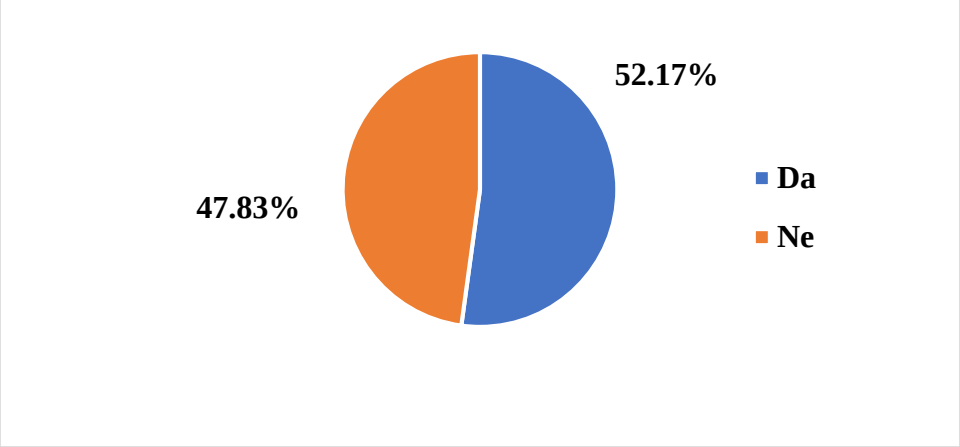

Grafikon 10: Studenti koji trenutno nisu zaposleni ali se i dalje obrazuju radi povećanja šansi za zapošljavanje

Izvor: Izrada autora

Iz gornjeg Grafikona 10. vidimo koliko se od ispitnih studenata koji nisu zaposleni i dalje obrazuje kako bi povećali šanse za zapošljavanje vidimo da se njih čak 43% i dalje obrazuje što

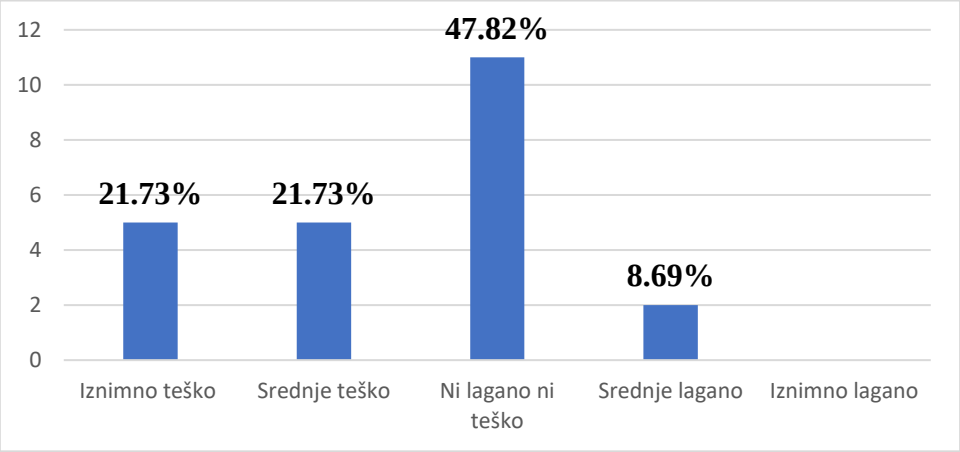
uključuje razne seminare, edukacije, učenje jezika i slično, i ovo je svakako faktor koji će utjecati na volju poslodavca da ih zaposli, ali i na njihovu razinu stručnosti koja također dovodi do što bržeg i kvalitetnijeg pronalaska posla.

Grafikon 11: Spremnost studenata koji nisu zaposleni na traženje posla van struke

Izvor: Izrada autora

Gornji Grafikon 11. nam prikazuje studente koji su spremni tražiti i poslove van struke vidimo da je njih 52.17% spremno tražiti posao van struke, dok 48.83% to nije spremno što stvara pozitivnu sliku o tome koliko studenti žele raditi, odnosno koliko im je stalo da budu zaposleni, svakako da nije cilj da se nakon studiranja na Ekonomskom fakultetu u Splitu radi bilo kakav posao, ali ovakav graf svakako prikazuje visoku volju studenata koji nisu zaposleni za zapošljavanjem.

Grafikon 12: Stav studenata koji trenutno nisu zaposleni o težini pronalaska posla u struci

Izvor: Izrada autora

Gornji Grafikon 12. prikazuje stav studenata koji trenutno nisu zaposleni o tome koliko je po njihovom mišljenju teško pronaći posao u struci. Vidimo da ipak većina njih točnije 47.82%

smatra da nije ni lako ni teško, 8.69% studenata misli da je srednje lagano pronaći posao u struci dok imamo još po 21.73% studenata koji trenutno nisu zaposleni koji smatraju da je srednje teško i iznimno teško pronaći posao u struci, možemo ipak reći da je ovo dobar pokazatelj jer ipak većina smatra kako je ni lagano ni teško pronaći posao u struci. Naravno tome moramo pribrojati i činjenicu kako su to ipak studenti koji trenutno nisu zaposleni što svakako ima utjecaj na njihov stav o zapošljavanju. Prava slika će se dobiti kod obrade trenutno zaposlenih studenata.

4.4. Struktura i karakteristike trenutno zaposlenih ispitanika

Tablica 21: Broj i udio trenutno zaposlenih studenata po smjerovima

Vrsta studija s najviše zaposlenih	Studijski program	Broj zaposlenih	Broj anketiranih	Udio nezaposlenih u ukupno anketiranim s tog studijskog smjera
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Financije	4	8	50%
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Marketing	1	2	50%
Menadžment malog poduzeća (preddiplomski stručni studij)	Menadžment	6	8	85,71%
Turizam (preddiplomski studij)	Menadžment u turizmu	1	1	100%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Računovodstvo i revizija	27	29	93,10
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Marketing	18	20	90%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Informatički menadžment	8	9	88,88%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Financijski menadžment	28	28	100%
Poslovna ekonomija (diplomski studij)	Menadžment	9	9	100%
Turizam i hotelijerstvo (diplomski studij)		30	35	85,71%
Ekonomija (diplomski studij)	Ekonomska politika i financijska tržišta	8	12	66,66%

Ekonomija (diplomski studij)	**Međunarodna ekonomija i europske integracije**	**10**	**10**	**100%**
Menadžment (Specijalistički diplomski stručni studij)	**Računovodstvo i revizija**	**19**	**19**	**100%**
Menadžment (specijalistički diplomski stručni studij)	**Upravljanje projektima**	**2**	**3**	**33,33%**

Izvor: Izrada autora

Što se tiče studenata koji su trenutno zaposleni iz Tablice 21. njih je kao što je već ranije rečeno zaposleno trenutno 171. Ono što nam je puno bitnije je koji smjerovi sa fakulteta su najzapošljiviji, i u kojoj su mjeri studenti sa tih studijskih usmjerenja i programa zaposleni. Vidimo da je studijski program Financijski management (Poslovna ekonomija diplomski studij) jedan od studijskih programa koji imaju zaposlenost 100% razlog zašto je naveden prvi je taj da ujedno ima i najveći broj anketiranih čak 28 studenata, dakle najviše anketiranih trenutno zaposlenih studenata od studijskih programa koji imaju stopostotnu zaposlenost. Na drugom mjestu nam je studijski program Računovodstvo i revizija (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) također sa 100% zaposlenih i također velikim ali nešto manjim brojem anketiranih studenata od 19 studenata. Na trećem mjestu nam je studijski program Međunarodna ekonomija i europske integracije (Ekonomija diplomski studij) ponovno sa 100% zaposlenih samo na trećem mjestu po broju anketiranih studenta kojih ima 10. Studijski program koji nam je na četvrtom mjestu je Menadžment (Poslovna ekonomija diplomski studij) koji također ima 100% zaposlenih sa 9 anketiranih studenata. Studijski program koji također ima 100% zaposlenih te je na petom mjestu je studijski program Menadžment u turizmu (Turizam preddiplomski studij) samo što taj program ne bi trebalo uračunavati jer broji samo jednog anketiranog, studijski program koji nam je na šestom mjestu je Računovodstvo i revizija (Poslovna ekonomija diplomski studij) koji ima 93,10% zaposlenih studenata, na sedmom mjestu nam je studijski program Marketing (Poslovna ekonomija diplomski studij) sa 90% zaposlenih. Na osmom mjestu je studijski program Informatički menadžment (Poslovna ekonomija diplomski studij) sa 88% zaposlenih. Na devetom mjestu su nam studijski programi Turizam i hotelijerstvo diplomski studij sa 85,71% zaposlenih skupa sa studijskim programom Menadžment (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) koji broji jednak postotak zaposlenih. Na desetom mjestu nam je studijski program Ekonomska politika i financijska tržišta (Ekonomija diplomski studij) sa 66,66% zaposlenih. Dok su nam na posljednja tri mjesta studijski programi sa po 50% i manje zaposlenih studenta a to su: Financije

(Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij), Marketing (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) i Upravljanje projektima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij). Studijski programi koji nisu navedeni, nisu navedeni iz razloga što su na tim studijskim programima svi studenti koji nisu zaposleni ili nisu bili obuhvaćeni ovim uzorkom jer je premalo studenata na tim studijskim programima pa ih je i u samoj bazi bilo premalo.

Tablica 22: Način pronalaska prvog posla anketiranih trenutno zaposlenih studenata

Način pronalaska prvog posla	Broj ispitanika
Zadržani nakon stručne prakse	**2**
Radili kao studenti te ostali raditi	**29**
Preko obitelji prijatelja i poznanika	**32**
Oglas u novinama	**3**
Preko javne agencije za zapošljavanje	**29**
Preko privatne agencije za zapošljavanje	
Oglas preko interneta	**68**
Kontaktirali poslodavaca bez natječaja	**3**
Posao je povezan s erasmusom	
Posao je povezan sa studentskim demonstriranjem	
Posao je povezan s izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje	
Posao je povezan s izvan nastavanim aktivnostima nevezanim uz studiranje	
Posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili smjeru	
Poduzetništvo	**5**
Ukupno	**171**

Izvor: Izrada autora

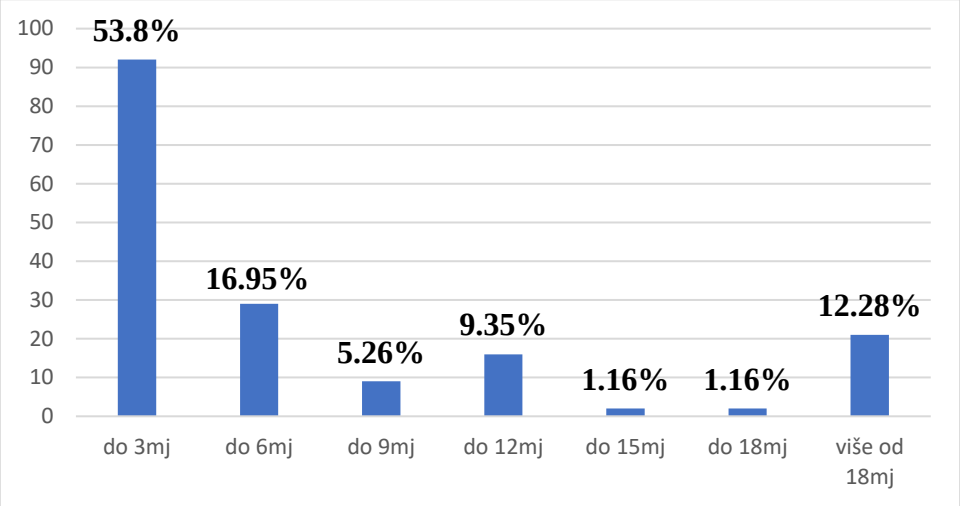
Iz Tablice 22. vidimo način pronalaska prvog posla kod trenutno zaposlenih anketiranih studenta. Vidimo da je daleko najveći broj trenutno zaposlenih studenata došao do prvog posla preko oglasa na internetu i to većinom preko stanice Moj posao njih čak 40%. Na drugom mjestu imamo kao način pronalaska posla preko obitelji, prijatelja i poznanika, dakle preko poznanstva, imamo 18.71% studenata. Na trećem nam je mjestu način pronalaska posla preko studentskog rada (gdje imamo studente koji su zadržani nakon obavljanja studentskog posla te su sada na ugovoru o radu te su ostali na istom poslu ili su promijenili radno mjesto) i preko javne agencije za zapošljavanje u našem slučaju je to HZZO, ova dva načina zapošljavanja nam čine zajedno 34%, a pojedinačno 17% ukupnog načina za pronalazak posla. Ostali načini zapošljavanja kao zadržan nakon stručne prakse, oglas u novinama, kontaktiranje poslodavca bez natječaja i poduzetništvo kao samostalan način početka obavljanja posla bez poslodavca čine nam tek 7.6% od ukupnog načina pronalaska posla pa se neće posebno obrazlagati.

Tablica 23: Vrsta posla s obzirom na javni i privatni sektor

Je li posao u javnom, privatnom ili civilom sektoru	Broj ispitanika
Javni	**24**
Privatni	**147**
Civilni	**0**

Izvor: Izrada autora

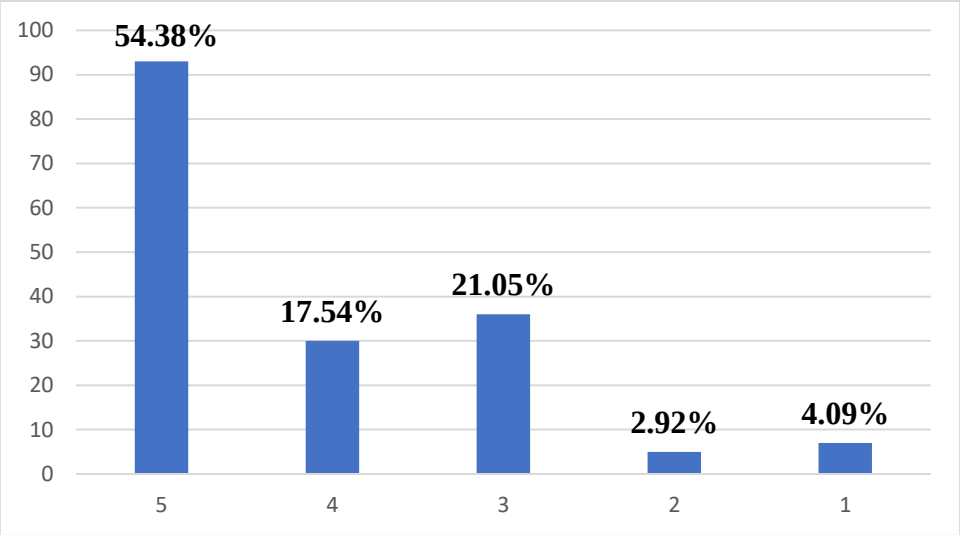
U Tablici 23. vidimo podjelu poslova trenutno zaposlenih studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu na studente zaposlene u javnom i privatnom sektoru vidimo da na javni sektor otpada 14% studenta dok na privatni sektor otpada 86% studenata. Možemo zaključiti da većina studenata radi u privatnom sektoru.

Grafikon 13: Potrebno vrijeme do pronalaska prvog posla kod trenutno zaposlenih anketiranih studenata

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 13. vidimo da je ipak najveći broj studenata njih 53.8% dobilo posao u roku od tri mjeseca nakon diplomiranja naravno taj rok uključuje i one studente koji su počeli raditi i prije nego li su diplomirali, te oni čine značaj dio te skupine. Možemo komentirati da su ovo odlični rezultati dakle više od polovine ispitanih trenutno zaposlenih studenata dobilo je posao u roku do tri mjeseca. Do posla u roku od šest mjeseci je došlo 16.95% studenata, do posla u roku od devet mjeseci je došlo idućih 5,26% studenata do posla u roku od godine dana je došlo idućih 9,35% studenata, njih samo 14,6% trebalo je duže od godine dana da dođe do prvog posla. U konačnici možemo komentirati da studenti Ekonomskog fakulteta u Splitu vrlo brzo dođu do prvog posla čak 85,38% trenutno zaposlenih studenata došlo je do posla u roku od samo godine dana.

Grafikon 14: Povezanost prvog posla kod trenutno zaposlenih studenata sa strukom od 1 do 5

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 14. vidimo povezanost trenutnog posla kod ispitanih trenutno zaposlenih studenta sa strukom. Vidimo da je čak 54.38% ispitanih studenata okarakteriziralo svoj posao kao najviše povezan sa strukom dakle ocjenom 5 prema Likertovoj skali, što je svakako odličan rezultat možemo reći da je više od 50% studenata u poslovima iznimne povezanosti sa strukom. Nadalje visoka povezanost sa strukom smatra se i ocjena 4 i 3 prema Likertovaj skali te smo zajedno sa onim studentima koji imaju najvišu povezanost sa strukom od 5 došli do 92.98% studenata koji imaju iznimno visoku do srednje visoku povezanost poslova sa strukom što je više nego odličan rezultat te možemo komentirati kako skoro svi studenti koji su diplomirali na Ekonomskom fakultetu u Splitu rade poslove koji su visoko do srednje visoko povezani sa strukom, samo 7,02% anketiranih studenata radi poslove iznimno niske i vrlo niske povezanosti sa strukom.

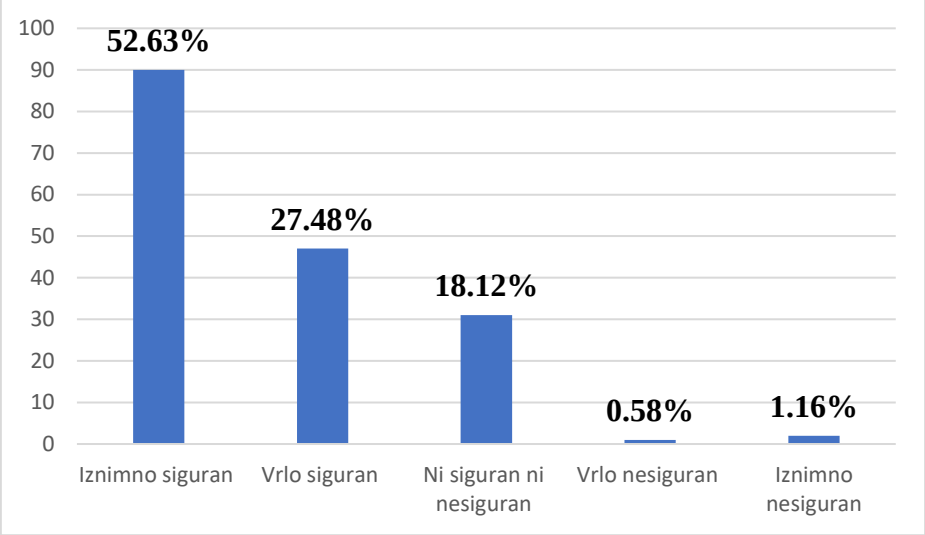
Tablica 24: Prosječna plaća trenutno zaposlenih studenata u struci i van struke

Prosječna plaća zaposlenih ispitanika u struci na trenutnom poslu	**6391.57 kn**
Prosječna plaća zaposlenih ispitanika van struke na trenutnom poslu	**9383.33 kn**

Izvor: Izrada autora

Iz Tablice 24. vidimo da ispitani trenutno zaposleni studenti imaju prosječnu plaću od 6391,57 kuna, dok studenti zaposleni van struke imaju prosječnu plaću od 9383,33 kune. Ovaj podatak nam govori kako studenti koji ne rade u struci imaju prosječno veću plaču za oko 3000kn, no svakako da moramo uzeti u obzir činjenicu da se ovaj prikaz odnosi na diplomirane studente koji su diplomirali 2016 i 2017 godine tako da još nije došlo do značajnih napredovanja na

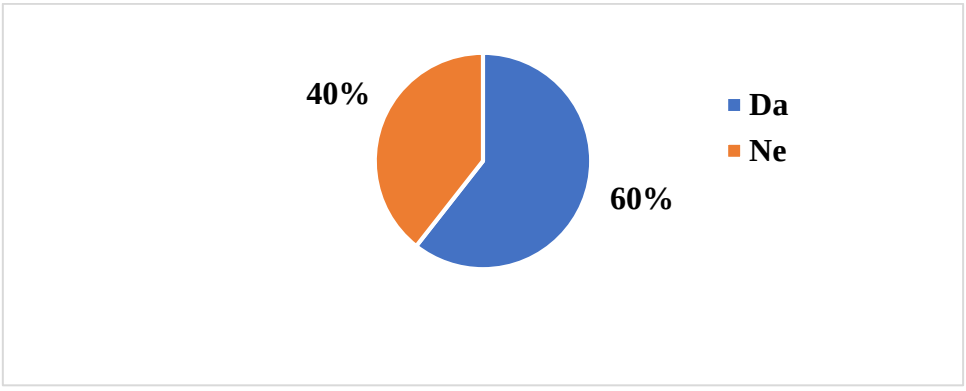
poslu te relativno nije stvoreno iskustvo i stručnost u poslu koje bi omogućilo napredak na bolje radno mjesto bilo kod istog ili kod drugog poslodavca, također upitna je stalnost i zadovoljstvo s poslovima koji nisu u struci koji zbog opsega ovog istraživanja nisu mogli biti ispitani.

Grafikon 15: Sigurnost radnog mjesta u smislu dobivanja otkaza

Izvor: Izrada autora

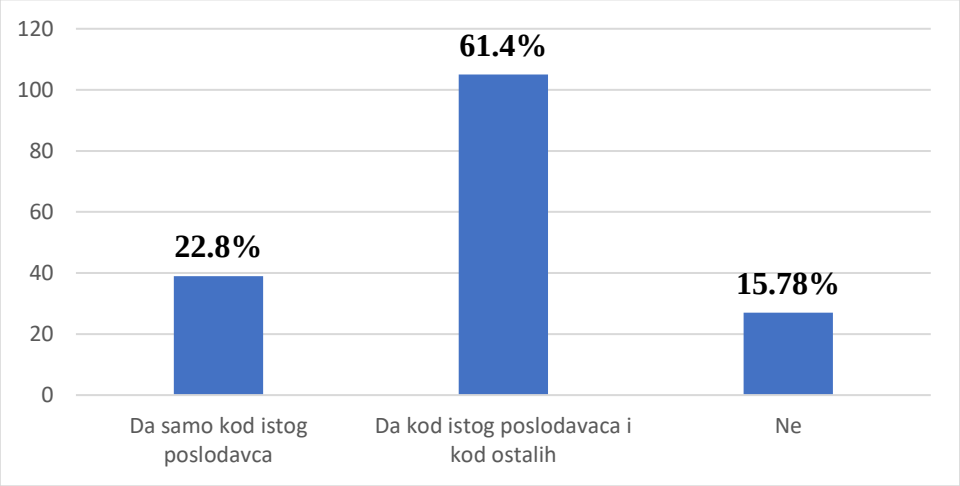
Grafikon 15. nam prikazuje stav studenta o sigurnosti njihovog radnog mjesta u smislu dobivanja otkaza, vidimo da čak 52.63% studenata smatra svoj posao iznimno sigurnim, 27.48% studenata smatra svoj posao vrlo sigurnim, njih 18.12% smatra svoj posao ni sigurnim ni nesigurnim 0.58% studenta to jest samo jedan student smatra svoj posao vrlo nesigurnim, dok 1.16% studenata to jest samo dva studenta smatraju svoj posao iznimno nesigurnim. Možemo komentirati da su ovo više nego dobri rezultati te možemo reći kako su studenti relativno sigurni u svoja radna mjesta.

Grafikon 16: Studenti koji su se dodatno obrazovali za vrijeme trenutnog posla

Izvor: Izrada autora

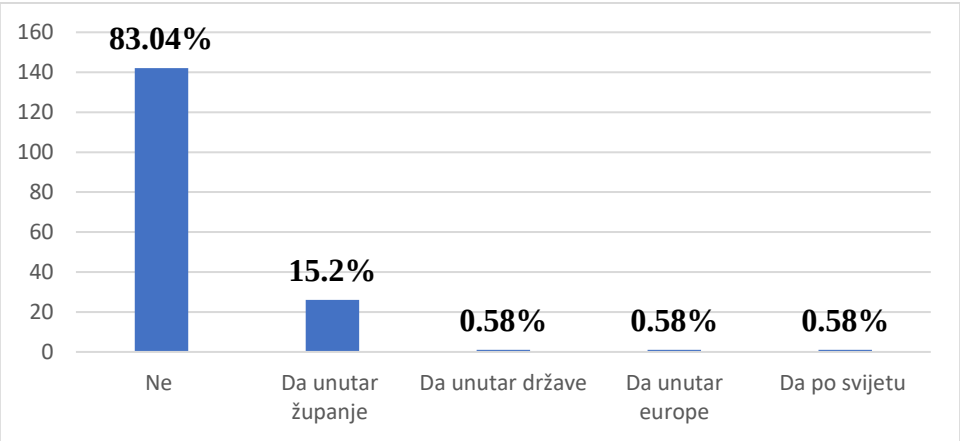
Iz Grafikona 16. vidimo da je 60% studenta nastavilo neki oblik obrazovanja nakon što su se zaposlili, dok 40% studenata nije nastavilo obrazovanje. Najčešće su to obuke u sklopu posla, strani jezici, tečajevi te razno razne edukacije. Možemo zaključiti da se ipak većina studenata nastavila obrazovati nakon završetka fakulteta što je svakako odličan pokazatelj jer to svakako pokazuje njihovu volju za usavršavanjem i daljnjim napredovanjem.

Grafikon 17: Stav studenata o mogućnosti napredovanja na poslu

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 17. vidimo stav studenta o mogućnosti napredovanja na trenutnom poslu, vidimo da 22.8% studenata smatra da mogu napredovati ali samo kod istog poslodavca, 61.4% studenata smatra da mogu napredovati kod istog poslodavca ali i kod ostalih, dok samo 15.78% smatra da ne mogu uopće napredovati. Vidimo da ukupno 83.2% studenata može napredovati na svom poslu, što upućuje na zaključak da studenti rade za kvalitetne tvrtke te da se ne radi o perspektivnim poslovima kao i o poslovima koji omogućuju daljnje usavršavanje.

Grafikon 18: Studenti koji su morali migrirati radi sadašnjeg posla

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 18. vidimo koliko je studenata moralo migrirati radi obavljanja svog sadašnjeg posla, vidimo da čak 83.04 % anketiranih studenata nije trebalo uopće migrirati radi obavljanja svog sadašnjeg posla, nadalje unutar županije moralo je migrirati samo 15,2% studenata najčešće se radi o poslu u susjednom gradu ili se radi o studentu koji živi na selu pa je našao posao u gradu što je najčešći scenarij. Unutar države migriralo je 0.58% studenata to jest samo jedan student i radi se o migraciji u grad Zagreb što je i logično ako znamo da je Zagreb glavni grad i samim time nudi i više poslova. Unutar Europe i po svijetu migrirali su također samo po jedan student odnosno po 0,58% ispitanih studenta migriralo je unutar Hrvatske, unutar Europe i po svijetu. Možemo zaključiti da studenti pronalaze poslove u struci u svojim gradovima gdje i borave unatoč problemu nezaposlenosti što se može pripisati raznolikosti ekonomskih poslova ali i njihovoj količini.

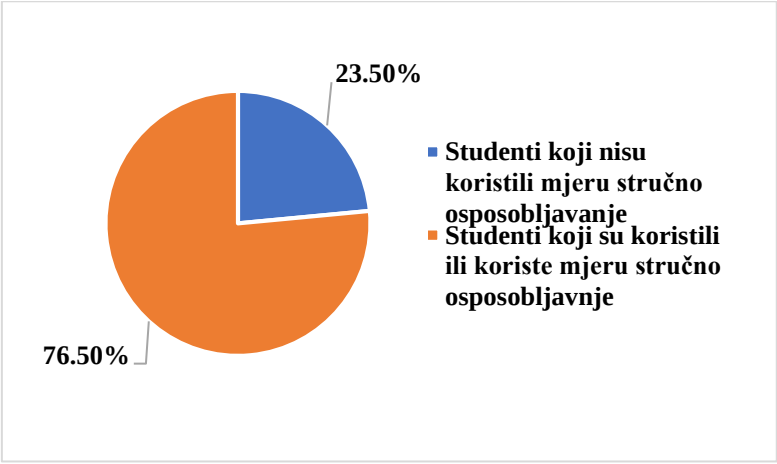
Tablica 25: Struktura zaposlenih s obzirom na poduzetnike i one koji rade za drugog

Poduzetnici (sa zaposlenima)	**2**
Poduzetnici (bez zaposlenih)	**5**
Zaposleni kod drugih uključujući i stručno osposobljavanje	**164**

Izvor: Izrada autora

Što se tiče strukture zaposlenih s obzirom na to dali rade za drugog ili su poduzetnici iz Tablice 25. vidimo da od ukupno 171 zaposlenog imamo 7 poduzetnika te 164 ispitanika koja rade za drugog kao zaposlenici. Od 7 poduzetnika imamo dvojicu poduzetnika koji zapošljavaju i druge dok njih 5 radi samostalno bez zaposlenih.

Što se tiče mjere stručnog osposobljavanja vidimo da je od ukupno 200 anketiranih studenata njih čak 54 koristilo mjeru stručnog osposobljavanja ili je upravo koristi.

Grafikon 19: Udio anketiranih studenata koji su koristili mjeru stručno osposobljavanje

Izvor: Izrada autora

Iz gornjeg Grafikona 19. vidimo da je ukupno 23.5% ukupno anketiranih studenata koristilo mjeru stručno osposobljavanje. Ono što nas više zanima je kakva je struktura studenata koji su bili na stručnom osposobljavanju to jest zanima nas koliko ih je ostalo raditi na poslu poslije odrađenog stručnog osposobljavanja, te koliko ih je od ukupnog broja trenutno na stručnom osposobljavanju.

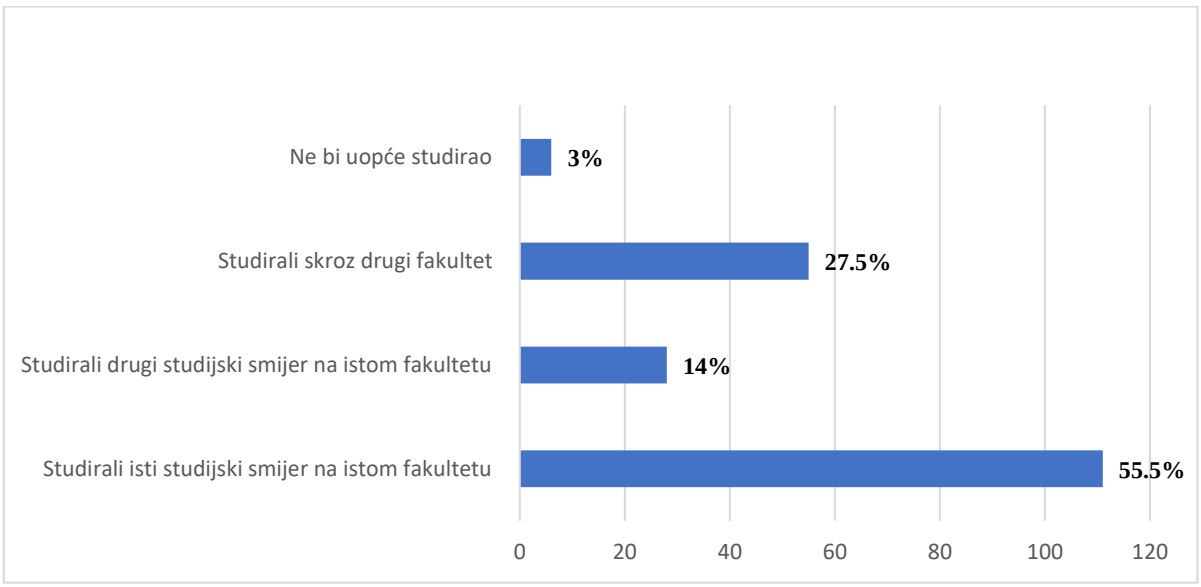
Tablica 26: Broj i struktura studenata koji su bili na stručnom osposobljavanju

Bili na stručnom osposobljavanju (nisu zadržani nakon)	**32**
Bili na stručnom osposobljavanju (zadržani nakon)	**21**
Trenutačno na stručnom osposobljavanju	**1**

Izvor: Izrada autora

Što se tiče mjere stručnog osposobljavanja vidimo iz Tablice 26. da je od ukupno 200 anketiranih studenata njih čak 54 koristilo mjeru stručnog osposobljavanja ili je upravo koristi. Možemo komentirati da je ovo odličan rezultat jer kako vidimo čak 21 anketirani student od njih ukupno 53 koji su odradili stručno osposobljavanje je zadržan nakon obavljanja stručnog osposobljavanja dakle možemo komentirati da je stručno osposobljavanje imalo uspješnost od oko 39,6% sa studentima Ekonomskog fakulteta, odnosno 39,6% studenta je zadržano nakon stručnog osposobljavanja.

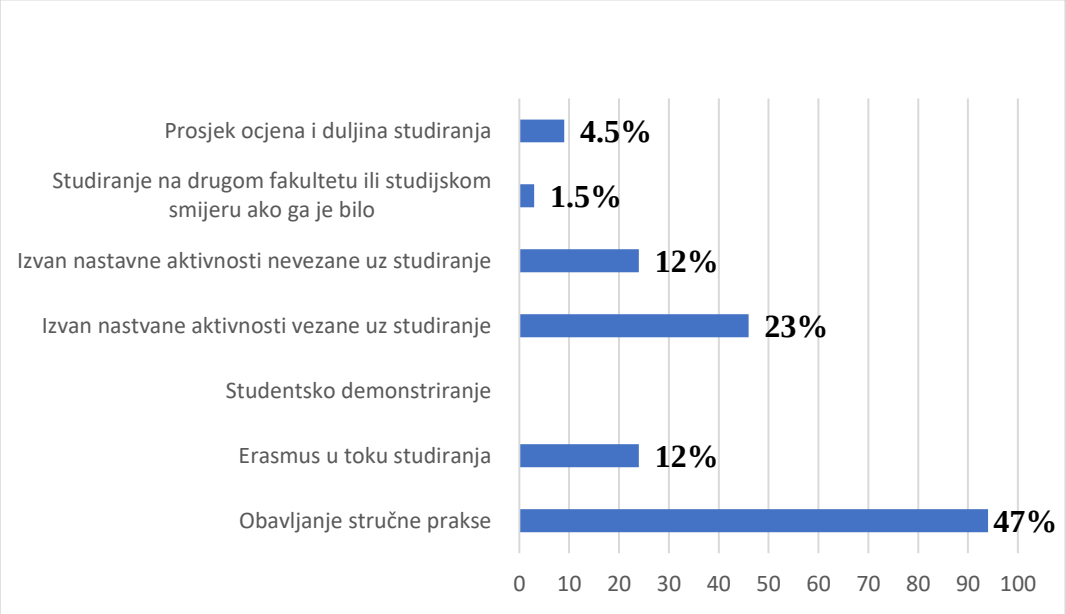
I na kraju dio koji se odnosi na sve kategorije anketiranih ispitanika a to je izbor studija da ponovno mogu studirati i faktor koji je po njima najbitniji kako bi se neko što prije zaposlio.

Grafikon 20: Stav anketiranih studenata o ponovnom upisu fakulteta

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 20. vidimo da bi najveći broj studenata da može ponovno odabrati studij odabrao isti fakultet te isti smjer i program njih čak 55.5%, nadalje 14% studenata ispitanih studenta bi odabralo isti fakultet ali drugi smjer ili program, dakle ukupno imamo 69.5% ispitanih studenata koji bi upisali isti fakultet što nam daje za pravo da komentiramo kako velika većina da ima mogućnost ponovnog studiranja bi odabrala isto. Ovaj podatak nam je možda i najvažniji ako nam odražava stav studenata koji su završili studij našli se na tržištu rada i najbolje znaju kakva je situacija s poslovima i poslovnim mogućnostima za ekonomiste, te kažu kako bi odabrali ponovno isti fakultet s pravom možemo reći da je onda očito kako je situacija u svim do sad navedenim aspektima za Ekonomiste više nego povoljna. Samo 27.5% ispitanih studenata bi studiralo skroz drugi fakultet dok ih samo 3% ne bi uopće studiralo.

Grafikon 21: Faktori uspjeha koji najznačajnije dovode do posla

Izvor: Izrada autora

Iz Grafikona 21. vidimo da je kao faktor koji po mišljenju studenata najprije dovodi do zapošljavanja obavljanje stručne prakse čak 47% studenata smatra da je to najbitnije kako bi se došlo do posla, na idućem mjestu imamo izvan nastavne aktivnosti vezane uz studiranje kao što su sudjelovanje u seminarima, udrugama projektima itd. koji su vezani za studij i struku 23% studenata smatra daje to najbitniji faktor kako bi se došlo do posla. Na idućem mjestu su nam ersamus u toku studiranja i izvan nastavne aktivnosti nevezane uz studiranje gdje svrstavamo bavljenje sportom, rad uz posao, projekti i seminari nevezani uz studij itd. dalje tu imamo po 12% studenata za oba faktora. Na idućem mjestu nam je prosjek ocjena i duljina studiranja samo 4.5% studenata smatra da je taj faktor presudan pri dobivanju posla. Te na zadnjem mjestu

imamo studiranje na drugom fakultetu dodatno ili paralelno ako ga je bilo taj faktor smatra presudnim samo 1.5% studenata, dok studentsko demonstriranje nijedan anketirani student nije odbrao kao faktor koji najprije dovodi do zapošljavanja.

5. ZAKLJUČAK

Danas možemo sa sigurnošću reći kako se na studente ekonomskog fakulteta gleda pod stigmom studenata kojih je previše i koji teško dolaze do posla te ujedno i kao studente koji ekonomiju upisuju iz motiva koji nisu vezani za ljubav prema toj grani znanosti ili iz interesa prema istoj. Ovaj rad obuhvatio je upravo dokazivanje suprotnog sa više aspekata. Tako se prvo dokazuje utjecaj upisnih kvota na broj studenta koji upisuju fakultet ekonomije gdje vidimo da se broj kontinuirano smanjuje od 2014. godine koja je ujedno godina od kada se uvode kvote na studije ekonomije. Nadalje rad dokazuje da je ipak najveći broj studenta od ukupnog broja studenata na ekonomskim fakultetima, no ujedno dokazuje da je i visok udio zaposlenih studenata na Ekonomskim fakultetima oko 75% ukupno dakle od svih ekonomskih studija, što ide u prilog konstataciji prof. dr. sc. Željka Garače koji tvrdi kako je u prosjeku samo jedna generacija ekonomista nezaposlena. Nadalje konkretni dobiveni podaci od 200 anketiranih ispitanika studenta Ekonomskog fakulteta u Splitu govore kako u akademskoj 2015/ 2016 i 2016/2017 godini imamo ukupno 85.5% zaposlenih studenata. Također dobivani podaci dijele se na studente koji nisu zaposleni i one koji jesu, pa tako rezultati kažu da imamo najmanje studenata koji nisu zaposleni na studijskom programu Računovodstvo i revizija (Poslovna ekonomija diplomski studij) samo 6.89% studenta koji nisu zaposleni, dok najviše studenata koji trenutno nisu zaposleni imamo u studijskim programima Turističko poslovanje (preddiplomski stručni studij), Upravljanje financijama i porezima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) svaki od navedenih sa po 100% studenata koji nisu zaposleni. Anuliranjem studenta koji nisu zaposleni zbog daljnjeg nastavljanja studiranja dolazimo do samo 11.5% studenata koji nisu zaposleni. Daljnjom analizom se dolazi i do podatka da je 66% anketiranih studenta koji trenutno nisu zaposleni došlo do prvog posla u roku od samo tri mjeseca, nadalje prvi posao za trenutno nezaposlene studente bio je povezan sa strukom za čak njih 85.71%, no ipak je plaća u struci kod takvih studenata na prvom poslu bila nešto manja. Što se tiče aktivnosti u potrazi za novim poslom kod trenutno nezaposlenih studenata rezultati kažu sljedeće čak 73.91% ispitanih traži posao od 3 do 7 puta tjedno i adekvatno tome šalje molbe i prijave za posao, 82,60% studenata koji trenutno nisu zaposleni budu pozvani na razgovor za posao barem jednom u roku od mjesec dana, čak 43% trenutno nezaposlenih studenata se i dalje obrazuje dok je njih 52.17% spremno tražiti posao van struke i za kraj ipak većina trenutno nezaposlenih ispitanika točnije 47.82% smatra da nije ni lako ni teško pronaći posao u struci. U daljnjem dijelu rada analizirani su zaposleni studenti njih 171 izjasnilo se kao

zaposlen. Kao rezultat za najveću zaposlenost dobili smo studijski program Financijski management (Poslovna ekonomija diplomski studij). Na drugom mjestu je studijski program Računovodstvo i revizija (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) također sa 100% zaposlenih. Dok su nam na posljednja tri mjesta studijski programi sa po 50% i manje zaposlenih studenta a to su: Financije (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij), Marketing (Menadžment malog poduzeća preddiplomski stručni studij) i Upravljanje projektima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij). Daljnja obrada zaposlenih studenata polučila je sljedeće: najveći broj trenutno zaposlenih studenata došao je do prvog posla preko oglasa na internetu i to većinom preko stanice Moj posao njih čak 40%, na javni sektor otpada 14% trenutno zaposlenih studenta dok na privatni sektor otpada 86% studenata, najveći broj studenata njih 53.8% dobilo posao u roku od tri mjeseca nakon diplomiranja, čak 54.38% ispitanih studenata okarakteriziralo svoj posao kao najviše povezan sa strukom dakle ocjenom 5 prema Likertovoj skali, trenutno zaposleni studenti imaju prosječnu plaću od 6391,5 kuna, dok studenti zaposleni van struke imaju prosječnu plaću od 9383,33 kune, čak 52.63% studenata smatra svoj posao iznimno sigurnim, 60% studenta nastavilo neki oblik obrazovanja nakon što su se zaposlili, ukupno 83% trenutno zaposlenih studenata može napredovati na svom poslu, čak 83.04 % anketiranih studenata nije trebalo uopće migrirati radi obavljanja svog sadašnjeg posla, od ukupno 171 zaposlenog imamo čak 7 poduzetnika. Ovaj rad je obuhvatio i studente koji su bili ili su još na stručnom osposobljavanju te je 39,6% studenta je zadržano nakon stručnog osposobljavanja. I za sam kraj rada imamo ukupno 69.5% ispitanih studenata koji bi upisali isti fakultet što nam daje za pravo da komentiramo kako velika većina da ima mogućnost ponovnog studiranja bi odabrala isto, i kao faktor koji po mišljenju studenata najprije dovodi do zapošljavanja je obavljanje stručne prakse čak 47% studenata smatra da je to najbitnije kako bi se došlo do posla. Ovaj rad također obrazlaže i hipoteze s početka rada koje su obrađene u skladu sa stavom anketiranih studenta pa imamo prvu koja se odnosi na prosjek ocjena i duljinu studiranja, pod kojom se smatra da bi studiranje u što kraćem roku i što viši prosjek ocjena trebali dovesti do što bržeg zapošljavanja ali takvog je stava samo 4.5% anketiranih studenata. Druga hipoteza se odnosi na obavljanje stručne prakse u toku studiranja pod kojom se smatra da bi obavljanje stručne prakse trebalo dovesti studente do što bržeg zaposlenja takvog je stava 47% studenata i ova je hipoteza najzastupljenija kod anketiranih studenata, odnosno najviše studenta smatra da stručna praksa najbrže dovodi do zaposlenja. Treća hipoteza odnosi se na erasmus u toku studiranja najme očekuje se da će studiranje u nekoj drugoj državi pomoći studentu da se što prije zaposli tako što će dobiti ponudu za posao vani ali i da će proširiti krug poznanstva koji ga također može dovesti što bržeg zaposlenja, stav da

ova hipoteza može dovesti do što bržeg zaposlenja ima 12% studenta i treća je po broju studenata koji su tog stava. Četvrta hipoteza odnosi se na obavljanje studentske demonstrature te se smatra da bi studenti koji su u toku studiranja bili demonstratori na nekom od kolegija trebali što prije dobiti posao na fakultetu ali i općenito jer imaju bogatiji životopis, takvog je stava 0% anketiranih studenta. Peta hipoteza se odnosi na izvan nastavne aktivnosti povezane sa studiranjem koje obogaćuju životopis te ujedno povećavaju krug poznanstava te bi trebale dovesti do što bržeg zapošljavanja stav da bi upravo izvan nastavne aktivnosti trebale dovesti do što bržeg zapošljavanja ima 23% studenata te je po broji ispitanika na drugom mjestu. Šesta hipoteza se odnosi na izvan nastavne aktivnosti nepovezane sa studiranjem koje također obogaćuju životopis, što rezultira boljim uvjetima za zapošljavanje, stvaraju priliku za zaposlenjem na takvim aktivnostima, te otvaraju priliku za stvaranje poznanstava koja također mogu rezultirati zaposlenjem. Stav da bi upravo te aktivnost trebale dovesti do što bržeg zapošljavanja ima 12% studenata, odnosno po broju ispitanika je na trećem mjestu. Sedma hipoteza odnosi se na završen još jedan studij ili paralelno studiranja na još jednom studiju iste vrste ili druge, navedeno bi zbog većeg opsega znanja i sposobnosti kao i zbog većeg kruga poznanstava i prilika trebalo dovesti do što bržeg zaposlenja. 1.5% studenta smatra da bi upravo to trebalo dovesti do što bržeg zaposlenja. Ovi svi prethodno navedeni rezultati potvrđuju upravo suprotno dakle kako studenti relativno bez većih teškoća dolaze do posla kao i to da su tvrdnje o velikom broju studenata koji nisu zaposleni netočne, također s pravom možemo reći kako su studenti Ekonomskog fakulteta u Splitu poželjni i cijenjeni na tržištu rada, rade dobre poslove u struci te su perspektabilni i ulažu u svoju karijeru.

SAŽETAK

Naslov: Faktori uspjeha studenata ekonomskog fakulteta pri zapošljavanju

Unatoč nepovoljnim okolnostima i stavovima kojima su zatečeni studenti Ekonomskih fakulteta u Hrvatskoj, koji impliciraju visoku razinu studenata ekonomije koji nisu zaposleni i kojima bi sudbina što se tiče zapošljavanja i razvoja karijere trebala biti izrazito nesigurna i nejasna, ovaj rad dokazuje suprotno. Naime na uzorku od 200 studenta iz interne baze podataka Ekonomskog fakulteta u Splitu generacije studenta koji su diplomirali 2015/2016 i 2016/2017 godine provedena je anketa koja je obuhvatila relativno širok opseg stavova i pitanja vezanih za trenutni radni status anketiranih studenata. Možemo s pravom reći da je situacija suprotna stavu koji vlada prema studentima Ekonomskih studija. Naime većina ispitanika je zaposlena većina ih radi u struci, relativno brzo pronalaze posao, navedena većina koja je zaposlena uglavnom se obrazuje i to se najčešće odnosi na interne obuke na poslu i tečajeve ali i velik broj uči strane jezike i pohađa razne vrste kurseva na vlastitu inicijativu. Nadalje isti ti naveden zaposleni studenti, možemo reći gotovo svi nisu morali migrirati van svoje županije u kojoj su živjeli, samo je nekolicina radi posla napustila rodno mjesto i Državu. Također posebno su obrađeni i studenti koji nisu zaposleni te je utvrđeno da su aktivni u potrazi za poslom, obrazuju se samostalno, te često budu pozvani na razgovor za posao, te što je najbitnije većina ih ima radno iskustvo relativno povezano sa strukom. Osim navedenih stavki zaključeno je i koji studijski programi i smjerovi brže dovode do zaposlenja a koji kasnije, svakako valja izdvojiti Financijski management (Poslovna ekonomija diplomski studij) te na drugom mjestu je studijski program Računovodstvo i revizija (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij) također sa 100% zaposlenih, dok smjerovi i programi koji rezultiraju najmanjom zaposlenošću su Turističko poslovanje (preddiplomski stručni studij) te Upravljanje financijama i porezima (Menadžment specijalistički diplomski stručni studij). Također istraživanje je pokazalo da ne samo da se studenti uspješno zapošljavanju već i da da je mjera stručnog osposobljavanja imala oko 40% uspjeha među studentima Ekonomskog fakulteta u Splitu dakle oko 40% ih je zadržano nakon stručnog osposobljavanja, također među anketiranim studentima našlo se čak 7 poduzetnika, što ukazuje ne samo na uspjeh pri zapošljavanju nego i volju i sposobnost za ulazak u vlastiti posao. Dobiveni rezultati pomogli su u uklanjanju negativne stigme koje izgleda dugo proganja studente Ekonomskih fakulteta u Hrvatskoj što se tiče zapošljavanja

ali svakako da su rezultati ohrabrili i sljedeće generacije na upisivanje ovog fakulteta i ne samo to već su i odredili koji programi i smjerovi su najtraženiji na tržištu rada te kakvi ih uvjeti očekuju.

Ključne riječi: studenti, Ekonomski fakultet Split, zapošljavanje

SUMMARY

Title: Success factors students of the Faculty of Economics in employment

In spite of the unfavorable circumstances and attitudes of the students of the Faculty of Economics in Croatia, implying a high level of non-employed economics students and the fate of which in terms of employment and career development should be extremely uncertain and unclear, this paper proves the opposite. Specifically, a sample of 200 students from the internal database of the Faculty of Economics in Split has a generation of students who graduated in 2015/2016 and 2016/2017 a survey was conducted that covered a relatively wide range of attitudes and questions regarding the current employment status of the students surveyed. We can rightly say that the situation is contrary to the attitude of students of Economics. Namely, most of the respondents are employed, most of them work in the profession, they find a job relatively quickly, most of the employees are mostly still educated and this most commonly applies to in-house job training and courses but also many learn foreign languages and take various types of courses on their own initiative. Furthermore, the same student employees mentioned above, we can say almost everyone did not have to migrate outside their county of residence, only a few have left their birthplace and the State for work. Students who are not employed are also specifically treated and found to be active in their search for work, they are self-educated, often called for job interviews, and most importantly, most have work experience relatively related to the profession. In addition to the above items, it was also concluded which study programs and directions lead to employment faster and which later, it is definitely worth singling out Financial Management (Business Economics Graduate Study) and second place is the Accounting and Auditing (Management Specialist Graduate Professional Studies) study program also with 100% of employees, while the directions and programs that result in the lowest employment are Tourism Business (Undergraduate Professional Studies) and Financial and Tax Management (Management Specialized Graduate Professional Studies). Also, research has shown that not only are students successfully employed but also that the measure of vocational training has had about 40% success among students of the Faculty of Economics in Split that is, about 40% were retained after vocational training, and as many as 7 entrepreneurs were found among the students surveyed, indicating not only success in employment but also the will and ability to enter into one's own business. The results helped to remove the negative stigma that seems to haunt students of the Faculty of Economics in Croatia in terms of employment but certainly the results also encouraged the next generations to study in this

college, and not only did they determine which programs and directions were most sought after in the labor market and what conditions awaited them.

Keywords: students, Faculty of Economics Split, employment

LITERATURA:

1. Arents, M., Heijke, H., Koeslag, M., A., (1999): Comparison of the laboour market position of university education and higher vocational education in economics and business, Mastricht
2. Barber, L. B., Stone R. M., Eccles, S. J., (2003): Adolescent Participation in Organized Activities, Washington
3. Baxter, M. i Magolda B., (2002): Helping Students Make Their Way to Adulthood: Good Company for the Journey, Washington
4. Bejaković, P., (2004): Labor Force Competitiveness in Croatia: status and problems, Zagreb
5. Boudon, R., (1974): Education, Opportunity and Social Inequality, New York
6. Bušelić, M. (2014): Tržište rada teorijski pristup, sveučilište Jurja Dobrile Fakultet za ekonomiju i turizam, Pula
7. Eccles, J., (1983): Expectancies, values and academic behaviors, San Francisco
8. Furlong, A. i Biggart A., (1999): Framing 'Choices': a longitudinal study of occupational aspirations among 13- to 16-year-olds, Glasgow
9. Furlong, A. i Cartmel, F., (1995): Risk and uncertainty in the youth transition, London
10. Heijke, H., Ramaekers Ger., (1996) The Knowledge and skills of economics graduates and their significance on the labour market, New York
11. Hick, R., Little, B., (1999) Reflex, Graduates in the Knowledge Society, Mastricht
12. Kotlar, V., Ćulum, B., (2014): Vrednovanje izvannastavnih aktivnosti: pogled iz studentske perspektive, Rijeka
13. Kuh, G., (2006): What Student Engagement Data Tell Us about College Readiness, Indiana
14. Lyon, E. Reid G., (1996): Attention, Memory, and Executive Function, Baltimore
15. Mazalin, K., Kovačić, P.M., (2015): Odrednice percipirane zapošljivosti studenata, Zagreb
16. Obadić, A., Majić, E., (2013): Analiza strukturne nezaposlenosti visokoobrazovanih osoba u republici Hrvatskoj i mjere za njezino smanjenje, Zagreb
17. Rochat, D. i Demeulemeester, J., (2001): Rational choice under unequal constraints: the example of Belgian higher education, Brussels

18. Rojewski, J. W., (2005): Occupational Aspirations: Constructs, Meanings, and Application, Hoboken
19. Saunders, V., Zuzel, K., (2010): Evaluating Employability Skills: Employer and student perceptions, Oxford
20. Schoon, I. i Parsons S., (2002): Teenage aspirations for future careers and occupational outcomes, London
21. Wahl, K. H., Blackhurst A., (2000): Factors affecting the occupational and educational aspirations of children and adolescents, Missouri
22. Wang, M., (2014): Effectiveness of Job Search Interventions: A Meta-Analytic Review, Florida
23. Woolnough, B. E., (1994): Effective science teaching, Buckingham

Internet izvori:

1. Asbis, raspoloživo na: http://www.asbis.hr/Proces_zaposljavanja (12.09.2018.)
2. Babić, Z., Matković, T., Šošić, V. (2007) Strukturne promjene visokog obrazovanja i ishodi na tržištu rada, raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=17910 (20.07.2018.)
3. Dekan EFST-a. „Najviše onih koji pronađu posao su diplomirani ekonomisti“, raspoloživo na: https://srednja.hr/studenti/vijesti/dekan-efst-a-najvise-onih-koji-pronadu-posao-su-diplomirani-ekonomisti/ (27.11.2018)
4. Državni zavod za statistiku, raspoloživo na: https://www.dzs.hr/ (19.07.2018.)
5. Gdje studirati-Ekonomski fakultet u Splitu, raspoloživo na: http://www.fizzit.net/drustvo/znanost/4558-gdje-studirati-2-dio-ekonomski-fakultet-u-splitu (18.10.2018.)
6. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2007): Godišnjak, raspoloživo na: http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Godisnjak2007-HR-web.pdf (18.10.2018.)
7. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017): Analitički bilten broj 3 raspoloživo na: http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Analiticki_bilten_2017-3.pdf (25.11.2018.)
8. Lilek, M., (2014) Otkrivamo imamo čak 52000 studenata ekonomije na 173 studija, raspoloživo na: https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/otkrivamo-imamo-cak-52.000-studenata-ekonomije-na-173-studija/850408/ (20.07.2018.)

9. Moj posao (2005): Zapošljavanje-proces ili događaj?, raspoloživo na: https://www.moj-posao.net/Vijest/60206/Zaposljavanje-proces-ili-dogadjaj/6/ (12.09.2018.)
10. Mrnjavac, Ž., Pivac, S.(2015): Rezultati ankete o zadovoljstvu studenata studijskim programima i spremnosti za tržište rada, agencija za znanost i visoko obrazovanje, raspoloživo na: https://www.studij.hr/public/upload/Rezultati_ankete_o_zadovoljstvu_studenata_studijskim_programima_i_spremnosti_za_tr%C5%BEi%C5%A1te_rada.pdf (18.10.2018.)
11. Poslovni dnevnik (2015): Upisne kvote ne mogu se 'preko noći' uskladiti s potrebama tržišta, raspoloživo na: http://www.poslovni.hr/hrvatska/upisne-kvote-ne-mogu-se-preko-noci-uskladiti-s-potrebama-trzista-305377 (19.11.2018.)
12. Potočnik, D. (2008), Izbor studija: motivacijska struktura upisa i očekivani uspjeh u pronalasku željenoga posla, raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/31808 (20.07.2018.)
13. Puška, A., Maksimović A., (2016): Utjecaj kvalitete i zadovoljstva studenata na namjeru daljnjeg korištenja usluga visokog obrazovanja na primjeru Visoke škole Empirica, raspoloživo na: file:///C:/Users/Davor/Downloads/2_rad%20(1).pdf (20.10.2018.)
14. Rep.hr (2009): Prepreke pri zapošljavanju u Hrvatskoj su korupcija nepotizam i seksizam, raspoloživo na: http://www.rep.hr/vijesti/zaposljavanje/prepreke-pri-zaposljavanju-u-hrvatskoj-su-korupcija-nepotizam-i-seksizam/907/ (18.10.2018.)
15. Turčin, K., (2016): Analiza stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa, raspoloživo na: https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/analiza-strucnog-osposobljavanja-bez-zasnivanja-radnog-odnosa-s-mrsicevim-mjerama-posao-dobilo-35-mladih-vise-ali-svaki-je-kostao-292.463-kune/104176/ (20.10.2018.)

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (visoka učilišta ekonomija)……19

Tablica 2: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (stručni studij ekonomija)……19

Tablica 3: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2014. (sveučilišni studij ekonomija)……..20

Tablica 4: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (visoka učilišta ekonomija)……..20

Tablica 5: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (stručni studij ekonomija)……21

Tablica 6: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2015. (sveučilišni studij ekonomija)……..21

Tablica 7: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (visoka učilišta ekonomija)……..22

Tablica 8: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (stručni studij ekonomija)……22

Tablica 9: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2016. (sveučilišni studij ekonomija)……..23

Tablica 10: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (visoka učilišta ekonomija)……..23

Tablica 11: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (stručni studij ekonomija)……24

Tablica 12: Studenti koji su diplomirali/završili studij na visokim učilištima prema nazivu i mjestu visokog učilišta, načinu studiranja i spolu u 2017. (sveučilišni studij ekonomija)……..24

Tablica 13: Sumirani studenti koji su diplomirali na ekonomskim studijima po kategorijama studija u razdoblju od 2014. do 2017. godine…….24

Tablica 14: Postotak ukupno zaposlenih ekonomista od ukupnog broja diplomiranih ekonomista……27

Tablica 15: Udio zaposlenih u roku od 6 mjeseci u ukupnom broju novo prijavljenih u dobi do 29 godina prema studijskom programu na razini diplomskog sveučilišnog studija i radnom iskustvu (%)……...28

Tablica 16: Studiji s najviše diplomiranih studenata 2017. godine……...29

Tablica 17: Raspodjela anketiranih studenata prema studijskim smjerovima……...37

Tablica 18: Broj i udio studenata koji trenutno nisu zaposleni po smjerovima……..41

Tablica 19: Broj studenata koji trenutno nisu zaposleni po kategorijama nezaposlenosti…….42

Tablica 20: Prosječna plaća trenutno nezaposlenih studenata u struci i van struke……...44

Tablica 21: Broj i udio trenutno zaposlenih studenata po smjerovima……..47

Tablica 22: Način pronalaska prvog posla anketiranih trenutno zaposlenih studenata……..49

Tablica 23: Vrsta posla s obzirom na javni i privatni sektor……..50

Tablica 24: Prosječna plaća trenutno zaposlenih studenata u struci i van struke……...51

Tablica 25: Struktura zaposlenih s obzirom na poduzetnike i one koji rade za drugog……..54

Tablica 26: Broj i struktura studenata koji su bili na stručnom osposobljavanju……...55

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Nadnične premije prema obrazovanju, u odnosu na radnike sa srednjom stručnom spremom……13

Grafikon 2: Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća prema stupnju stručne spreme u republici Hrvatskoj u 2016……14

Grafikon 3: Broj osoba diplomiranih u visokim učilištima 1991-2005……16

Grafikon 4: Struktura ispitanika prema spolu……...39

Grafikon 5: Struktura ispitanika prema radnom statusu……...39

Grafikon 6: Vrijeme potrebno za pronalazak prvog posla iz skupine anketiranih studenata koji trenutno nisu zaposleni……..42

Grafikon 7: Povezanost prvog posla kod studenata koji trenutno nisu zaposleni sa strukom od 1 do 5…….43

Grafikon 8: Aktivnost u potrazi za daljnjim zapošljavanjem studenata koji trenutno nisu zaposleni……44

Grafikon 9: Broj razgovora za posao studenata koji trenutno nisu zaposleni……45

Grafikon 10: Studenti koji trenutno nisu zaposleni ali se i dalje obrazuju radi povećanja šansi za zapošljavanje…….45

Grafikon 11: Spremnost studenata koji nisu zaposleni na traženje posla van struke…….46

Grafikon 12: Stav studenata koji trenutno nisu zaposleni o težini pronalaska posla u struci….46

Grafikon 13: Potrebno vrijeme do pronalaska prvog posla kod trenutno zaposlenih anketiranih studenata……50

Grafikon 14: Povezanost prvog posla kod trenutno zaposlenih studenata sa strukom od 1 do 5…….51

Grafikon 15: Sigurnost radnog mjesta u smislu dobivanja otkaza……52

Grafikon 16: Studenti koji su se dodatno obrazovali za vrijeme trenutnog posla……..52

Grafikon 17: Stav studenata o mogućnosti napredovanja na poslu……...53

Grafikon 18: Studenti koji su morali migrirati radi sadašnjeg posla…….53

Grafikon 19: Udio anketiranih studenata koji su koristili mjeru stručno osposobljavanje…...54

Grafikon 20: Stav anketiranih studenata o ponovnom upisu fakulteta……..55

Grafikon 21: Faktori uspjeha koji najznačajnije dovode do posla……56

PRILOG – ANKETNI UPITNIK

Anketni upitnik o faktorima uspjeha studenata ekonomskog fakulteta pri zapošljavanju

Poštovani,

Ovaj upitnik je dio istraživanja koje se provodi za potrebe diplomskog rada na temu "Usklađenost studentskih poslova sa studiranjem i razvojem karijere". Upitnik je u potpunosti anoniman, te je za njegovo ispunjenje u prosjeku potrebno 4-5 minute.

Unaprijed se zahvaljujem na Vašem utrošenom vremenu i trudu.

1. Spol ispitanika?

a) Muško

b) Žensko

2. Koji studijski smjer i program Ekonomskog fakulteta u Splitu ste pohađali?

_____

3. Što od navedenog najbolje opisuje vaše sadašnje radno stanje?

a) Stručno osposobljavanje (PRELAZI NA B)

b) Zaposlen kod druge fizičke ili pravne osobe (PRELAZI NA C)

c) Poduzetnik sa zaposlenima (PRELAZI NA P)

d) Samostalni poduzetnik bez zaposlenih (PRELAZI NA P)

e) Sudionik u obiteljskom poslu (PRELAZI NA P)

f) Nezaposlen u potrazi za prvim zaposlenjem nakon diplomiranja (PRELAZI NA NA)

g) Nezaposlen u potrazi za novim zaposlenjem (pitaš samo o prvom poslu) (PRELAZI NA NB)

h) Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog prvog posla, prije nije radio (PRELAZI NA NC)

i) Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog novog posla prethodno je radio (pitaš o prvom poslu) (PRELAZI NA ND)

j) Ne radi niti traži posao jer je nesposoban za rad zbog bolesti ili invaliditeta (PRELAZI NA A)

k) Ne radi niti traži posao jer je na školovanju (PRELAZI NA A)

l) Ne radi niti traži posao jer domaćica ili druge obiteljske obveze (PRELAZI NA A)

A PITANJA ZA OSOBE KOJE SADA NE RADE NI NE TRAŽE POSAO

(ako je odgovor na pitanje 10, 11, 12)

Jeste li radili nakon diplomiranja?

a) DA stručno osposobljavanje (prelazi na A1)
b) DA onda (prelazi na B1)
c) NE onda (prelazi na C1)

AA1.

AA2. Koliko je vam je mjeseci trebalo da nađete i započnete rad preko stručnog osposobljavanja otprilike u mjesecima od diplomiranja od početka osposobljavanja?

_____

AA3. Kako ste pronašli posao?

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) oglas preko interneta
f) preko javne agencije za zapošljavanje
g) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
h) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
i) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
j) ostalo

AA4. Je li posao bio u privatnom sektoru?

a) javnom sektoru
b) privatnom sektoru
c) civilni sektor

AA5. Jeste li migrirali radi prvog posla?

a) Ne

b) Da unutar županije

c) Da unutar države

d) Da unutar europe

e) Da po svijetu

AA6. Uključili ste se u stručno osposobljavanje jer ste smatrali (ocijenite ocjenama od 1-5)?

a) da će biti korisno za budući posao kod istog poslodavca kod kojeg ste se nadali ostati

□1 □ 2 □3 □4 □5

b) da će iskustvo i kontakti povećati šanse kod novog poslodavca

□1 □2 □3 □4 □5

c) da bolje zaraditi barem nešto kroz ovakav posao kad nema pravih poslova u struci

□1 □2 □ 3□ 4□ 5

d) nešto drugo što?_____

AA6. Odnos sa poslodavcem kod kojeg sam bio na stručnom osposobljavanju je okončan jer?

a) istekao je rok osposobljavanja, ali me nisu zadržali

b) prekinuo sam osposobljavanje jer nisam bio zadovoljan

c) prekinuo sam osposobljavanje iz osobnih razloga

d) poslodavac je prekinuo osposobljavanje

e) ostao sam nakon osposobljavanja, ali sam kasnije raskinuo radni odnos

f) nešto drugo _____

AB1. PITANJA ZA ONE KOJI SADA NE RADE I NE TRAŽE, ALI SU NEKAD RADILI PA IH PITAMO O PRVOM POSLU

AB2. koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja?

_____

AB3. Kako ste došli do prvog posla? (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) pokrenuo sam vlastiti posao – uz potporu fakulteta, uz potporu zavod za zapošljavanje – uz potporu neke druge javne institucije – uz potporu roditelja ili rodbine – bez ikakve potpore
j) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
k) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
l) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
m) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
n) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

AB4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike mjeseci?

_____

AB5. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (jedan uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)?

□1 □2 □3 □4 □5

AB6. Da li je prvo radno mjesto na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

AB6. 1. (Ukoliko je odgovor na B6. Ne) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

AB7. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

AB8. Da li vam je prvo radno mjesto otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)
b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima)
c) Da (stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)
d) Ne

AB9. Jeste li na prvom poslu radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da
b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

AB10. Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja? _____

AB11. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu?

a) Standardni ugovor na neodređeno
b) Standardni ugovor na određeno vrijeme
c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

AB12. Zašto je završio prvi posao?

a) bio je ugovor na određeno vrijeme koji nisam htio nastaviti
b) raskinuo sam ugovor jer nisam bio zadovoljan s uvjetima
c) raskinuo sam ugovor iz osobnih razloga
d) poslodavcu nisam bio potreban nakon isteka ugovora
e) poslodavac nije bio zadovoljan pa mi je raskinuo ili nije htio produžiti
f) poslodavac je smanjio osoblje ili zatvorio
g) ostalo _____

AB13. Je li posao bio u privatnom sektoru?

a) javnom sektoru
b) privatnom sektoru
c) civilni sektor

AB14. Jeste li migrirali radi prvog posla?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

AC1.

AC2. Koliko aktivno tražite posao?

a) Od tri do sedam puta tjedno
b) Jedan put tjedno
c) Par puta mjesečno
d) Jednom mjesečno
e) Rjeđe od jednom mjesečno

AC3. Ako traže posao rjeđe od jednom mjesečno (ide sljedeće pitanje!)

AC3a. Zašto ste odustali od traženja posla?

a) Važnija mi je obiteljska obaveza od posla
b) Mislim da se ionako ne može naći posao u struci
c) Mislim da se ionako ne može naći dobro plaćeni posao
d) Školujem se i dalje
e) Imam invaliditet pa mi je traženje posla otežano

AC3. Koliko mislite da je teško naći posao u vašoj struci?

a) Iznimno teško
b) Srednje teško
c) Ni lagano ni teško
d) Srednje lagano
e) Iznimno lagano

AC4. Da li tražite i poslove van struke?

a) Da
b) Ne

AC5. Jeste li se spremni dodatno obrazovati izvan dosadašnje struke radi karijere?

a) Da
b) Ne

AC6. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali radi povećanja šansi za posao i što ste učili?

a) Da samoinicijativno i to _____
b) Da u organizaciji zavoda za zapošljavanje ili druge javne institucije i to
_____
c) Ne

AC7. Što smatrate prema vašem iskustvu da je koristilo od znanja stečenog na studiju, te što smatrate da bi trebalo dodati? _____

AC8. Jeste li voljni migrirati ukoliko bude potrebno uoči prvog zaposlenja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

AC9. Da li preferirate posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

B PITANJA ONIMA KOJI SU SADA NA STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU

B1. Koliko je vam je mjeseci trebalo da nađete i započnete rad preko stručnog osposobljavanja otprilike u mjesecima od diplomiranja od početka osposobljavanja?

_____

B2. Kako ste ga pronašli?

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) oglas preko interneta
f) preko javne agencije za zapošljavanje
g) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
h) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
i) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
j) ostalo

B3. Je li posao u privatnom ili javnom sektoru?

a) privatnom sektoru

b) javnom sektoru,

c) civilnom sektoru

B4. Jeste li migrirali radi sadašnjeg posla?

a) Ne

b) Da unutar županije

c) Da unutar države

d) Da unutar europe

e) Da po svijetu

B5. Uključili ste se u stručno osposobljavanje jer smatrate (ocijenite ocjenama od 1-5)?

a) da će biti korisno za budući posao kod istog poslodavca kod kojeg se nadate ostati

□1 □2 □3 □4 □5

b) da će iskustvo i kontakti povećati šanse kod novog poslodavca

□1 □2 □3 □4 □5

c) da bolje zaraditi barem nešto kroz ovakav posao kad nema pravih poslova u struci

□1 □2 □3 □4 □5

d) nešto drugo _____

B6. Da li je vaše sadašnje radno mjesto (stručno osposobljavanje) povezano sa strukom? Ocijenite ocjenom od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

B7. Da li je prvo radno mjesto na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da

b) Ne

B7a. (Ako je odgovor Ne na B7.) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

B8. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme ovog posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

B9. Da li vam je prvo radno mjesto otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)
b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima)
c) Da (stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)
d) Ne

B10. Jeste li na prvom poslu radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da
b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

B11. Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja_____?

B12. Kakav tip ugovora o radu ste imali na ovom poslu?

a) Standardni ugovor na neodređeno
b) Standardni ugovor na određeno vrijeme
c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

C OVO SU PITANJA ZA ONE KOJI DANAS RADE ZA DRUGOGA

Da li je to vaše prvo radno mjesto ili nastavak prvog radnog mjesta kod istog poslodavca nakon diplomiranja?

a) Da kod istog sam prvog poslodavca ali sam promijenio radno mjesto (prelazi na C1)
b) Da ostao sam još uvijek na istom radnom mjestu kod istog poslodavca koje sam prvo imao nakon diplomiranja (prelazi na D1)
c) Ne prelazi na (danas radi za drugog poslodavca) (prelazi na E1d)

CC1 ONI KOJI RADE KOD PRVOG POSLODAVCA, ALI NA NOVOM RADNOM MJESTU PITAMO O PRVOM POSLU

CC2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja?_____

CC3. Kako ste došli do prvog posla? (može biti više odgovora!)

a) radio sam za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo
n) stručno osposobljavanje

CC4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike _____ mjeseci?

CC5. Jeste li migrirali radi sadašnjeg posla?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

CC6. Da li je vaš posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

CC5. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

CC6. Da li je prvo radno mjesto na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

CC6a. Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta ego ništa dok ne naleti bolje

CC7. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

CC8. Da li vam je prvo radno mjesto otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)

b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima)

c) Da (stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

d) Ne

CC9. Jeste li na prvom poslu radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

CC10.Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja?_____

CC11. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

Prelaze na pitanja o sadašnjem poslu u ovom dijelu:

CC12. Kako je došlo do novog radnog mjesta kod novog poslodavca i koji je to posao?

a) Rezultat je napredovanja na poslu

b) Odluka poslodavca

c) Vlastitom odlukom uz odobrenje poslodavca

d) Nešto drugo_____

CC13. Koliko sigurnim smatrate svoje radno mjesto u smislu mogućnosti otkaza, odnosno ne produljenja ugovora?

a) Iznimno siguran

b) Vrlo siguran

c) Ni siguran ni nesiguran

d) Vrlo nesiguran

e) Iznimno nesiguran

CC14. Da li je vaše novo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

CC15. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme sadašnjeg posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

CC16. Da li vam novo radno mjesto otvara mogućnost napredovanja u struci?

a) Da (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)

b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima)

c) Da (stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

d) Ne

CC17. Je li na sadašnjem poslu radite puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radim prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

CC18. Kolika je otprilike mjesečna plaća na sadašnjem radnom mjestu nakon diplomiranja? _____

CC19. Kakav tip ugovora o radu imate na sadašnjem radnom mjestu?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

CC20. Koliko sigurnim smatrate svoje radno mjesto u smislu mogućnosti otkaza, odnosno ne produljenja ugovora?

a) Iznimno siguran
b) Vrlo siguran
c) Ni siguran ni nesiguran
d) Vrlo nesiguran
e) Iznimno nesiguran

CD1 PITANJA O SADAŠNJEM POSLU KOJI JE ISTOVREMENO I PRVI POSAO I PRVO RADNO MJESTO

CD2.Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja?_____

CD3. Kako ste došli do ovog posla (može biti više odgovora!)?

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

CD4. Jeste li migrirali radi sadašnjeg posla?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

CD5. Da li je vaš sadašnji posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

CD6. Koliko sigurnim smatrate svoje radno mjesto u smislu mogućnosti otkaza, odnosno ne produljenja ugovora?

a) Iznimno siguran
b) Vrlo siguran
c) Ni siguran ni nesiguran
d) Vrlo nesiguran
e) Iznimno nesiguran

CD7. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja? Otprilike _____mjeseci?

CD8. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

CD9. Da li je prvo radno mjesto na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

CD9a. (ukoliko je odgovorio Ne na pitanje D6.) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

CD10. Da li se dodatno obrazujete ili educirate za vrijeme ovog posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

CD11. Da li vam ovo radno mjesto otvara mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve_____ (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)
b) Ne

CD12. Je li na ovom radnom mjestu radite puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da
b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

CD13. Kakav tip ugovora o radu imate na ovom poslu?

a) Standardni ugovor na neodređeno
b) Standardni ugovor na određeno vrijeme
c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

CD14. Kolika vam je danas mjesečna plaća?_____

CE1 (danas radi za drugog poslodavca)

CE2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja?_____

CE3. Kako ste došli do prvog posla? (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sam za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

CE4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja? Otprilike _____mjeseci

CE5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar Europe
e) Da po svijetu

CE6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

CE7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom?

Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

CE8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da

b) Ne

CE8a. Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti

b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci

c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci

d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

CE9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

CE10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)

b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima)

c) Da (stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

d) Ne

CE11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____sati dnevno ili _____ tjedno

CE12. Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja?_____

CE13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

Prelaze na pitanja o sadašnjem poslu (kod drugog poslodavca) u ovom dijelu:

CE14. Kako je došlo do novog radnog mjesta kod novog poslodavca?

a) Rezultat je napredovanja i želje za boljim radnim mjestom

b) Rezultat je želje za drugačijom vrstom posla

c) Odluka poslodavca

d) Vlastitom odlukom uz odobrenje poslodavca

CE15. Koliko sigurnim smatrate svoje radno mjesto u smislu mogućnosti otkaza, odnosno ne produljenja ugovora?

a) Iznimno siguran

b) Vrlo siguran

c) Ni siguran ni nesiguran

d) Vrlo nesiguran

e) Iznimno nesiguran

CE16.Da li je vaše novo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

1 □2 □3 □4 □5

CE17. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme sadašnjeg posla i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

CE18. Da li vam novo radno mjesto otvara mogućnost napredovanja u struci?

a) Da (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca)

b) Da (otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

c) Ne

CE19. Je li na sadašnjem poslu radite puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radim prosječno _____sati dnevno ili _____ tjedno

CE20. Kolika je otprilike mjesečna plaća na sadašnjem radnom mjestu nakon diplomiranja?_____

CE21. Kakav tip ugovora o radu imate na sadašnjem radnom mjestu?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

CE22. Jeste li migrirali radi sadašnjeg posla?

a) Ne

b) Da unutar županije

c) Da unutar države

d) Da unutar europe

e) Da po svijetu

CE24. Da li je vaš sadašnji posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni

b) Privatni

c) Civilni sektor

P Pitanja za Poduzetnike

a) Poduzetnik sa zaposlenima, prelazi na PA

b) Samostalni poduzetnik bez zaposlenih, prelazi na PB

c) Sudionik u obiteljskom poslu, prelazi na PC

PA Poduzetnik sa zaposlenima

PA2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja? (ukoliko nema preskačeš dio pitanja o prvom poslu) _____

PA3. Kako ste došli do prvog radnog mjesta nakon diplomiranja? (može biti više odgovora!)

a) radio sam za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

PA4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja? Otprilike ____ mjeseci?

PA5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

PA6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni

b) Privatni

c) Civilni

PA7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

PA8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da

b) Ne

PA8a. (ukoliko je odgovor na PA8. bio Ne) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti

b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci

c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci

d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

PA9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

PA10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve_____(samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

b) Ne

PA11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

PA12. Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja? _____

PA13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

Dio s pitanjima koja se odnose na poduzetništvo:

PA14. Zašto ste postali poduzetnik?

a) Postao sam iz potrebe nisam mogao pronaći posao

b) Želja za većom zaradom

c) Želja za samoostvarenjem i samodokazivanjem

d) Želja za poslovnom samostalnošću

e) To je bio jedini način da ostvarim svoje vizije

PA15. Koliko ste sigurni da se želite nastaviti baviti poduzetništvom od 1 do 5 (gdje 1 znači uopće se ne želim baviti poduzetništvom a 5 znači u potpunosti sam siguran da se želim nastaviti baviti poduzetništvom)?

□1 □2 □3 □4 □5

PA15A. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želi baviti poduzetništvom), zašto ne želite više biti poduzetnik?

a) Prerizično je

b) Imam u planu bolji posao gdje bi bio zaposlenik

c) Posao mi nije uspio

d) Posao ide ali je prenaporno

PA15 B. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želim baviti poduzetništvom), kojim se poslom sada želite baviti?

a) Želim se zaposliti u struci
b) Želim se zaposliti van struke
c) Želim se zaposliti u javnom sektoru
d) Želim se nastaviti baviti istim poduzetničkim poslom samo u smanjenom obujmu
e) Želim se nastaviti baviti poduzetništvom samo drugim poslom
f) Želim napustit sadašnje poduzetništvo i baviti se obiteljskim poslom
g) Ne planiram više uopće raditi ni kao poduzetnik ni kao zaposlen

PA15 C. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 5, u potpunosti sam siguran da se želim baviti poduzetništvom) koju su vam planovi za budućnost?

a) Proširenje kapaciteta proizvodnje
b) Zapošljavanje dodatnih ljudi
c) Povećanje profitabilnosti
d) Širenje tržišta
e) Ništa od navedenog planiram poslovati kao do sada

PA16. U koju kategoriju poduzetnika spadate?

a) Mali
b) Srednji
c) Veliki

PB Samostalni poduzetnik bez zaposlenih

PB2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja? (ukoliko nema preskačeš dio pitanja o prvom poslu)_____

PB3. Kako ste došli do prvog radnog mjesta nakon diplomiranja (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sam za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

PB4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja? Otprilike _____mjeseci

PB5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar Europe
e) Da po svijetu

PB6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

PB7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

PB8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da

b) Ne

PB8a. (ukoliko je odgovor na PB8. bio ne) zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti

b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci

c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci

d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta ego ništa dok ne naleti bolje

PB9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

PB10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve_____(samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

b) Ne

PB11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

PB12. Kolika je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja?_____

PB13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno
b) Standardni ugovor na određeno vrijeme
c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

Dio s pitanjima koja se odnose na poduzetništvo?

PB14. Zašto ste postali poduzetnik?

a) Postao sam iz potrebe nisam mogao pronaći posao
b) Želja za većom zaradom
c) Želja za samoostvarenjem i samodokazivanjem
d) Želja za poslovnom samostalnošću
e) To je bio jedini način da ostvarim svoje vizije

PB15. Koliko ste sigurni da se želite nastaviti baviti poduzetništvom od 1 do 5 (gdje 1 znači uopće se ne želim baviti poduzetništvom a 5 znači u potpunosti sam siguran da se želim nastaviti baviti poduzetništvom)?

□1 □2 □3 □4 □5

PB16A. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želi baviti poduzetništvom), zašto ne želite više biti poduzetnik?

a) Prerizično je
b) Imam u planu bolji posao gdje bi bio zaposlenik
c) Posao mi nije uspio kako sam planirao
d) Posao ide ali je prenaporno

PB16 B. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želi baviti poduzetništvom), kojim se poslom sada želite baviti?

a) Želim se zaposliti u struci
b) Želim se zaposliti van struke
c) Želim se zaposliti u javnom sektoru
d) Želim se nastaviti baviti istim poduzetničkim poslom samo u smanjenom obujmu
e) Želim se nastaviti baviti poduzetništvom samo drugim poslom
f) Želim napustit sadašnje poduzetništvo i baviti se obiteljskim poslom
g) Ne planiram više uopće raditi ni kao poduzetnik ni kao zaposlen

PA16C. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 5, u potpunosti sam siguran da se želim baviti poduzetništvom) koju su vam planovi za budućnost?

a) Proširenje kapaciteta proizvodnje
b) Zapošljavanje dodatnih ljudi
c) Povećanje profitabilnosti
d) Širenje tržišta
e) Ništa od navedenog planiram poslovati kao do sada

PC Sudionik u obiteljskom poslu

PC2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja? (ukoliko nema preskačeš dio pitanja o prvom poslu) _____

PC3. Kako ste došli do prvog radnog mjesta nakon diplomiranja? (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sam za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
j) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
k) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
l) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
m) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

PC4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja? Otprilike ____ mjeseci?

PC5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

PC6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

PC7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (jedan uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

1 □2 □3 □4 □5

PC8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

PC8a. (ukoliko je odgovor na pa8. bio ne) zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta ego ništa dok ne naleti bolje

PC9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)

b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)

c) Ne

PC10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve_____ (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

b) Ne

PC11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

PC12. Koliko je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja?_____

PC13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

Dio s pitanjima koja se odnose na obiteljski posao?

PC14. Zašto ste postali zaposlenik u obiteljskom poslu?

a) Postao sam iz potrebe nisam mogao pronaći posao pa sam se zaposlio u obiteljskom poslu

b) Želja za većom zaradom kroz obiteljski posao

c) Želja za samoostvarenjem i samodokazivanjem kroz obiteljski posao

d) Želja za poslovnom suradnjom u obitelji

e) To je bio jedini način da ostvarim svoje vizije

f) Obiteljska sigurnost i obiteljsko povjerenje

g) Prije sam studentski radio u obiteljskom poslu gdje sam se pokazao kao odgovoran i marljiv pa sam nastavio raditi nakon diplome

PC15. Koliko ste sigurni da se želite nastaviti baviti obiteljski poslom od 1 do 5 (gdje 1 znači uopće se ne želim baviti poduzetništvom a 5 znači u potpunosti sam siguran da se želim nastaviti baviti poduzetništvom)?

□1 □2 □3 □4 □5

PA17 A. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želi baviti obiteljskim poslom), zašto ne želite više biti poduzetnik?

a) Prerizično je
b) Imam u planu bolji posao gdje bi bio zaposlenik
c) Posao nam ne uspijeva
d) Posao ide ali je prenaporno
e) Ne želim miješati poslovne s obiteljskim odnosima
f) Ne želim imati odgovornost prema članovima obitelji

PA17 B. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 1, dakle uopće se ne želim baviti obiteljskim poslom), kojim se poslom sada želite baviti?

a) Želim se zaposliti u struci
b) Želim se zaposliti van struke
c) Želim se zaposliti u javnom sektoru
d) Želim se nastaviti baviti istim obiteljskim poslom samo u smanjenom obujmu
e) Želim se nastaviti baviti obiteljskim poslom samo drugo radno mjesto
f) Želim napustit sadašnji obiteljski posao i početi se baviti samostalnim poduzetništvom
g) Ne planiram više uopće raditi ni kao poduzetnik ni kao zaposlen

PA17 C. (ukoliko je odgovor na prethodno pitanje blizu 5, u potpunosti sam siguran da se želim baviti poduzetništvom) koju su vam planovi za budućnost?

a) Proširenje kapaciteta proizvodnje
b) Zapošljavanje dodatnih ljudi
c) Povećanje profitabilnosti
d) Širenje tržišta
e) Ništa od navedenog planiram poslovati kao do sada
f) Premještaj na odgovornije i bolje plaćeno radno mjesto unutar istog obiteljskog posla
g) Izdvajanje u posebnu poslovnu jedinicu unutar obiteljskog posla

PA18. U koju kategoriju poduzetnika spadate?

a) Mali

b) Srednji

c) Veliki

NA Nezaposlen u potrazi za prvim zaposlenjem nakon diplomiranja

NA1. Koliko aktivno tražite posao?

a) Od tri do sedam puta tjedno

b) Jedan put tjedno

c) Par puta mjesečno

d) Jednom mjesečno

e) Rjeđe od jednom mjesečno

NA2. Koliko često budete pozvani na razgovor za posao?

a) Jedan put tjedno

b) Dva do tri puta mjesečno

c) Jednom mjesečno

d) Jednom u dva mjeseca

e) Rjeđe od jednom u dva mjeseca

NA3. Koliko mislite da je teško naći posao u vašoj struci?

a) Iznimno teško

c) Srednje teško

d) Ni lagano ni teško

e) Srednje lagano

f) Iznimno lagano

NA4. Da li tražite i poslove van struke?

a) Da

b) Ne

NA5. Jeste li se spremni dodatno obrazovati izvan dosadašnje struke radi karijere?

a) Da

b) Ne

NA6. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali radi povećanja šansi za posao i što ste učili?

a) da samoinicijativno i to _____

b) da u organizaciji zavoda za zapošljavanje ili druge javne institucije i to _____

c) ne

NA7. Što smatrate prema vašem iskustvu da je koristilo od znanja stečenog na studiju, te što smatrate da bi trebalo dodati, za uspješno pronalaženje posla?

_____

NA8. Jeste li voljni migrirati ukoliko bude potrebno uoči prvog zaposlenja?

a) Ne

b) Da unutar županije

c) Da unutar države

d) Da unutar europe

e) Da po svijetu

NA9. Da li preferirate posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni

b) Privatni

c) Civilni

NB Nezaposlen u potrazi za novim zaposlenjem (pitamo o prvom poslu)

NB2. Koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja?_____

NB3. Kako ste došli do prvog posla nakon diplomiranja (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) pokrenuo sam vlastiti posao – uz potporu fakulteta, uz potporu zavod za zapošljavanje – uz potporu neke druge javne institucije – uz potporu roditelja ili rodbine – bez ikakve potpore
j) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
k) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
l) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
m) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
n) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

NB4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike _____mjeseci?

NB5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

NB6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja bio u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

NB7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

NB8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

NB8a. (Ukoliko je odgovor na NB8. Ne) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

NB9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

NB10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve _____ (samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)
b) Ne

NB11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____tjedno

NB12. koliko je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja? _____

NB13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

NB14. Zašto je završio prvi posao nakon diplomiranja?

a) Bio je ugovor na određeno vrijeme koji nisam htio nastaviti

b) Raskinuo sam ugovor jer nisam bio zadovoljan s uvjetima

c) Raskinuo sam ugovor iz osobnih razloga

d) Poslodavcu nisam bio potreban nakon isteka ugovora

e) Poslodavac nije bio zadovoljan pa mi je raskinuo ili nije htio produžiti

f) Poslodavac je smanjio osoblje ili zatvorio

g) Ostalo _____

Dio koji se odnosi na traženje novog zaposlenja

NB15. Koliko aktivno tražite posao?

a) Od tri do sedam puta tjedno

b) Jedan put tjedno

c) Par puta mjesečno

d) Jednom mjesečno

e) Rjeđe od jednom mjesečno

NB16. Koliko često budete pozvani na razgovor za posao?

f) Jedan put tjedno

g) Dva do tri puta mjesečno

h) Jednom mjesečno

i) Jednom u dva mjeseca

j) Rjeđe od jednom u dva mjeseca

NB17. Koliko mislite da je teško naći posao u vašoj struci?

d) Iznimno teško

e) Srednje teško

f) Ni lagano ni teško

g) Srednje lagano

h) Iznimno lagano

NB18. Da li tražite i poslove van struke?

a) Da

b) Ne

NB19. Jeste li se spremni dodatno obrazovati izvan dosadašnje struke radi karijere?

c) Da

d) Ne

NB20. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali radi povećanja šansi za posao i što ste učili?

a) Da samoinicijativno i to _____

b) Da u organizaciji zavoda za zapošljavanje ili druge javne institucije i to _____

c) Ne

NB21. Što smatrate prema vašem iskustvu da je koristilo od znanja stečenog na studiju, te što smatrate da bi trebalo dodati, za uspješno pronalaženje posla?

_____

NB22. Jeste li voljni migrirati ukoliko bude potrebno uoči prvog zaposlenja?

a) Ne

b) Da unutar županije

c) Da unutar države

d) Da unutar europe

e) Da po svijetu

NB 23. Da li preferirate posao u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni

b) Privatni

c) Civilni

NC Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog prvog posla, prije nije radio

NC 2. koje je vaše očekivano i dogovoreno prvo radno mjesto nakon diplomiranja?

_____

NC3. Kako ste došli do prvog očekivanog i dogovorenog posla nakon diplomiranja? (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) pokrenuo sam vlastiti posao – uz potporu fakulteta, uz potporu zavod za zapošljavanje – uz potporu neke druge javne institucije – uz potporu roditelja ili rodbine – bez ikakve potpore
j) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
k) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
l) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
m) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
n) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

NC4. Koliko ste čekali do prvog očekivanog i dogovorenog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike _____ mjeseci?

NC5. Hoćete li morati migrirati radi prvog očekivanog i dogovorenog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

f) NC6. Da li je vaš prvi očekivani i dogovoreni posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni

b) Privatni

c) Civilni

NC7. Da li je vaše prvo očekivano i dogovoreno radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (1 uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

NC8. Da li je prvo očekivano i dogovoreno radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da

b) Ne

NC8a. (Ukoliko je odgovor na NC8. Ne) zašto ćete pristati raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti

b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci

c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci

d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

NC9. Koliku otprilike očekujete plaću na prvom dogovorenom poslu nakon diplomiranja?_____

NC10. Kakav tip ugovora o radu očekujete na prvom dogovorenom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

ND Nezaposlen u očekivanju početka dogovorenog novog posla, prethodno je radio

ND2. koje je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja? _____

ND3. Kako ste došli do prvog posla nakon diplomiranja? (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) pokrenuo sam vlastiti posao – uz potporu fakulteta, uz potporu zavod za zapošljavanje – uz potporu neke druge javne institucije – uz potporu roditelja ili rodbine – bez ikakve potpore
j) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
k) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
l) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
m) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
n) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

ND4. Koliko ste čekali do prvog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike _____ mjeseci?

ND5. Jeste li migrirali radi prvog posla nakon diplomiranja?

a) Ne
b) Da unutar županije
c) Da unutar države
d) Da unutar europe
e) Da po svijetu

ND6. Da li je vaš prvi posao nakon diplomiranja bio u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

ND7. Da li je vaše prvo radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (jedan uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1□2 □3 □4 □5

ND8. Da li je prvo radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

ND8a. (Ukoliko je odgovor na NB8. Ne) Zašto ste pristali raditi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

ND9. Da li ste se dodatno obrazovali i educirali samoinicijativno za vrijeme prvog posla nakon diplomiranja i što ste učili?

a) Da samoinicijativno (što? _____)
b) Da u organizaciji poslodavca (što? _____)
c) Ne

ND10. Da li vam je prvo radno mjesto nakon diplomiranja otvaralo mogućnost napredovanja u struci?

a) Da kakve _____(samo kod istog ili istovrsnog poslodavca, ili otvara vrata drugim poslodavcima, ili stvara iskustvo za otvaranje vlastitog posla)

b) Ne

ND11. Jeste li na prvom poslu nakon diplomiranja radili puno radno vrijeme cijeli tjedan?

a) Da

b) Ne radio sam prosječno _____ sati dnevno ili _____ tjedno

ND12. Koliko je otprilike bila mjesečna plaća na prvom poslu nakon diplomiranja? _____

ND13. Kakav tip ugovora o radu ste imali na prvom poslu nakon diplomiranja:

a) Standardni ugovor na neodređeno

b) Standardni ugovor na određeno vrijeme

c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavcem

ND14. Žašto je završio prvi posao nakon diplomiranja?

a) bio je ugovor na određeno vrijeme koji nisam htio nastaviti

b) raskinuo sam ugovor jer nisam bio zadovoljan s uvjetima

c) raskinuo sam ugovor iz osobnih razloga

d) poslodavcu nisam bio potreban nakon isteka ugovora

e) poslodavac nije bio zadovoljan pa mi je raskinuo ili nije htio produžiti

f) poslodavac je smanjio osoblje ili zatvorio

g) ostalo _____

Pitanja o dogovorenom novom poslu:

ND15. Koje je vaše očekivano i dogovoreno novo radno mjesto nakon diplomiranja?

_____

ND16. Kako ste došli do novog očekivanog i dogovorenog posla nakon diplomiranja (može biti više točnih odgovora!)

a) radio sa za vrijeme studiranja kao student te ostao i dalje raditi
b) zadržan nakon obavljanja stručne prakse
c) preko obitelji, prijatelja i poznanika
d) oglas u novinama
e) preko javne agencije za zapošljavanje
f) preko privatne agencije za zapošljavanje
g) oglas preko interneta
h) kontaktirao sam poslodavca na vlastitu inicijativu bez natječaja
i) pokrenuo sam vlastiti posao – uz potporu fakulteta, uz potporu zavod za zapošljavanje – uz potporu neke druge javne institucije – uz potporu roditelja ili rodbine – bez ikakve potpore
j) posao je povezan sa erasmusom u toku studiranja
k) posao je povezan sa studentskim demonstriranjem
l) posao je povezan sa izvan nastavanim aktivnostima vezanim uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama)
m) posao je povezan sa izvan nastavnim aktivnostima nevezanim uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)
n) posao je povezan sa studiranjem na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

ND17. Koliko ste čekali do novog očekivanog i dogovorenog zaposlenja nakon diplomiranja, otprilike _____ mjeseci?

ND18. Hoćete li morati migrirati radi novog očekivanog i dogovorenog posla nakon diplomiranja?

d) Ne
e) Da unutar županije
f) Da unutar države
g) Da unutar Europe
h) Da po svijetu

ND19. Da li je vaš novi očekivani i dogovoreni posao nakon diplomiranja u javnom ili privatnom sektoru?

a) Javni
b) Privatni
c) Civilni

ND20. Da li je vaše novo očekivano i dogovoreno radno mjesto nakon diplomiranja povezano sa strukom? Ocijenite od 1-do 5 (jedan uopće nema veze do 5 baš je direktno vezan za studij i ne može ga raditi netko tko nije studirao ekonomiju)

□1 □2 □3 □4 □5

ND21. Da li je novo očekivano i dogovoreno radno mjesto nakon diplomiranja na razini za koju treba fakultetska diploma bez obzira je li diploma ekonomskog fakulteta?

a) Da
b) Ne

ND21a. (Ukoliko je odgovor na ND21. Ne) Zašto ćete pristati raditi novi posao koji nije u struci ili nije na fakultetskoj razini?

a) Nadao sam se poslu u struci kod istog poslodavca pa sam prihvatio taj posao kao ulaznicu koju treba otrpiti
b) Posao pruža dobru zaradu pa me nije briga što nije u struci
c) Posao je zanimljiv ili s dobrim mogućnostima karijere pa me nije briga što nije u struci
d) Nije bilo posla u struci pa je bolje išta nego ništa dok ne naleti bolje

ND22. Koliku otprilike očekujete plaću na novom dogovorenom poslu nakon diplomiranja? _____

ND23. Kakav tip ugovora o radu očekujete na novom dogovorenom poslu nakon diplomiranja?

a) Standardni ugovor na neodređeno
b) Standardni ugovor na određeno vrijeme
c) Neki fleksibilni oblik odnosa s poslodavce

Pitanje za sve iz svih kategorija zaposlenih

1. **Procijenite molim vas u kojoj mjeri su neke aktivnosti tijekom studija bile korisne za odluku poslodavca da vas zaposli?**

a) obavljanje stručne prakse

b) erasmus u toku studiranja

c) studentsko demonstriranje

d) izvan nastavane aktivnosti vezane uz studiranje (sudjelovanje na projektima vezanim uz fakultet, studentska volontiranja, sudjelovanje u razno raznim udrugama) d

e) izvan nastavne aktivnosti nevezane uz studiranje (aktivno i rekreativno bavljenje sportom, sudjelovanje u projektima ne povezanim sa fakultetom, volontiranja ne povezana sa fakultetom)

f) studiranje na drugom fakultetu ili studijskom smjeru ukoliko ga je bilo

g) prosjek ocjena i duljina studiranja

2. **Da ponovno odabirete studij da li bi?**
    - **a)** Studirali isti studijski smjer na istom fakultetu
    - **b)** Studirali drugi studijski smjer na istom fakultetu
    - **c)** Studirali skroz drugi fakultet
    - **d)** Ne bi uopće studirao